Presented by
John M. Fink
London
Ont.

יהואש

אין זונן און נעבעל

פאַרלאַג „אויפגאַנג"
ניו-יאָרק

אינהאלט

מאַטיוועז

די בת־מלכה 5
פֿאַלקס־מאַטיוו 7
דעם יתום׳ס מאַמע 9
די למד־וואָו 11
אַבו־בען־אַדעם 13
דאָס נילוס־קינד 15
נ ב ו כ ד נ א צ ר 18

אונטער׳ן פֿרייען הימעל

פֿריהלינג־טרויס 25
מאַי־רעגען 1. 2. 3. 27
אויפ׳ן לאַנד, מאַרגען 30
„ „ מיטאָג 31
„ „ נאַכט 32

Through Mist and Sunshine

by

YEHOASH.

50 Eldridge Street
New York.

Copyright 1913, by S. Bloomgarden, New York

MADE IN U. S. A.

וואָס דו האָסט ניט געקריגען 85
מיין וועגוס 87
ב ע ג ע ג נ י ס 90

זוכענדיג

די נייע נבואה 93
פּאַר גאָט'ס מזבח 96
ב ל אָ נ ד ז ש ע נ ד י ג 98
אָ זיעג ? 100
אָ תפלה 104
אָ זעהונג 106
צוויי־אויגיקייט 108
ל ע ב ע ן 109
דער ענטפער 110
אין דער נידער 111
דער אבן טוב 114
דאָס שענסטע ליעד 115

געטרוימט און געטראַכט

דעם פּאָלק'ס אָפּגאָט 121
פ ע נ י ק ס 128
דער לעצטער 130
זיין גורל 133
ה ו נ ג ע ר 134
דאָס ליעד און דער טויט 136

וואַסער־שפּיגעל 1. 2. ... 33
אין וואַלד ... 35
בין השמשות ... 38
דער שטיין ... 42
הערבסט־מאָטיוו ... 45
ש נ ע ע ... 47
שנעע־רוה ... 50
שנעע־לעגענדע ... 53
ו ו י נ ט ע ר ... 57
פ אַ ר נ אַ כ ט ... 58
אויפ'ן שליטען ... 59

געזאַנגען אין זיפצען

קום צו מיר 1. 2. 3. ... 65
ווי געוואונשען ... 68
ביים מאַנן ... 69
קייטען 1. 2. ... 70
אַ פויטע רויז ... 72
די שטילע ... 73
דער טאַליסמאַן ... 74
אויפ'ן פעלז ... 75
אָהן דיר ... 77
בענקענים 1. 2. ... 79
קענוג אַדער שקלאַף ? ... 81
דער בלייכער זיעגער ... 82
ד ע ר ק ע נ ט ... 84

אָדם הראשון׳ס שעהנהויט 213
די פּאַרלאָרענע שפּראַך 215
דער ערשטער טויט 217
דאָס ירושה־העמדעל 220
דער וואונדער־שטעקען 224
דאָס פּאָאר 226
אברהם אבינו׳ס דימענטשטיין 228
מתן תורה 1. 2. 3. 230
דער געזעצגעבער 234
כביכול׳ס טהרערען 239
די ליעבלינגען פון גאָט 241

אַ קעניג אויף אַ טאָג 137
ה אַ ס 138
ז י נ ד 140
דאָס ליעד פון סוף 142
שעהן איז בלויז דער וואַלד 144
דאָס בוימעל 145
די ווינטער־פּרעירי 147
אַן איבערראַשונג 148
דאָס קראנקע קינד 150
דער טהראָן 151
אַ פּראָפעט'ס צרות 153
נאָך דעם קריעג 155
דער קריוז 158

פּראָזאַ־ליעדער

פ ר י ה ל י נ ג 161
דער ים 167
פאַלענדע בלעטער 172

די שונמית

די שונמית (אַ ביבליש בילד) 179

לעגענדען און האַלב־לעגענדען

פורפור־וואַלקענס 205
א י ס ט ה ר 208

אין זונן
און נעבעל

מאָטיוון

די בת־מלכה

געוואַנדערט וואַלד־אײַן און געוואַנדערט וואַלד־אויס —
די בת־מלכה האָב איך געפונען :
איהר פּנים אַזוי ווי די ליכטיגע זונן,
די האָאר ווי פון גינגאָלד געשפונען...

דער האַלז אַלאַבאַסטער, דער נאַקען ווי שנעע
ערשט ריין פון׳ם הימעל געפאַלען...
די בריסט און די לענדען, ווי וועלען פון מילך
געריטעלט פון טאָג׳ם ערשטע שטראַהלען...

די ליפּען רובינען, ווי פּערעל די צייהן,
די פּינגער ווי ליליען געפליקטע ;
די אויגען... די אויגען נאָר זיינען געווען
דורך כשוף צוזאַמענגעדריקטע...

איך וויים ניט דעם כשוף און וויים ניט דעם שפּרוך,
דורך וועלכען איהר שלאָף וועהרט צוריסען ;
מיין האַרץ וועט פון ליעבען און שמאַכטען פאַרגעהן —
ווי מאַך איך אַז זי זאָל עם וויסען ?...

פאָלקס מאָטיוו

„מאַמעניא מיינע, מאַמעניא האַרץ,
„בינד אַפּ פון מיין האַלז די קאַרעלען,
„דער קייזער וועט קומען צופאָרען אַהער,
„און כ'וועל איהם חלילה געפעלען..."

— טאַכטער'ל מיין, טאַכטער'ל גאָלד,
דיין הערצעלע זאָל זיך ניט פּלאָגען,
איך וויל ניט דער קייזער זאָל האָבען דיך האָלד,
און דו וועסט קיין ציערונג ניט טראָגען...

„מאַמעניא מיינע, מאַמעניא האַרץ,
„מיין צאָפּ טהו מיר מיאום פּאַרקעמען,
„דער קייזער וועט קומען צופאָרען אַהער,
„און שיקען שטאָפּעטען מיך נעהמען..."

— טאַכטער'ל מיין, טאַכטער'ל גאָלד,
ער וועט קיין שטאָפּעטען ניט שיקען,
איך וויל ניט דער קייזער זאָל האָבען דיך האָלד,
און קניפּ דיר א קאָלטען א דיקען...

געוואַנדערט וואַלד־אַיין־און געוואַנדערט וואַלד־אוים,
די בת־מלכה האָב איך געטראָפען ;
איך זיפּץ און איך זינג די נשמה זיך אוים —
ווי מאַך איך די אויגען איהר אָפען ?...

1912.

דעם יתום׳ס מאמע

(לעגענדע)

עס רעגענט און שטורעמט דערויסען,
אין קעמערעל הויערט די נאַכט,
די אַלטינקע באָבע ביים וויעגעל,
האָט מיעד איהרע אויגען פֿאַרמאַכט...

דער וואַנד־זייגער קלאַפּט אין אַ ווינקעל,
עס זומט אין דער פּינסטער אַ פֿליעג...
דאָס קליינינקע יתום׳ל שלאָפֿט ניט
און שפּיעלט זיך אַליין אין דער וויעג...

און פֿלוצים זיך עפּענט אַ פּענסטער —
אַ וויסע געשטאַלט קומט אַריין...
דעם יתום׳ל׳ס אויערלעך הערען
אַ שטימע פון ליעבשאַפֿט און פֿיין: —

„איך קום פון דעם שטורעם צושפּרייזען,
„איך קום פון דעם רעגען צוגעהן,

„מאַמעניא מיינע, מאַמעניא האַרץ,
„מיין וויסע געזיכט טהו פּאַרשמירען,
„„דער קייזער וועט קומען צופּאַהרען אַהער,
„און וועט אין זיין פּאַלאַץ מיך פּיהרען..“

— טאַכטער׳ל מיין, טאַכטער׳ל גאָלד,
האָב נאָר ניט קיין מורא אין האַרצען,
איך וויל ניט דער קייזער זאָל האָבען דיך האָלד,
און וועל דיך מיט סאַזשע פּאַרשווערצען...

„מאַמעניא מיינע, מאַמעניא האַרץ,
„כ׳טהו ביטערע טהרערען פּאַרגיסען,
„דער קייזער וועט קומען צופּאַהרען אַהער,
„וואו קען איך די אויגען פּאַרשליעסען ?...“

— טאַכטער׳ל מיין, טאַכטער׳ל גאָלד,
אַנטלויף ווי א פּייל פון׳ם בויגען,
כ׳האָב מורא דער קייזער וועט קריגען דיך האָלד,
ווען ער וועט נאָר זעהן דיינע אויגען...

1913.

די למד־וואָו

וועך וויים וואו זיי וואוינען און וואָגלען אַרום,
די חיליגע ליט זעקס און דרייסיג,
געפיניגט פון נויטה און פון הונגער געפלאָגט,
גאָט׳ס ווילען ערפילענדיג פלייסיג ?...

אין שמאָטעס געקליידט, אויף די לענדען אַ שטריק,
ניט בעטענדיג מיטלייד און שוינונג,
פאַרשלינגענדיג שפאָט און בעגריסענדיג פיין,
און אָהן דעם מאָרטירער׳ס בעלוינונג —

ביים אַל און ביים וואַרשטאָט, ביים רידעל און האַק,
אין חורבות פאַרפעסטיגט פון שימעל —
געפינט זיי דער מלאך וואָס קומט יעדען טאָג
זיי איבערצוצאָהלען, פון הימעל...

ער היט זייער מספר, עס טאָר פון דער צאָהל
ניט וועכען אַן אייניציגער חסר,
דען זינדיג די וועלט איז, און גרייט איז דער מויל,
פון פינסטערען שטן דעם מסור...

„איך האָב זיך פֿאַרבענקט נאָך דיר, קינד מיינס,
„און קען ניט מעהר בלייבען אַליין...

„קום, קינד, אויף די הענד פון דער מאַמען,
„מיר וועלען אַרויס אויף שפּאַציר,
„איך וועל אויף מיין האַרצען דיך טראָגען,
„און טוליען דיין קעפּעל צו מיר...

„כ'וועל מיינע תכריכים צוריסען,
„און נעהען דיר ווינדעלעך שעהן,
„מיין בעט איז גערעם פּאַר אונז ביידען,
„און קיהל איז מיין קישען פון שטיין...

„דער ווינד אויפֿ'ן גרויסען בית־עולם,
„ווערט קיינמאָל ניט זינגענדיג מיעד,
„און ליעגענדיג אונטען אין קבר,
„דיר נאָכזינגען וועל איך זיין ליעד..."

דאָס יתום'ל שטרעקט זיינע הענטלעך,
און רופט צו דער ווייסער געשטאַלט...
די באָבע כאַפּט אויף זיך מיט שרעקען —
דאָס קינד ליעגט פֿאַרגליווערט און קאַלט...

1912.

אַבו־בען־אַדעם

(פון ליה האָנט.—איבערזעצט פון ענגליש).

אַבו־בען־אַדעם האָט אַמאָל ביי נאַכט
אין מיטען פון א טיעפען שלאָף ערוואַכט,
און זעהט: זיין צימער איז געטונקט אין שיין,
ווי ס'וואָלט געפילט מיט ווייסע ליליען זיין...
און ס'שטעהט א מלאך ביי א גאָלדנעם בוך
און שרייבט...

בען אַדעם האָט פון זיין בעזוך
זיך ניט דערשראָקען און געפרעגט איהם דרייסט:
„וואָס שרייבסטו?..."
אויפגעהויבען האָט דער גייסט
זיין קאָפּ, און איהם געזאָגט מיט מילדער גנאָד:
„די נעמען פון די ליט וואָס דיענען ג א ט . . ."
„בין איך פון זיי?" איהם פרעגט אַבו. „ניט דו!"
דער מלאך ענטפערט... דאָך מיט פעסטער רוה
בען אַדעם זאָגט: „דאָן שרייב אין בוך פון גאָלד,
„אַז כ'בין פון ד י וואָס האָבען מענשען האָלד..."

קוים האָבען זיך איינעם די אויגען פאַרמאַכט,
שוין האָט זיך א נייער געפונען...
אַזוי ווערט די רייה פון יסורים און וועה,
פון איינעם צום צווייטען געשפונען...

— — — — — — — — — — — — — —

ווער ווייס וואו זיי וואָגלען די הויליגע לייט,
און טראָגען געדולדיג גאָט'ס קייטען,
זיין ווילען ערפילענדיג יעדער פאַר זיך
ניט ווייסענדיג איינער פון צווייטען ?...

1912.

דאס נילום־קינד

(א מדרש־מאטיוו)

קוים איז דאס וואַרט פון פרעה'ס מויל געפאַלען,
און שקלאַפען אייליען דורך די הויכע זאַלען,
דער בת־מלכה זיין וואונש צו איבערגעבען : —
„ברינג מיר דאס פרעמדע קינד, וואס האַט זיין לעבען
„דיין אונבעצוואונגענעם קאַפריז צו דאַנקען...״

דער הערשער וואַרט פאַרזונקען אין געדאַנקען...
און טויזענד רויט־געגורטע שוואַרצע ריעזען,
מיט בריייטע שוועדען און מיט לאַנגע שפיזען,
ווי שטיין־געשטאַלטען שטעהען רונד פֿרום איהם...
און פאַר זיין טהראָן זיך בוקען די חרטומים,
זיין וויסטען חלום, גרייט איהם צו ערקלעהרען...
און פרעה רעדט : —
„ארונטער פון א שטערען
„געזעהן אַן אַדלער האַב איך מעכטיג פליהען,
„אין זיינע אויגען איז געווען א גליהען,
„וואס האַט ווי וואַקס מיין אינגעווייד צושמאַלצען,
„און דרעהענדיג זיך אין א קרייז א שטאַלצען,

דער מלאך טהוט עם און פֿאַרשווינדעט שנעל.
דאַך אויף דער צווייטער נאַכט ווערט ווידער העל...
דאַם גאַלד'נע בוך ליעגט ווידער אויסגעשפֿרייט,
און זעה !... אין ערשטער רייה בען־אַדעם שטעהט...

1913.

מצרים׳ס קעניג שמייכעלט... פון זיין פנים,
פֿאַרשווינדען צאַרען׳ס פינסטערע סמנים,
און מילדקייט שמעלצט דעם הערשער׳ס שטרענגען ווילען.
ער נעהמט דעם זויגלינג אויפֿ׳ן שוים זיך שפילען,
ער וויקעלט איהם אין זיינע פורפור־פֿאַלטען,
ער לאַזט זיין גרויסען זיגעל־רינג איהם האַלטען,
און ווייזט איהם אויפֿ׳ן צעפֿטער די בריליאַנטען...

עס שמייכלען אַרום טהראַן־שטוהל די גיגאַנטען,
און פּרעה׳ס טאַכטער גיט אַזוירים*) לויבען...
דאָך זעה... דער קעניג טרייסעלט... וואוטהיג הויבען
פֿון אַלע זייטען זיך די וואפֿען־שפּיצען,
און די חרטומים׳ס בליקען ראַכע שפּריצען : —
דאָס ניל־קינד רייסט מיט זיינע קליינע פינגער,
די קרוין פון קאָפּ דעם מעכטיגען בעצווינגער...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

*) ענגיפֿטישער נאמ.

„געניידערט האָט ער צו דעם נילום׳ וועלען...
„און דאָן האָב איך געהערט פון פיעלע קעהלען
„אַ פרייד־געשריי, און אויף דעם וואָסער׳ס ברעגען,
„געזעהן אַ גרויסע מחנה זיך בעווענגען...
„פאַראויס אין לופט, דער אָדלער איז געפלויגען,
„און אונטען האָט זיך הינטער איהם געצויגען
„דאָס פאַלק־געזעמעל, ביז ער איז געקומען
„צום קעניג׳ס פאַלאַץ, און..."
עס האָרכט בענומען
דער כאָר פון די חרטומים —
„...און פון שלומער
„ערוואַכט האָב איך, און אַייך גערופען צו מיר..."

דער קעניג האָט די ליפען צוגעשלאָסען...
און פלוצים האָט אַ שימער זיך צוגאָסען,
אויף פרעה׳ס פנים און אויף פרעה׳ס היטער...
די הערצער דורכגעלאָפען איז אַ ציטער,
און אַלע בליקען האָבען זיך געווענדעט
צום אַיינגאַנג — האָלב ענטציקט און האָלב פאַרבלענדעט
פון וואונדער־שיין...
אַ שקלאַפין האָט געטראָגען
דאָס נילום־קינד... און בלייך און נידערשלאָגען,
די פירסטין איז איהר ליעבלינג נאָכגעגאַנגען...
אַ טהרער איז אויף איהר זיידען־ברעם געהאַנגען ;
די יונגע ברוסט אין צווייפעל׳ס פויסט געקלאַמערט,
מיט האָפענונג און שרעק האָט ווילד געהאַמערט,
און אין איהר מח האָט אַ שלאַנג געביסען :
„וואָס וועט דער הערשער אין זיין כעס בעשליסען ?"

פילט אַן די באַקאַלען, און פילט זיי אַן ווידער,
טרינקט פירסטען, סאַטראַפען, די גליהענדע זאַפט,
מיט ליפען בעטרונקענע לויבט דעם בעזיעגער,
וואָס האָט אייך מיט גאָלדענע קייטען פֿאַרשקלאַפט...

דאָך קעניג פון בבל, בעצווינגער פון פעלקער,
וואָרום ניט ענניסמטו די לוסט פון דיין שלאָם ?
וואָרום ניט בעריהרסטו די שפייז אויף דיין טעלער,
און נעהמסט צו דיין ליפ ניט דעם פורפורנעם כום ?

געפעלט דיר דער טאַנץ ניט פון דיינע שקלאַפינען,
די נאַקעטע גליעדער, די דופטיגע האָאר ?
האָט אפשר דיין אויער אַ פעהלער געפונען,
אין קלאַנג פון דער האַרף, אין געזאַנג פונ׳ם כאָר ?...

אָ, קעניג פון בבל, דו שרעק פון די לענדער,
וואָס דריקט אויף דיין מח, וואָס וואַלקענט דיין זינן ?
וואָס קוקסטו פֿאַרשטאַרט צו דעם פענסטער פון פֿאַלאַץ,
און וועגדסט דיינע אויגען מיט אַנגסטען אַהין ?...

אָ, קעניג פון בבל, טיראַן פון נאַציאָנען,
דיך קוויקט ניט די מאַהלצייט, דיך וועקט ניט די פרייד,
אויפ׳ן פענסטער פון פֿאַלאַץ, ווי שפינען פון פייער,
זיך האָבען די וועדטער פון נביא פאַרשפרייט : —

„וועג דורכ׳ן פענסטער פון פֿאַלאַץ,
„וועסט ד ו דעם בלייבען מאַרגען זעהן,

נבוכדנאצר

מיט בלומען בעציערט איז דער פּאַלאַץ פון קעניג,
ביי טישען פון זילבער דאַרט זיצען די געסט,
און טהייערסטע שפּייזען, און ווירציגסטע ווייגען,
און טענץ און געזאַנגען בעשעהנען דאָס פּעסט...

סאַטראַפּען אין פּירשטען מיט שנעע אין די לאָקען,
מיט פּלאַמען אין ד׳אויגען גבורים פון שלאַכט —
פון הונדערט פּראַווינצען פון מזרח און מערב,
אַהער האָט דער רוף פון דעם מלך געבראַכט...

„אַהן גרענעצען לוסטיג זאָל ה י י נ ט זיין די מאַהלצייט,
„און רייצענד די פּרויען און שטאַרק דער געטראַנק...
„און ווילד זאָלען שפּילען די פּלייטען און פּויקען,
„און ווילד און פּאַר׳שכור׳ט זאָל זיין דער געדאַנק...״

אַזוי איז דאָס וואַרט פון דעם הערשער געוועזען,
און פּריידיג ערפילען די געסט דעם בעפּעהל ;
שוין ברענען די באַקען, שוין פינקלען די אויגען,
און ס׳טומעלט אין פּאַלאַץ, א רוישיגע וועל...

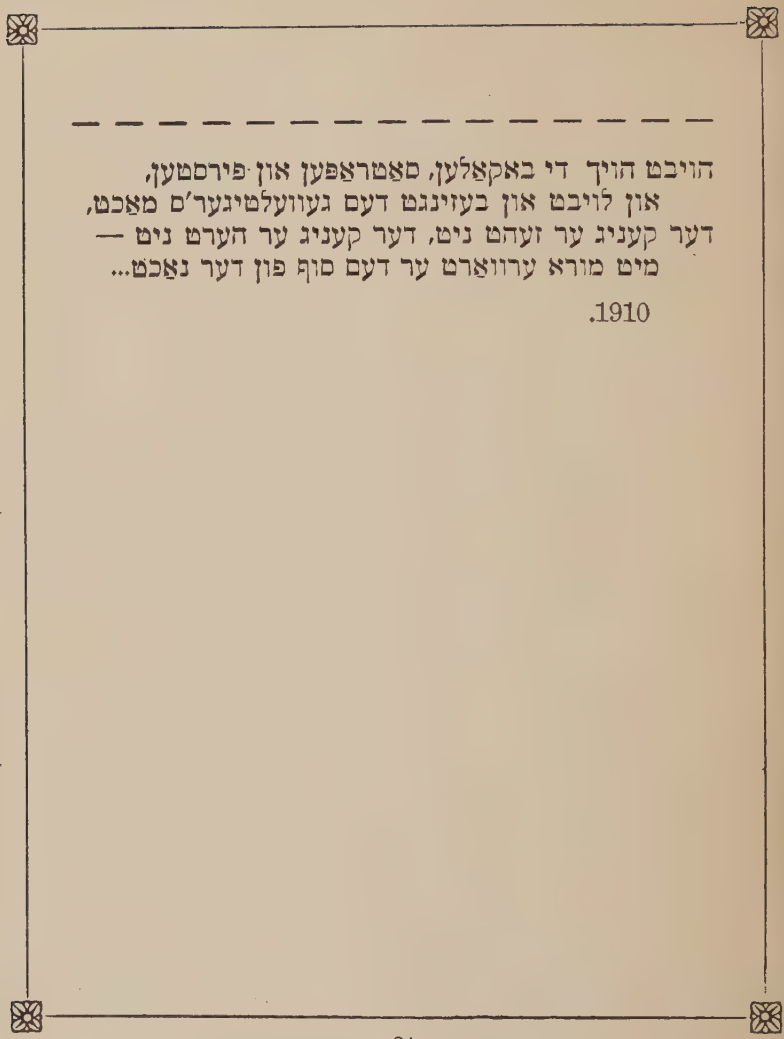

— — — — — — — — — — — — — — —

הויבט הויך די באקאלען, סאטראפען און פירסטען,
און לויבט און בעזינגט דעם געוועלטיגער'ס מאכט,
דער קעניג ער זעהט ניט, דער קעניג ער הערט ניט —
מיט מורא ערוואַרט ער דעם סוף פון דער נאכט...

1910.

„דאַן וועט דער קעניג פון די וועלטען,
„דיין לאַנגע גרויזאַמקייט פאַרגעלטען,
„און ס׳גרויסע וואונדער וועט געשעהן...

„א חיה וועסטו פלוצלונג ווערען,
„פאַרשווינדען וועט דיין מענש־געשטאַלט,
„און מיט א האַאר־בעוואַקס׳נעם רוקען,
„אין מדבר וועסטו זיך פאַררוקען,
„און זיין א וואוינער פון דעם וואַלד...

„דאַרט וועט דער לייב דיין חבר ווערען,
„און הויזען וועסטו מיט דעם בער;
„וועסט אין דער נאַכט דיין נאַהרונג זוכען,
„און וועסט צו מאַל ניט קענען פלוכען,
„נאָר וואַיען וועסטו און ניט מעהר...

„און שרעקען וועט דיך יעדער בויגען,
„און לויפען וועסטו פונ׳ם שיין,
„און העלפען וועט דיך מעהר ניט קיינער,
„און בלויז די נעגעל און די צייהנער,
„די וואַפען דיינע וועלען זיין...

„און ווען דער הונגער וועט דיך נאַגען,
„און ברענען וועט דער דורשט דיין שלונד,
„דאַן וועסטו ברומענדיג דערמאַנען —
„ניט קרוין, ניט צעפטער און ניט טהראַנען,
„נאָר ס׳עסען פון דיין שטאַל־קנעכט׳ס הונד...״

אונטער׳ן פרייען הימעל

פריהלינג־טרוים

א טרעל אין דער לופטען, א קנאַספּ אויף א צווייג,
א וואַרעמער הויך אויפ'ן שטערען —
און ס'האָט זיך אין האַרצען געעפענט א נעסט,
און לויז געלאָזט אַלע בעגעהרען...

דערזעה איך, עס שווימט אויפ'ן הימעל אַרום
א וויסינקער וואַלקען פון וויטען —
א הויב און א שפרונג, און שוין זיץ איך אויף איהם,
און לאָז זיך אַווענק אויף איהם רייטען...

איך פליה איבער טהאַלען און שוועב איבער בערג,
און שטיפענדיג יאָגט מיך א ווינטעל...
שוין גרייך איך אַרויף צו דער ליכטיגער זון,
און פליק מיר פון שטראַהלען א בינטעל...

דאַן פלעכט איך פון זיי אויפ'ן קאָפּ זיך א קראַנץ,
און בלייבען מיר איבעריג שטראַהלען —
צוואוואַרף איך זיי רעכטס און צוואוואַרף איך זיי לינקס,
אויף לאַנקעם און וועלדער און קוואַלען...

מאי־רעגען

1.

וואַלקענס רוקען זיך צו וואַלקענס,
און א באַנדע קומט צוזאַמען —
אַנגעלאַדען פול מיט גנבות,
פון די טייכען און די ים׳ען...

פאַלט א שאַטען אויף די פעלדער...
אין דעם נעסט די פויגלען שטומען,
אין דעם זאַמען וואַרט די שפראַצונג,
אין די קנאַספען וואַרטען בלומען...

נאָך א רגע... וועלען וועלען
אַלע לאַגלען אויפגעריסען,
און די גנבות פון די וואַלקענס,
וועלען בוים און בייט גענישען...

און דאַכט זיך, דער פריהלינג בין איך גאַר אַליין,
און איך בין דער קעניג פון לעבען,
און וואו נאַר אַ שימער, און וואו נאַר אַ קוויט,
האָב א י ך פון מיין אוצר גענגעבען...

1913.

.3

אָפּגעווישט דער לעצטער זכר
פון דער פינסטערער חבריא —
אָטהעמט פריי דער הימעל אויבען,
לאַכט די ערד אַ שפּאַגעל־נייע...

קענטיג ביידע שטאַרק צופרידען :
אויבען איז די בלאַקייט קלערער,
אונטען איז די לאַנקע גרינער,
און געפּלאַצטע קנאַספּען מעהרער...

מאַכט מען זיך איינאַנדער חנ׳דלעך...
שיקט די ערד אַרויף שלוחים :
פּליהען הין און הער די שוואַלבען,
פּיהרען טרעלענדיג שידוכים...

שיקט צוריק דער הימעל שטראַהלען :
טאַנצען זיי אויף גראַז און בליטהען,
ווערען אַלע טראַפּענס רעגען,
אויף בריליאַנטען אויסגעביטען...

.1913

2.

דריבלען, דריבלען זיך די וואלקענס,
אלץ געדיכטער און אלץ רעשער,
לייטערט אויבען זיך דער הימעל,
אונטען ווערט די ערד נתעשר...

בייגט דעם קאָפּ די ברייטע ליפּע,
לאָזט פון רעגען־גום זיך וואַשען;
זופּט דער קוסט מיט הונדערט ליפּען,
זוכט דער גראָז וואָס מעהר צו נאַשען...

פון דעם נאַסען גראָז, בשתיקה
לויפּט דער רעגען צו דעם גראָבען,
דאָרטען ווערט ער לוסטיג שטראָמען,
און אלייו הנאה האָבען...

מ י ט א ג.

די לופט איז חיים און ווירציג
מיט בוימער־פֿעך געוויך,
אין בלאָען הימעל בלאָנדזשעט
א שטרייף פון וואָלקען־פֿוך...

אויף ד׳הויכע טאָפּאָל־שפּיצען
שלאָפֿט איין דאָס העכסטע בלאָט,
דער טייך הערט אויף זיך בלעזלען,
און שפּרייט זיך העל און גלאָט...

דער סאָד איז שטיל און זוניג,
נאָר ווען־ניט־ווען זיך הערט,
א דומפּער קלאָפּ פון עפּעל,
וואָס פֿאַלען צו דער ערד...

און ווען־ניט־ווען א ביען־זום,
ווי עמיץ זינגט פון שלאָף,
און ערגעץ פּונ׳ם שייער
דאָס קוואָקטשען פון אַן עוף...

אויפֿ'ן לאנד

מאָרגענז.

דער לעצטער גאָלדנער שטערן
לעשט אויס זיך אין דער הויך,
אין מזרח־הימעל ציטערט
אַ ליכט־שטרייף קאַלט און בלייך . . .

דער טייך טויכט מאַט און בליי־גראָ
אַרויס, פון דונקלען רויס . . .
די בוימער־שפּיצען רוישען,
און טריימלען אַפֿ אַ טרויס . . .

דער טהוי ליעגט אויף די קוסטעס,
ווי וויסער ווינטער־פּראַסט,
און פּריש מיט וואַלד־גערוכען
דאָס ערשטע ווינטעל בלאָזט . . .

אַ פּאַטש פון שטאַרקע פליגלען,
און ס'קרעהט אַרויס אַ האָהן ;
אַ קעלבעל מריקעט ערגעץ : —
דער זומער־טאָג קומט אָן . . .

וואסער־שפּיגעל

1.

עס האָט זיך פון בענקשאַפט דער הימעל
אין ליכטיגען וואַסער דערטרונקען,
האָט אויבען זיין שאָטען גענאָזען
און ער איז אין אָפּגרונד פאַרזונקען...

אויף זאַמד־קישענס אויסגעבעט האָט איהם,
זיין טייך־קאָמעראַד דער גטרייער,
און פרום־שטילע וועלען, איהם זיינען
דעם לויטערען פּנים מטהר...

און ס'בויגען אַרונטער צום טייך זיך
די וועלבעם מיט הענגענדע צווייגען,
בעקוקען דעם נפטר דעם שהנעם,
און וויגען זיך טרויריג און שווייגען...

נ א כ ט.

פון דונקלען באַרג־וואַלד הויבט זיך אויף,
א שטילער זילבער־רעד,
און איבער פעלד און פעלזען פאַלט
א וויכער בלייכער סוד...

דורך קוסט און גראָז זיך שלענגלענדיג,
דאָס שמאַלע טייכעל קריכט,
און שימערט דורך, באַלד דא באַלד דאָרט,
בעשפּריצט מיט וויסען ליכט...

און ערגעץ פון דעם בוימער־ים,
פון גרינעם צווייג־געדראַנג,
אין אייגצ'גע טרעלען שלוכצט אַרויס
א זיסער וועה־געזאַנג...

1911.

אין וואלד

איך בין ביי אַ גרויסען געהיימנים געווען...
כ׳האָב דעם אַלטען פּאַרפלאָכטענעם וואַלד,
אין זיין הייליגסטער שעה איבערראַשט...
און ס׳האָט זיך פון יענעם געהיימנים,
אַ זיידענער שאָטען אַרונטערגעוויקעלט,
און האָט מיין נשמה בעמאַנטעלט,
און דריבעלט זינט דאַן זיך אין דונקעלע פּעדעם,
דורך טרוימען פון טאָג און חלומות פון נאַכט.

כ׳האָב געבלאָנדזשעט דורך גראָזען און בלומען,
פּאַרטונקט ביז די קניע אין דעם גרין־וויכען רייכטהום,
אַמאָל אונטער סוכות פון פינסטערע סאָסנעס,
אַמאָל אויף אַ זונען־בעשפּרינקעלטער לאַנקע...
ניט־זוכענדיג האָב איך דאָרט אוצרות געפונען,
פון דימענטען שוואַרצע, מגולגל אין יאַגדעס,
און קווייטען־רובינען און בלימלעך־סאַפּירען,
אויף שטענגלעך פון העלען זמאַראַגד...
אין דער הויך האָט געצוויטשערט, אַרום האָט געזומט,
און פון וויט האָט אַ קוואַק פון פּאַרדרעמעלטע זומפּען,

2.

די זומער־נאַכט, אין ים פֿאַרליעבט,
האַט טיפֿ זיך צרונטערגעבויגען : —
מיין ווילדער ים, מיין שטאַלצער ים,
קום קום מיר די גאַלדענע אויגען...

איך וועל דיר פון לבנה־ליכט
א מאַנטעל א זילבערנעם געבען,
נאָר הער דיין ווילדעם רוישען אויפֿ,
דיין קראַכען און שרייען אין שטרעבען...

עס ברילט צוריק דער גרויסער ים :
א, זומער־נאַכט, כ'וועל דיך בעזיגען,
ווער ס'ליעבט מיך וואַרפט זיך אויפֿ מיין האַלז,
און קומט אויפֿ מיין שטורעם־ברוסט ליעגען...

און פֿאַלסטו אויפֿ מיין בוזעם נאָר,
מיט דיינע בעשטערנטע פליגלען,
דאַן זיי צופֿריידען וואָס דו וועסט
אין גרויסען אוקינוס זיך שפּיגלען...

1910.

און עפּעס האָט אויף מיין נשמה געניידערט,
וואָס מיך האָט דאָס ווינטעל בעשוואָרען,
איך זאָל צו די ליפּען ניט לאָזען...

און שפּעטער, ווען איך בין דורך טהויאיגע זאַנגען,
געגאַנגען צוריק צו דעם שלאָפּענדען דאָרף,
געזעהן האָב איך איבער די בוים־שפּיצען הענגען,
א גועלע און גרויסע לבנה,
וואָס האָט מיך פון ווייטען געהיט,
איך זאָל ניט פּאַרראַטהען דעם סוד פון׳ם וואַלד...

1912.

בעגלייט ווען־ניט־ווען דאָס געזום...
און יעטוועדעס ריטעלע און בלאָט האָט געניאַנטשעט,
אַ קליינציג און ריהרעוודיג לעבען אויף זיך...

די ליפען פון יאַגדע־סאָק זאַפטיג,
אין הערצען אַ וואַרם־בערוישענדע פרייד —
אויף קווייטען זיך האָב איך געמאַכט אַ געלעגער,
און לאַנגזאַם זיך האָבען די ברעמען פאַרמאַכט,
און דער וואַלד־ביען׳ס געזאַנג איז אין חלום אַריבער...

ביז דער אבענד־הויך האָט אין מיין אויער געשושקעט :
„שטעה אויף !... דען דער לוסטיגער טאָג איז געענדיגט,
„און הינטער די בערג ליגט די גאָלדענע זונן..."

כ׳האָב ערוואַכט : און פאַרביטען געווען איז דער וואַלד...
נאָך זומען און זינגען געקומען איז רוה...
און דאָס אויבערשטע בלאָט האָט פאַרגליווערט געהאָרכט,
צו דעם רוף פון פאַרבאָרגענע וואָרצלען...

דער אבענד־הויך האָט אין מיין אויער געשושקעט!
„פאַרלאָז אונז ! קיין מענש דאַרף ניט זיין,
„וועז דער וואַלד איז מיט זיך און מיט נאָט..."
דאָך איך בין געבליבען, און שאטען נאָך שאטען,
געזעהן זיך צושפרייטען אויף קוסטעם און גראָז,
ביז דונקעלערהייד איז אַ צווייג אין אַ צווייג,
און אַ שטאָם אין אַ צוויטען פאַרשלונגען געוואָרען —
צוזאַמענגעקוסט אין אַ בונד אַ געהיימען...

די וועלט העגגט מיעד איהרע צוויייגען אראפ,
אין שלאגט אין ערויטעלטען וואסער זיך אפ...
א קראליק לויפט האסטיג אריבער דעם שטעג,
אין שפרינגט דורך די פעלדער אוועק,
ביז ער שימערט פון ווייט ווי א פלעק,
אין דאן וועלט פארשוואונדען
אהין, וואו א בראנד
האט דעם ראנד
פון דעם הימעל געצונדען . . .

פון איהר פליסיגער יאגד,
פול געפאקט,
א פארשפעטיגטע ביען קעהרט זיך אום,
מיט א שוואכען געזום,
צו איהר רוה,
אין כאפט אויף איהר גאנג
וואר־ניט־וואו,
נאך א לעצטען געטראנק . . .

א פיפס אין א פלאטער —
אין דאן וועלט אלץ שטום...
אנ'אטהעם א מאטער,
פרעסט אוים פון די פלאנצען,
דעם גאנצען
געבליבענעם רעשט פון פארפום . . .

בין השמשות

פֿאַרבאַרגענע פינגער בעדופּטען דעם רויס,
אַ קוויקענדער באַלזאַם פון ערגעץ נעהמט רינען ;
געהיימע חלומות אין מערב׳ס גאַרדין,
פון זאַפֿראַן און פּורפּור זיך שפּינען . . .

עם הויכט פון אונענדליכע וועלטען אַ ליעד,
און אייביגע שטילקייטען הויבען אַן ריידען ;
די ערד קוסט דעם הימעל און נאַכט קוסט דעם טאָג,
און גאָט פון זיין טהראָן קוסט זיי ביידען...

אַ נעבעל־טול וועבט זיך ארויס פונ׳ם טייך,
און גרייזעלט זיך איבער פֿאַרשלאָפענע וועלען ;
דער וואַסער־פֿאַל פונקעלט מיט בלוטיגען גלאַנץ,
און שפּרינקעלט מיט רויטע קאָרעלען...

אויף זיידענע זאַנגען פֿאַלט זאַפֿטיג דער טהוי,
אין בלאָהליכע שאַטענס זיך הילען די טהאָלען,
און קעגען דעם פּערל־קאָלירטען געוואַנד,
די בוים־שפּיצען שארפער זיך מאָלען...

ס׳איז די נאַכט און דער שיין,
וועלכע זיינען פאַראיינט,
און געוואַרעט
פון פאַרען
איז יעדע בעשעהנט . . .

ס׳איז אַ שלאַף
און אַ וואַך־זיין צוזאַמען,
ס׳איז אַ סוף
און אַן אַנהויב פון וועלט —
אַ לעשען פון פלאַמען,
און אַ צינדען פון שטערען . . .

ס׳איז אַ לויב און אַ דאַנק,
און עס איז אַ בעגעהרען . . .
עס איז אַ געזאַנג,
און אַ האַרצען און הערען . . .

ס׳איז אַ וועל,
וועלכער האַט זיך צוגאַסען,
און שימערט און שוימט . . .
ס׳איז אַ זעעל,
וועלכע האַט זיך פאַרשלאַסען,
און טרויערט און טרוימט . . .

1911.

אַ, זאָג,
יענע פּראָכט —
איז עס טאָג,
איז עס נאַכט ? . . .

ס׳איז דער חן
פון פּאַרגעהן,
ס׳איז דער טויט, וואָס איז שעהן...
ס׳איז דער גייסט,
וואָס זיך ווייזט
ווען דער קערפּער צופּאַלט . . .
ס׳איז אַ טאָן, וועלכער שאַלט,
ווען יעדע מוזיק איז פּאַרקלונגען . . .
ס׳איז דאָס האַרץ פון דער וועלט,
וואָס זיין תהום איבערקוועלט,
אוז איז ביז אַרויף צו די שטערען געדרונגען . . .

ס׳איז ניט טאָג,
ס׳איז ניט נאַכט —
עס איז עפּעס וואָס שמאַכט...
ס׳איז אַ קלאָג,
און אַ שלוכצען פּאַרשטיקט...
ס׳איז אַ גאָט ביז צו וועהטאָג ענטציקט . . .
ס׳איז אַ פּרייד,
וועלכע ווינט
שטילערהייד . . .
ס׳איז די לוסט און די פּיין,

דאָ גרין,
דאָ בורשטין,
און דאָ גאָלדיג און געל —
איז אַריבערגעגאַנגען
אַ וועל נאָך אַ וועל...

און פרעמד, ווי געפאַנגען,
און קעגען זיין ווילען,
געקוייט
צו דער פרייד,
און דעם מונטערען שפּילען
פון זומער אַרום —
געלעגען אַליין,
איז אַ שטיין...
אַזוי פינסטער און שטום
ווי דער טויט;
אַזוי בלינד, ווי די נויט;
אַזוי האַרט, אַזוי קאַלט,
ווי דעם שיקזאַל'ס געוואַלט —
אַזוי אייביג און אַלט...

און מיר האָט זיך געדאַכט,
אַז דער פראַסטיגער פעלז,
מיט דעם ראַסטיגען פּעלץ,
האָט אַ האַרץ,
וואָס איז שוואַרץ,
ווי דעם אשמדאי'ס מאַכט...

דער שטיין

אום זומער, אין פעלד
בין איך איינמאל געגאנגען...
געפיפסט און געטרעלט
האט ארום מיר א וועלט
פול געזאנגען.
און רוהיג געהאנגען
דעם הימעל'ס לאזור
איז פון ברעג ביז צום ברעג,
אהן אן איינציגער שפור
פון א שטרייף אדער א פלעק...

דער ווינד,
אזוי לינד,
ווי דער קום פון א קינד,
האט מיט בשמים געבלאזען...
און איבער די קעפ
פון די זיידענע גראזען,
און רונצלענדיג טרעפ
אין דעם העלען געוועב
פון די זוניגע זאנגען —

הערבסט־מאָטיוו

איך בין אויף טויטע בלעטער
כיי נאַכט אין וואַלד געגאַנגען,
דורך הוילע צווייגען האָבען
געזיפט זיך זילבער־זאַנגען :
די שטילקייט פון די שטראַהלען,
איז אין מיין ברוסט געפאַלען...

כ׳האָב ביז צום טייך געוואַנדערט,
און האָב געזעהן די פונקען
פון שטאַרען שטומען הימעל,
אין טויטען טייך זיך טונקען...
איך האָב פאַרטייטשט די שטערען :
הער אויף דיין קליין בעגעהרען...

דער ווינד האָט לייכט געבויגען
די גראָע וואַסער־שטענגלעך,
און עמיץ האָט געשעפטשעט :
דער פריהלינג איז פאַרגענגליך,
ס׳פאַרגעהט דעם אָסיען׳ס טרויער —
ניט האָף און ניט בעדויער...

און ער גלאַצט
מיט דעם האַס
פון אַ וויסטען וואַמפיר...
און ער טראַצט
און מאַכט שפּאַס
פון די בלומען און מיר,
און פון אַלצדינג, וואָס שפּראַצט,
און פון איטליכען שטראַהל...
און די קוואַל
פון זיין גאַל
און זיין פינסטערען שפּאַט,
איז אַ סוד,
וואָס ער האַט
אין זיין בוזעם פאַרמאַכט,
און ער ז ו י י ם און ער לאַכט...

1913.

ש נ ע ע

דער ריזם ווערט פאַרשטומט . . .

פון גראָען פאַרגליווערטען אויר,
אַן׳אייניציג קליין שנעעלע קומט,
און קריגט באַלד אַ חבר,
און ביידע זיך דרעהען
פאַמעלעך אַראָפּ,
און פאַלען אין צווייען
אַרויף, אויף אַ קאָפּ
פון אַ נאַקעטען בוים,
ביי דעם זוים
פון אַן׳אייניזאַמען פעלד...
ניט מעהר ווי אַ קום ווערט
דערלאַנגט אין דער שטיל,
צי אפשר אַ גרוס־וואָרט
געמורמלט, אויב פיעל...
דאָן שטאַרבען זיי שנעל און צוגעהען,
דען דאָס איז דער גורל פון ערשטלינגען־שנעען —
ניט לאָזען קיין זכר פון זיך אויך דער וועלט...

איך בין אויף טויטע בלעטער,
פון וואלד צוריקגעגאנגען,
דער טהוי אין קאלטע פערעל
איז אויפ'ן גראז געהאנגען :
די רוה פון וואלד און וועגען,
איז אויף מיין זעעל גענאגען...

1911.

דער אייליענדער גבור...
דאָ בעזעמט ער גריבער,
דאָ בויט ער פּאַלאַצען און טורעמס,
אין האַסטיג־פּאַנטאַסטישע פורעמס
און מויערט גיגאַנטישע שטיבער...
און באַלד אין אַ וואַהנזין־געשלידער,
זיך קרייזט ער און דרעהט זיך און פּלעכט זיך,
און יאָמערט און סווישטשעט און צויבערט,
און שופּעלט און שאַרט און צושויבערט,
ביז איטליכער בנין צוברעכט זיך,
און פּאַלט אין אַ הויפּען אַנידער,
צי וועלט אין די וואַלקענס געהויבען,
אין פּוכיגע שטיקלעך און שטויבען...

און שוין איז דער ווירבעל צופּלויגען...
פּערצויגען
מיט לעבליכען ליכט,
ליעגט דער לאַנדשאַפּט'ס געזיכט,
און דימענטען גלאַנצען אויף פּעלדער אַהן פּלעקען,
און ס'הויכט איבער ווייסע און ענדלאָזע שטרעקען
דער פּראַסט,
ביז ער לאָזט
אַ הייטעל פון זילבער אויף זיי...

און דאָס איז דער שנעע —
אַזוי לויטער און ריין,
אַז ס'האַרץ טהוט אַייך וועה,
איהם צו טרעטען ביים געהן...
1910.

דערנאָך וועלט עס דיך און געדיכט...
אין לופט דאָס געזעמעל פערמעהרט זיך,
און לאַנגזאַם אַ שיכט נאָך אַ שיכט,
בעט אוים און צושפרייט אויף דער ערד זיך...
ביז איטליכער קוסט וועלט בעקלוידט
און יעטוועדער בוים ווי אַ בר־מנן שטעהט,
און דאָס בלאָליכע אייז
פונ׳ם טייך,
וועלט גלייך
ווי בעפעלצט מיט אַ פוטער פון וויים...
און וועגען און שטעגען פאַרשווינדען פון לאַנד,
בעלייכט אין זעלביגען לייכטען געוואַנד,
בעדעקט פון דעם שנעע־קעניג׳ס פאַלע...

דאָך האַסטיג ברעכט אוים אַ בהלה —
שוין פייפט עס און ברומט עס און בילט...
די לופט וועלט געפילט
מיט פלאָנטערס און וויסע געמישען,
ביז צווישען
דער ערד און דער הימעל,
זיך ווירבעלט און וויכערט אַ ווילדעם געווימעל,
און ס׳וואַיעט די ווייסטע ממשלה
פון שדים און גייסטער —
דער שטורם איז מייסטער...
ער רייסט זיינע קייטען אראָפּ פונ׳ם האַלז,
און געהט מיט׳ן שנעע אויף דער פרעירי אַ וואַלין,
און אַלץ
קעהרט ער איבער,

און פֿאַר איטליכען פונק וואָס ווערט אויבען
געצונדען.
צינדט זיך אָן,
אַ מיליאָן
העלע פונקען אין טהאָל...

בעהאָלטען
אין קאָלטען
געגעה
פון דעם שנעע,
וועלען ליעגען אין טויט אַדער שלומער,
די טרוקענע טרוימען פון זומער...
און אָנקומען וועט
נאָך דעם שפּראָצענדען ציטערען,
נאָך די תמוז־געוויטערען,
נאָך דעם אָסיען׳ס געשפּעט —
אַ רוהיגער פּראָסט און אַ שימער אַ שטומער,
דערווייטערט פון פּרייד און געלייטערט פון קומער...

אָ, דו שנעאיגע קוויקונג,
ווי גרים איך דיך גערען !...
אין שטאָרען און שווערען
מאָמענט פון בעדריקונג,
וען גרויזאָם דער ווינד האָט גערייסען,
אַ בלאַט נאָך אַ בלאַט —
ווי ער וואָלט פון דער פּליקונג,
אַ תענוג אַ זיסען
געהאַט —

שנעע־רוה

איך האָב זיך דערוואַרט
אויף דעם ווינטער׳ס געשאַנק...
און אָהן אייל, אָהן געטימעל,
און עויר׳דיג־צאַרט,
ווי געפליגעלטע קליינצינקע פענן,
פליהט און פליהט פונ׳ם הימעל,
דער ערשטער געדראַנג
פון געפרענזעלטע שנעען...
לאַנג און לאַנג
ציהט די מחנה און ציהט,
זינקט און זינקט,
ווי צום טאַקט פון א ליעד,
וועלכעם עמיצער זינגט,
און איך וויים ניט א וואו...
און אַצונדער וועט קומען די רוה
פון די ווייסע פאַרגליווערטע טעג,
אָהן א גראָז, אָהן א פּאַרב, אָהן א פלעק...
און פון נאַכטיגע פראַכטיגע שטונדען,
וועט שטערען
אין הימעל, זיך מעהרען
אָהן צאָהל,

שנעע־לעגענדע

עם שנעעט...
שטילערהייד
פון דערויסען זיך טוליען
און קלעפען צום פענסטער,
געקרייזעלטע פליטערלעך שעהנע,
און אינוועניג הוליען
און האָבען אַ יום־טוב די קליינע,
און דריקען די קעפּ צו די שויבען...
און איינער, דער קלענסטער,
איז גרייט
מיט אַן אויסרוף פון פרייד : —
„עס פליקען מלאכים
"די פליגלען פון וויסינקע טויבען..."

איך נעהם דעם פיער־יאָהריגען חכם
צו זיך אויפ'ן שויס,
און קום זיינע לאָקען און זאָג : —
דו האָסט ניט געטראָפען...

ווי געהאַרט האָב איך דאָן און בעגעהרט,
דו זאָלסט קומען דיין צודעק פאַרשפרייטען,
און טייטען
דעם טויט־קאַמפֿ פון דר׳ערד...

ווייסע שטילקייט, א דאַנק !
פאַרשלים אין דיין פראַסטיגען שראַנק,
טייך און באַך,
און פּארמאַך
איטליך שפּעלטעל דורך וואַנען איך קען,
דעם מינדעסטען צאַפּעל פון לעבען נאָך זעהן...

ווייסע שטילקייט, פאַרפראַהרענע רוה,
דעק עס צו, דעק עס צו...

1912.

דאָן האָבען די שטיקער
פון וואָלקען, זיך דיקער
צוזאַמענגעשלידערט,
אוּן טיפּ צו דער ערד האָט דער הימעל גענידערט,
אוּן פּיל מיט רחמנות צום פּעלד זיך געוענדט :
„איז ערגעץ דיין בוזעם בעבלומט צי בעגראָזט ?"
אוּן דאָס פּעלד האָט מיט אומעט געזאָגט :
„כ'האָב אַ לעצטע מוזינקע פּאַרמאָגט,
„איז געקומען בעגינען דער פּראָסט,
„אוּן ער האָט זי פּאַרלענדט..."

אוּן געוואָן איז דער הימעל בעטריבט,
דען ע ר האָט פון תמיד געטריי
די בוימען אוּן לאָנקעס געליעבט,
אוּן ס'איז אַזוי וויט נאָך געוועזען צו מאַי...
אַ גאַנצע פּאַרכמאַרעטע נאַכט,
האָט דער טרויריגער הימעל,
געטרוימט אין זיין דרימעל
פון זייער פּאַרשוואונדענער פּראַכט,
אוּן אויף מאַרגען געטראַכט אוּן געטראַכט,
ביז ע ר האָט שטאַט ז י י
זיך אינגאַנצען צובליהט...
אוּן איטליכער שנעע,
וועלכער פּליהט
אין דער לופטען אַצונד,
איז אַן אָקאַרשט געפּענטעס בלימעל...

די שעהנע און שטילע מלאכים
בעווייזען זיך בלויז,
וועז ס'פינקלען די פיצינקע שטערען,
און ווערען אַנטשלאָפען
וועז ס'הויבט אָן צו גראָען דער טאָג...
אָט א י ך, זעהסטו, קען שוין
די זאַך דיר פיעל בעסער ערקלערען.
דער שנעע איז אַ חלק
פון הימעל אַליין,
וואָס לאָזט זיך אַראָפּ צו די מענשען,
און קומט יעדען בוים־שטאָם און שטיין,
מיט זיין מאַנטעל צו בענשען,
און מאַכען פאַר'יום־טוב'ט און הייליג...

מיט פאַרוואונדערטע אויגען קוקט אָן מיך דאָס קינד,
און ווייטער מיין וויסע לעגענדע זיך שפּינט : —

ס'האָט זיך טעג נאָכאַנאַנד,
אין אַ וואַלקען־גענאַנד
דער הימעל בעדעקט,
און טענליך דעם וואַלד האָט ער טרויריג געפרעגט :
„איז דיר נאָך אַ בלאָט
פון דעם זומער געבליבען ?"
ביז דער וואַלד האָט איהם אָפּגעזיפצט מאַט :
„איך האָב נעכטען אָן אייניגס געהאַט,
האָט היינט עס דער שטורם פאַרטריבען..."

ווינטער

איך הויך פון די שויבען די קווייטען אַרונטער,
און קוק אויפ'ן טהאַל־לאַנד אַרוים : —
אַ קעגען אַ פּראַסטיגער זילבער־לבנה,
זיך גרייזעלט דער רויך פון אַ הויז...

עס סקריפּעט אַ טריט אויף דעם איינזאַמען פּעלד־וועג...
עס טונקעלט אין שנעע אַ געשטאַלט...
און איבער דער פּרעירי פּאַנאַנדערגעצויגען,
אַ שאַטען אַ בלאַליכער פּאַלט...

דאַך פּינזעלט פון ס'ניי שוין דער פּראַסט אויף די שויבען...
איך בלייב אין דער פּינסטער און טראַכט,
פון בלאַליכע שאטענס, און שנעאיגע וועלדער.
און זילבער־בענאַסענער נאַכט...

1911.

און אזוי וועט עס פאלען אַ שטונד
אַדער צוויי,
ביז נאָך הונדערט מאָל שעהנער ווי זומער,
וועט ווערען די לאַנדשאַפט בעקלוידט,
און ליעגען אויף דר׳ערד וועט אַ פרומער
און ליכטיגער, ציכטיגער הימעל פאַרשפריט...

1911.

אויפ'ן שליטען

דער הימעל פול שטערען, די פעלדער פול שנעע,
מיר ביידע און ענדלאָזע רוימען —
די גלעקעלעך קלינגען, דאָס שליטעלע לויפט:
מיר פאָהרען אין לאַנד פון די טרוימען...

דריק־צו זיך, מיין זיסע, די פערד יאָגען גיך,
מיר האָבען ניט לאַנג מעהר צו רייזען —
באַלד וועט זיך מיט זיבעציג טהורעמס פאַר אונז,
דער פאַלאַץ פון צויבער בעווייזען...

אָט זעהסט, יענע הויכע, וואָס שטעהען ביים וועג,
בעפאַנצערט מיט זילבערנע פליטער,
די קעפּ מיט קריסטאַלענע קיווערס בעדעקט? —
דאָס זיינען פון פאַלאַץ די היטער...

זיי וואַכען בייטאָג און זיי וואַכען ביינאַכט,
און לאָזען צום שלאָס ניט דערגרייכען,
און ווער עס וויל קומען צופאָהרען אָהין,
מוז געבען די שומרים אַ צייכען...

פארנאכט

רויז־רויט איז דער הימעל,
דונקעל ווערט די וועלט...
וואַלד און פעלד אַנטשוויגען...
אין דער ברוסט אַ נגון
זיס פאַראומערט טרעלט...

וויטע וועלטען ווערען
נאָהענט צו דער זעעל...
טויטע ליפען הויכען,
אַלטע בילדער טויכען
פון אַ נעבעל־וועל...

1912.

— — — — — — — — — — — — — — —

דער הימעל פול שטערען, די פעלדער פול שנעע,
מיר ביידע אוּן ענדלאָזע רוימען —
דאָס שליטעלע קלינגט, אוּן דאָס האַרץ אין מיר זינגט :
מיר פאָהרען אין לאַנד פון די טרוימען...

1912.

איצט גיב מיר די הענטלעך און שווער מיר, אַז דו
וועסט נאָכטהאָן מיין צויבער און שווייגען —
מיר האָט אַ מכשף דעם צייכען געצייגט,
און איך וועל עס ד י ר איצטער צייגען :

„אַ קום אויף די ליפען, אַ קום אויפ'ן האַלז,
„און דאַן אויף די אויגען אַ דריטען...“
דער צייכען, מיין זיסע, איז ריכטיג געמאַכט,
באַלד אַפשטעלען וועט זיך דער שליטען...

דער פּאַלאַץ וועט פינקלען מיט טויזענדער ליכט,
און הילכען פון טענץ און געזאַנגען,
דער גרייז־גראָער קעניג אַליין וועט אַרויס,
און אונז מיט אַ שמייכעל עמפּפאַנגען...

ער וועט אונז פּאַרבעטען אַריינגעהן אין שלאָס,
און פּעען אונז וועלען בעדיענען,
אויף פינקלענדע טעלער, דאָרט וועלען מיר אַלץ,
וואָס אונז וועט גענוסטען, געפינען...

און ווען אונזער מאַהלצייט געענדיגט וועט זיין,
פּאַרזוכט אַלע שפּייז און געטראַנקען —
צום אנדענק וועט געבען דער צויבערפּירסט אונז
צוויי טהייערע דימענט־געשאַנקען...

געזאַנגען און זיפצען

קום צו מיר

1.

קום צו מיר אין דעם דונקעלסטען ווינקעל פון סאָד,
וואו די זילבערנע נעץ פון דער נאַכט קען ניט פאַנגען,
אַן אייגציגען פונק פון מיין גליהענדען סוד,
וועו ד י ר וועט מיין יוגענד בעלאַנגען...

קום צו מיר וואו דער שמאַכטענדער קאַרשענבוים שנעעט
צו די גראָזען ערונטער, זיין צודעק דעם ווייסען,
און אין רויזענקנאָספ לעכצט די געזעפטיגטע קוויט,
איהר פעסטונג פאַנאַנדערצורייסען...

קום צו מיר אין דער שטילער און ווירציגער נאַכט,
ווי דער קוויקענדער טהוי קומט אויף בלומען און זאַנגען,
קום צו מיר ווי דער רעגען, וועו פעלדער פארשמאַכט,
דעם טראַנק פון דעם הימעל פאַרלאַנגען...

קום געליעבטער, און קום מיר אין האַרצען אַריין,
דעם הימעל מיט טויזענדער שטערען צוזאַמען,
פאַרשלאָסען מיין אויג און מיין אויער וועט זיין,
און מיין הערץ וועט זיך באָדען אין פלאַמען...

3.

כ׳האָב געוואַכט און געקוקט אויף דיין פּנים,
אין רוהיגען שלומער פּאַרזונקען,
כ׳האָב דורך דיינע פּאַרשלאָסענע ברעמען,
דעם גלאַנץ פון די אויגען געטרונקען...

כ׳האָב געוואַכט און געהאָרכט צו דיין אָטעם,
געהערט ווי דיין האַרץ האָט געשלאָגען ;
כ׳האָב געזעהן אויף די שלאָפענדע ליפּען,
אַ גליקליכען שמייכעל זיך טראָגען...

און אַן אומעט אויף מיר איז געפּאַלען —
כ׳בין איינזאָם און עלענד געווען...
כ׳האָב אומזיסט אויף דיין רוהיגען שטערן,
געזוכט דיינע טרוימען צו לעזען...

ווער געוועלטיגט אויף דיר אין דיין חלום,
און ווען דאַרף שווערסטו צו ליעבען ?
האָסטו מ י ך אויף אַ צווייטער פּאַרביטען,
צי ביסטו געטריי מיר געבליעבען ?

כ׳האָב געוואַכט און געקוקט אויף דיין פּנים,
געגלעט אויף מיין שוים דיינע לאָקען,
כ׳האָב געקוסט דיינע שלאָפענדע ליפּען,
און מיך האָט דיין שמייכעל געשראָקען...

1912.

2.

מיט רויזען בעשפרייט, און מיט דופטען בעשפרענקעלט,
האָב איך דעם מ ז ב ח, מיין זיססטער,
קום נעהם מיך און קלעם מיך מיט מעכטיגע ארעמס,
דו ליעבליכער, גרויזאַמער פריסטער...

וועסט טרינקען דעם רויט־הייסען ווין פון מיין יוגענד,
דאָס הייליגסטע רייכטהום מיר רויבען,
און איך וועל זיך הענגען צו דיר אויפ'ן נאַקען,
און קוסען ענטציקט דיך, און גלויבען...

און וועסטו פאַרלאָזען מיך, וועל איך זיך ריהמען,
אַז ד ו האָסט געוועהלט מיך אַלס קרבן,
אַז ד ו האָסט צוערשט דיינע אונטרייע ליפען,
מיט בלוט פון מיין האַרצען געפארבען...

ביים טאַנץ

מיר האָבען צום טאַקט פון דער וואַלץ־מעלאָדי,
געשוועבט אין אַ מענשענגעשליעדער,
איך האָב אויף מיין נאַקען דיין גלוט־הויך געפיהלט,
געשפירט דיינע בויגיגע גליעדער...

אַוואו די געשטאַלטען ? אַוואו איז דער זאַאל ? —
מיר דאַכט זיך, זיי אַלע פאַרשווינדען,
און איך בלויז און דו, צו איינאַנדער געפרעסט,
זיך טונקען אין לעבליכע אינדען...

מיר שווימען אין וויגען זיך אום אויף אַ ים,
בעשפרינקעלט פון לאַכענדע וואַלען ;
אַט הויבען מיר אויף זיך, און לאַכען פון פרייד,
אַט זינקען מיר תהום'וועדטם און פאַלען...

אַוואו די געשטאַלטען ? — אַוואו איז דער זאַאל ?—
איך זעה ניט קיין שפור מעהר פון קיינעם...
נאָר דו און נאָר איך, ליפ געזיגעלט צו ליפ,
און גליעדער פאַרפלאַכטען אין איינעם...

1911.

ווי געוואונשען

דיר האָבען די געטער געשאָנקען א גוף,
געמאכט פאר געגוס און פאר פריידען,
און מ י ר א נשמה פון צארטעסטען דופט —
מיר טאָרען זיך ביידע ניט שיידען...

און האָבען מיר ליפען צוזאמענגעקלעפט,
און וועלען צו מיין האַרצען איך ציה דיך,
דאָן קוועלען די געטער פון שמחה און לוסט :
עס איז א געלונגענער שידוך...

1911.

2.

וועסט קומען פרעמדע ליפּען,
און וועסט אַן מיינע דענקען,
וועסט אין אַ צווייטען׳ס ארעמס,
אַן מיין אומאַרמונג בענקען...

און וועט דיך עמיץ צערטלען,
דאַן וועסטו ד׳אויגען שליסען,
אוּן אין געהיים דעם פיעבער
פּון מיינע הענד גענומען...

און וועט דיר עמיץ ליעבע
מיט הייסער שפּראַך ערקלערען,
דאַן וועלען פון די ברעמען,
דיר טריפּען שטילע טהרערען...

ע ר וועט די טראַפּענם שלינגען,
און זיך מיט שטאַלץ בעקרייגען,
דאַך ד ו וועסט אין דער אמת,
דיין טויטען טרויִם בעווייגען...

1911.

קייטען

1.

איך האָב פון דיינע ליפּען
דיין האַרץ אַרויסגעזויגען,
איך האָב דיר די נשמה,
אַרויסגעקוסט פון ד'אויגען...
און וואו דו ווערסט איצט וואַנדערן,
ליעב־האַרציג קינד, זיי וויסען: —
דו ווערסט פון דיין נשמה
זיין אייביג אָפּגעריסען...

איך האָב דיך פּעסט פּאַרפלאַכטען,
מיט שטריק פון לוסט געקניפּטע,
איך האָב מיט טויזענד רינגען
דיך אָנגעקייט, געליעבטע...
און ווערסטו זיך בעפרייען,
קען איך פּאַראוים דיר זאָגען: —
ווערסט ביז'ן טויט די צייכענס
פון מיינע קייטען טראָגען...

די שטילע

כ׳האָב הייסע ליפּען פּיעל, געזויגען,
איך האָב פּון שוואַרצע ים׳ען אויגען
געטרונקען פּריידען און געטרונקען סם׳ען...
און גיפּט און גליק צוזאַמען,
שוין זיינען לאַנג צוועקגעפלויגען...

נאָר איינע, אַ געשטאַלט אַ שטילע,
וואָס האָט אין יוגענד׳ס ברען, אפילו
ניט צוגעצויגען מיינע בליקען —
קומט א י צ ט אין טרוים מיך קוויקען,
און מורמלט איבער מיר אַ תפלה...

1913.

א טויטע רויז

ארויסגעפאלען פון א בוך
איז מיר אין שויס,
א זכר פון א יוגענד־טרויס —
א טויטע רויז...

כ'האב ביי דעם בוך געפרעגט : ווי קומט
אהער די בלום ? —
די שורות זיינען שטיל געווען,
דער עבר — שטום...

אויף איינעם פון די בלעטלעך איז
א פלעק געווען...
ס'האט עמיצער געווויינט אמאל,
דאך וואו ? און וען ?...

איך האב די טויטע רויז געקוסט,
געקוסט די טהרער...
ס'האט עמיצער געליעבט אמאל,
דאך ווער ? וער ?...

1912.

אויפ'ן פעלז

קום זעץ זיך אויפ'ן פעלז מיט מיר,
באַלד וועט די באַרג־נאַכט קומען,
און פילען וועט דער הימעל זיך
מיט שימערענדע בלומען...

און יעדעס בלאַט וואָס רוישט אַרום,
צו אונז אַליין וועט רעידען;
און יעדער פונק וואָס גליהט אין גראָז,
וועט צינדען זיסע פריידען...

און יעדער שטראָם וואָס גלאַנצט אין ליכט,
פאַר אונז אַליין וועט פליסען;
און יעדער טרעל וואָס קנאַלט פון וואַלד,
אונז וועט פאַרטרויט געריסען...

קום זעץ זיך אויפ'ן פעלז מיט מיר,
קוק טיף מיר אין די אויגען...
אַנטפלעקען וועל איך זיך פאַר דיר,
ניט מיד, ניט שוואַך געבויגען,

דער טאליסמאן

איך טראָג אין מיין האַרצען פאַרזיגעלט
א וואונדער־קמיע — דיין בילד...
דו האָסט מיך פון לילית'ס טעכטער
בעשירעמט אַזוי ווי א שילד...

איך טראָג אויף די פינגער בעפעסטיגט
א רינג מיט דיין נאָמען בעקריצט,
און בין פון דעם שטן'ס פאַרפיהרונג,
אַזוי ווי דורך צויבער בעשיצט...

דאָך געהט מיר די שמחה ניט אַיין גאָר —
איך ציטער פאַר ד י י ן טאַליסמאַן...
קיין שוץ קעגען ד י ך איז אין ערגעץ
אויף הימעל און ערד ניט פאַראַן...

1912.

אָהן דיר

א רגע האָט זיך מיר געדאַכט : —
דו ביסט אַלס לופט־געשטאַלט, פון ווייטע ספערען,
געקומען טהיילען מיין טריאומף,
אין האָסט געבענשט דעם לאַרבער אויף מיין שטערען...

איך האָב געפיהלט אַ ווייכען הויך,
געהערט דאָס רוישען פון אַ גייסטער־פליגעל,
און אויף דעם פנים מיינעם האָט
אַ נעבעל ליפּ געפרעסט איהר זאַנפטען זיגעל..

דאָך שנעל צופלאָסען איז דאָס בילד,
און פון אַ תוהו האָט אַ שטים געדרונגען : —
„לעבט ערגעץ־ווו דער פויגעל־טרעל,
„ווָאס האָט אַמאָל דעם זומער־ווינד פּאַרקלונגען ?...

„לעבט ערגעץ־ווו דער זונענשטראַהל,
„ווָאס האָט דיין קאָפּ מיט גאָלד בעשפונען נעכטען ?"
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

דאַן האָב איך פון די האָאר געפליקט,
דעם פוסטען פוץ פון קראַנץ און בלומען־פלעכטען,

ניט ווי איך בין אין טהאַל געווען...
נאָר שטאַרק, מיט מעכטיגע פּאַרלאַנגען,
מיט שוימענדיגע טרוימען פּול,
מיט זומענדע געזאַנגען...

מיט לוסט־פּאַנטאַזען אין דער ברוסט,
מיט שטאָלץ וואָס טראָצט די שטערען,
מיט מוטה וואָס לאַכט פון טויט, און גלויבט
אין שטרעבען און אין ווערען...

קום זען זיך אויפֿן פּעלז מיט מיר,
איצט זאָלסטו מיך דערקענען,
איצט וועט מיין גאַנצע פּלאַמענוועלט
זיך דרייסט פּאַנאַנדערברענען...

1911.

בענקענים

1.

דאָם זעלביגע פעלד און דער זעלביגער שטעג,
דאָם זעלביגע שושקען און זומען,
עם ריהרט זיך אַ טרוים, און עם וועקט זיך אַ ליעד,
אַ ליעבע געשטאַלט פלאַטערט דורכ'ן געמיטה,
און שפרינקעלט אין האַרצען פאַרפומען...

דאָם זעלביגע פעלד און דער זעלביגער שטעג,
מיר גלוסט זיך אַ קאַרן־בלום נעהמען...
זי פאַסט אַזוי שעהן צו אַ ווייסען געוואנד...
איך פליק זי אַראָפּ, און איך האַלט זי אין האַנד,
און... געבען זי האָב איך ניט וועמען...

און קנאַספּ פּאַר קנאַספּ, און בלאַט פּאַר בלאַט,
מיט שטאַרער וואוטה געזעהן האָב איך פּאַרוויאַנען,
און שטום אין האַרצען ווידערהאַלט :
בלויז איין רעפּרען :—„דו ביסט ניט מעהר פּאַראַנען"...

1911.

קעניג אדער שקלאף?

בין איך דער זיעגער, צי בעזיעגט ? —
איך קען עס ניט ענטשיידן :
איין שטאַרקער כשוף־באַנד פאַרשטריקט
מיט גלייכער מאַכט אונז ביידן...

מיין לאַסטשען דיך, מיין בעטען זיס,
איז שטאַרקער פון בעפעהלען,
און ווען דו קניהסט מיר צו די פיס,
זוך א י ך דיר צו געפעלען...

איך בין א מלך אויף דער קייט,
א קנעכט מיט קעניג־מינע,
און דו — א שקלאַפין וואָס בעשטעהט
אז זי איז קיסערינע...

1911.

2.

איך גיעה דורך די בייטען, איך קען זיי פון לאַנג,
כ'זויים איטליכען ווינקעל און ערטעל...
ווי אַפט דורכ'ן טאָג און ווי אַפט ביי דער נאַכט,
מיט לוסטיגען האַרצען שפּאַצירען געמאַכט
האָב איך אין דעם טהייערען גערטעל...

רעזעדאַם און רויזען און טולפּען, און מאַהן
מיט קלייניגקע רויטע גאַרדינען...
איך ציה דעם גערוך און איך זוך רונד אַרום,
איך קוק אין דעם בעכער פון איטליכער בלום,
און וויל א בעקאַנטע געפּינען...

די רויזען און טולפּען זיי קוקען מיך אָן :
„דאָס מיין איך געווים זייער באַבען",
און חוצפּה'דיג חוזק'ט א גליהענדער מאַהן :
„מיר זיינען פון ה י י ־ י א ה ר, וואָס געהען אונז אָן
„די טויטע וואָס דו האַסט בעגראָבען ?"...

1913.

און זעה... די שטאַלצע האַט ניט מעהר
געהויט זיך : —
ז׳האַט קוסענדיג דעם בלייכענ׳ס טהרעה,
צובליהט זיך...

.1911

דער בלייבער זיעגער

געוואקסען איז אמאל א קנאפּ
פּאַרשלאָסען,
אומזיסט האָט זיך דער זונענגלאַנץ
צוגאָסען...

אומזיסט זי האָט דעם מיטאָג'ס גלוט
געמינטערט,
איהר דופטיג הערץ האָט ווי אין שנעע
געווינטערט...

אומזיסט בלויז האָט דער ווינד, א נאַכט
פּאַרשוועדעט,
זי האָט פון איהם איהר בשמים־קאַפּ
געווענדעט...

דאָן האָט דער בלאַסער מאָרגען זי
געפונען...
און שמאַכטענדיג, זיין טהוי־טהרער איז
גערונען...

וואם דו האסט ניט געקריגען

האָסט מיינע ליעדער מיר געוויבט,
מיט דיינע אויסגעלאָס׳נע חן׳ען,
דען כ׳האָב דיין לאָכען און דיין וויינען,
דיין שמייכעל און דיין טהרער געגלויבט,
און פלעג זיי זינגענדיג בעשעהנען...

דאָך איינם אַן איינציגם איז אין נעסט
פון מיינע ליעדער מיר געבליבען,
און קיינמאָל האָט מיין שקלאָפיש ליעבען,
מיין לעצטע סטראָפע אויסגעפרעסט,
וועו איך האָב בלומען דיר געקליבען...

און סם׳ען וועט דיין יאָגד פון לוסט,
וועו דו וועסט זוכען נייע זיעגען,
די קרענקונג — אַז דעם שעהנסטען נגון
וואָם האָט געשלומערט אין מיין ברוסט —
איהם האָסטו קיינמאָל ניט געקריגען...

דערקענט

איך האָב זיך אין איהר בליק געטובלט,
און זיך געלייטערט ריין,
און שעהנער איז מיין זעעל געוואָרען,
וועו כ׳האָב געזאָגט : „ביסט שעהן"...

דאָך זי האָט אַזוי פרעמד געשמייכעלט —
האָלב פרוי און האָלב אַ קינד . . .
זי האָט געקרייזעלט מיינע לאָקען
און שטיל געזאָגט : „ביסט בלינד"...

און וועו איך האָב מיט פרומע ליפען
געקושט איהר מאַנטעלם ברעג,
אַ ווילדע איז זי אויפגעשפרונגען :
„דו מוזט פון מיר אַוועק...

„מיין לייב איז שנעע, מיין בלוט איז לאַוואַ,
„מיין ליעבע ווי דער ווינד..."
און כ׳בין פון שרעק צוריקגעפאַלען :
איך האָב דערקענט — די זינד . . .
1911.

מיין וועגום

כ׳האָב דורך יאָהרען געזוכט
(ווי עס זוכט יעדער איינער אין יוגענד)
אויף אַלערליי וועגען א וועגום,
און תמיד די פרוכט
פון מיין זוכען געווען איז,
אַזוינס וואָס מיך האָט ניט בעגנוגענט...
און זאָגען א פרייגד פלעגט מיר טעגליך :
דו זוכסט וואָס איז קיינמאָל ניט מעגליך,
דען גלייך מיט דער רויז וועלט געבאָרען,
איהר צווילינג — דער מיאוס׳ער דאָרן...

און איך האָב געפיניגט זיך לאַנג,
ביז מיר איז אַריין א געדאַנק
און האָט מיר געוויזען דעם וועג : —
כ׳האָב געטראַכט אַן די טעג,
וועלן אַליין אין אונעגדליכע רוימען,
געווען איז דער בורא בעטריבט,
פאַרלאַרען אין קנוילען פון טרוימען,
צו קיינעם פון זיי ניט געקניפט,

און וואקסען וועט דאָס פראכט־געזאנג,
און זאמלען יאָהרען־לאנג פאַרפומען,
און וואָס די זינד האָט נית בעקומען,
וועט אונשולד קריגען צום געשאנק
מיט פולער האנד, וען זי וועט קומען...

1912.

און זינט דאַן יעדען טאָג,
זיך פאַרבוק איך און זאָג : —
אַ, שעהנסטע פון פרויען, כ'בין געוואָרן דיין שקלאַף,
דען דו ביסט מיין גאָט און צוגלייך מיין בעשאַף...

1912.

און זיין הערץ פלעגט אַ קומער בעקלעמען,
וויל ער האָט ניט קיינעם געליעבט,
ניט האָבענדיג וואָס אַדער וועמען...
דאָן האָט ער אַ חלום פֿאַרגליווערט,
און האָט עם גערופען „די וועלט"...
ער האָט זי מיט הימלען בעקיווערט,
און האָט זי מיט שטערען בעהעלט,
און זי איז געוואָרען זיין פֿרייד...
און ער האָט פון תענוג געלאַכט,
און געוואוסט האָט ער דאָך שטילערהייד,
אַז ער האָט אַליין זי געמאַכט,
און זי האָט ממילא געמוזט
זיין דאָס, וואָס זיין האַרץ האָט געלוסט...

דאָן בין איך דערגאַנגען דעם סוד,
אַז גליקליך דאַרום איז אַ גאָט,
וויל אַלץ וואָס ער ליעבט און ער האַסט,
איז דאָס וואָס זיין מוח פֿאַרפאַסט,
און האָבען פֿאַר איהם קען אַ האַפּט,
בלויז דאָס, וואָס זיין דמיון בעשאַפּט...

און איך האָב פון הוילע פֿאַרלאַנגען
געמייסטערט אַ כשוף־געשטאַלט,
און אַלץ וואָס מיין אויג האָט געפאַנגען,
אין לעבען, אין בילד און געזאַנגען,
דאָס האָב איך געשאַנקען איהר באַלד,
ביז זי האָט פון איטליכער פאַלד,
אַ רעגען פון שעהנהייט געשטראַהלט...

זוכענדיג

בעגעגנים

צוויי בליקען זיך האָבען בעגעגענט,
און זיינען געוואָרען פּאַרקנאַסט ;
צוויי בליקען אַהן ווערטער, צוזעגענט
אויף אייביג זיך האָבען אין האַסט...

און יענעם מאָמענט האָט א סטרונע
אויף תמיד געפלאָצט אין זיין ברוסט...
און זי איז געווען אַן עגונה,
און האָט ניט „נאָך וועמען", געוואוסט...

1913.

די נייע נבואה

„און צו מיר האָט זיך א וואַרט
פער׳גנב׳עט און מיין אויער האָט
עפעס פון איהם פֿאַרנומען".
(איוב ד׳ י״ב).

...אַזוי האָב איך איהם אין מיין דמיון געמאַלט...
אַזוי האָט געקלונגען זיין שטימע פֿאַר מיר,
וועז איך האָב אין דונקעלע שטונדען געוואַרט
פֿון אימיצעז׳ס ליפּען צו הערען דאָס וואַרט,
וואָס איך האָב אין ז י ך ניט געפֿינען געקענט...
וועז איך האָב מיט אימעצע׳ס פ א ר ט י ג ע ן גלויבען
מיין אייגענע ליידיגקייט פֿילען געזוכט,
אוז האָב מיט דעם רייכטהום פֿון פ ר ע מ ד ע,
מיין פֿראַסטיגע וויסטקייט בעפֿלאַנצען געוועלט...
אוז רונד אוז אַרום מיר געזעהן האָב איך פּיעל
אַזעלכע ווי איך... אוז א שמאַכטענדער בליק
האָט א שמאַכטענדען צ ו ו י י ט ע ן בעגעגענט,
אוז פֿוסטקייט אין פֿוסטקייט געשפּיגעלט זיך האָט...

אוז דאַז אין מיין דמיון אַרוים איז זיין בילד : —
א הויכער, א מעכטיגער איז ער געשטאַנען
אויף ערגעץ א זייל, צי א פּעלז, צי א באַרג —

„אין שלאָפלאָזע נעכט, יעדער איינער פאַר זיך,
„זיך וועלצען אויף אייער געלעגער וועט איהר
„מיט פיבערישע אויגען און קראַנק־רויטע ברעמען,
„פון ספק׳ס ניין־קעפיגע שלאַנגען געביסען...
„און וויסען וועט איהר, יעדער איינער פון אייך,
„אַז איהר מוזט די לוחות זיך האַקען אַליין,
„און מוזט אַהן אַ פיהרער די הימלען דערקלעטערן,
„און מוזט אַהן אַ פונק אין די אַפגרונדען נידערן,
„און ג ע ה ם ע ן און ג ע ב ע ן אַ תורה אַליין...

„און קיינעם׳ס וואָרט וועט ניט אייך שטיצען דעם מוטה,
„דען אומעטום וועט איהר אַן עכאָ בלויז הערען
„פון אייער געשריי : דעם קרעכץ פון אַ פוסטער נשמה...

„און דאַן, וען פון א י י ג ע נ ע פינסטערע תהומ׳ען
„נאַך וואַכען, נאַך יאָהרען פון שווערען זיך־ראַנגלען,
„אַ מאַט־העלער פלעק, דאַן אַ שיין, דאַן אַ ליכט,
„אַרויסטאַגען וועט פון דעם פּעך־האַריזאָנט —
„און איהר וועט דערשפירען אַ זיס־זאַנפטע זאַפט,
„וואָס זאַפט דורך׳ן מח און שטאַרקט אייער האַרץ,
„און לויטערט דעם זינן און פעריונגט דעם געדאַנק —
„דאַן זאָלט איהר פון אייערע לענדען דאָס זאַק־קלייד
„אַראָפטהאָן, און אויפשטעהן ג ע ב אָ ר ע ן פון ס׳ניי...
„דען איהר האָט אַנטפלעקט אייער גאָט,
„אייער אייגענעם אייניציגען גאָט..."

1911.

דער יורש פון טויזענד פאַרשוואונדענע יובלות,
די לעצטע־רייפע שפראַצונג פון דורות אַהן שיעור,
די תמצית־גע שטאל פון גלגולים אַהן צאָהל...
און פון זיינע אויגען געקוואָלען האָט רוה,
ווי שיין פון לבנה אויף פעלדער פון צייז...
און אַזוי האָט געקלונגען זיין שטים,
צו מיר און צו זיי: —

„און מעהר וועט פאַר אייך זיך קיין הימעל ניט שפאַלטען,
„קיין גאָט וועט זיך מעהר ניט אַנטפלעקען פאַר אייך,
„אין וואונק פון אַן אויג, מיט אַ דונער־און־בליץ,
„און וואונדער־געשאַפענע תורות אייך שענקען...
„און ס'וועט קיין פראָפעט ניט מעהר פאַסטען פאַר אייך
„אויף איינזאַמע בארג־שפיצען טעג נאָכאַנאַנד,
„אין לחוות אייך קריצען מיט וואונדיגע הענד,
„און דאַן אין דער טהאַל־וועלט ארונטער צו אייך,
„אין העלע און ליכטיגע ווערטער אייך געבען,
„זיין האַרץ־בלוט אין איטליכען בוכשטאָב פון זיי —
„אום אייך, אין די צווישען מינוטען פון פרייד,
„אין ליידיגען רוים פון געגנום ביז געגנום,
„א רגע פון צווייפעל, א שאָטען פון שרעק,
„אַן איינציגען פלאַטער פון טויט'ס וויסטע פליגלען,
„א פריהרעגדען הויך פון פערצווייפלונג, צו שפאַרען...

„און ס'וועט ניט קיין פייער־זייל געהן מעהר פאַר אייך,
„און טייטען די שלאַנגען און באַהנען דעם וועג,
„וואָס איהר וועט א גלייכען, א גלאַטען געפינען,
„און פיהלען זיך זיכער געפיהרט פון פראָפעט...

און פאַלענדיג א נכנע צו זיין שוועל,
געבעטען האָב איך : „שענק מיין זעעל
„א באַלזאַם־טראָפּען פון דיין שטילען גליק,
„דען איך האָב א ל צ ד י נ ג אָנגעוואָרען..."

געפאַלען רוהיג איז זיין בליק,
אויף מיין פאַרוויאַנעטען בוקעט,
און אָהן רחמנות און אָהן צאָרען,
זיין אורטהייל האָט ער שטיל אַרויסגערעדט :
„פאַרשפּעטיגט האָט זיך דיין געבעט...
„די קוויטען דיינע זיינען אויסגעשטאָרבען,
„פון יעדער הויכט דער טויטער אָסיען־ריח...
„און ווער ס'קומט ד אָ, מוז ברינגען צום מזבח,
„זיין ע ר ש ט ל י נ ג־ב ל י ה ו נ נ ג פאַר א קרבן..."

1912.

פאר גאט׳ס מזבח

מיר זיינען ביי דעם שייד־וועג זיך צוגאַנגען :
אין זיינע אויגען האָט זיך אָפּגעשפּיגעלט,
דעם נזיר׳ס שרעק פאַר יוגענד׳ס ערשטע דראַנגען,
און האַרץ און אויער האָט ער פעסט פאַרריגעלט,
פאַר אַלע פריידען און פאַרלאַנגען —
וועג א י ך, פון לעבענסלוסט בעפליגעלט,
געיאָגט זיך האָב פון פעלד צו פעלד,
נאָך בלומען און נאָך שמעטערלינגען...

און פלעגט אַמאָל, ווי פון א דונקלער וועלט,
אין מיטען פון מיין לאַכען און מיין זינגען,
צו מיר אַן עכא פון זיין תּפלה דרינגען —
האָט פון מיין אויג א טהרער אַרויסגעקוועלט,
און כ׳האָב בעטרויערט זיין פאַרשוועכטע לעבען —
געוויבט פון דר׳ערד, דעם הימעל אָפּצוגעבען...

דאָך וועג ביי מיר אין האַנד געבליבען זיינען
נאָר הויפענס פון פאַרוועלקטע בלומען,
און אַלע זונען האָבען אויפגעהערט צו שיינען —
מיט בושה בין איך צו זיין צעלט געקומען,

„כ׳האָב טויזענד וועגען אויספרובירט
„און ניט געטראָפען,
„כ׳האָב טויזענד טרוימען אויסגעטרוימט
„אין פאַלשען האָפען...

„דאָך קום, מיר וועלען וואַנקענדיג,
„צוזאַמען וואַנדערן,
„און איינעם׳ס האַנד וועט האַלטען פעסט
„די האַנד פון אַנדערן..."

ער האָט די פינגער קאַלט פון מיר
צוריקגעצויגען :
„מיר זיינען ביידע בלינד... וואָס וועט
„חברותא טויגען ?..."

ער האָט מיך איינזאָם שטעהן געלאָזט...
און אין מיין זינען
האָט דומפּ געהילכט : „דו מוזט דיין וועג
„א ל י י ן געפינען..."

1912.

בלאנדושענדיג

איך האָב געבלאָנדזשעט אין דער נאַכט
אויף וויסטע וועגען ;
מיין פּוס איז קראַנק פון געהן געוועז,
מיין האַרץ — פון פּרעגען...

און מיר אַנטקעגען אין דער נאַכט
איז אַנגעקומען,
אַ וואַנדערער וואָס האָט ביים קלייד
מיך אַנגענומען,

און האָט געזאָגט : „איך זוך אַ שטעג,
„דו מוזט מיך פיהרען..."
זיין וואונש האָט היימע בלויז געטריפט
אויף מיין געהירן,

און כ'האָב מיט שאַנד און וועה געערדט :
„מיין יתום־ברודער,
„כ'בין ווי אַ שיפעל אויף אַ תהום,
„אָהן ליכט, אָהן רודער...

„און אַ וועלטען־בעשאַפונג — אַ בליה פון אַ קוויט —
„וועך איז גרוים און וועך קליין ? וועך איז פיעל אין
וועך וועניג ?

„דאַך האָב איך אַ קנויל פון חלומות געשפונען,
„און רוים פאַר מיין שפינדעל און וועבשטוהל בעדאַרפט...
„איך האָב מיינע פעדעם ניט שטרעקען געקענט,
„וואו עמיצער זאָל ניט מיין זיידווערק צורייסען...
„דערצו, האָט מען מיר אַ לעגענדע פאַרטרויט,
„אַז ערגעץ אַ צייט און אַרט איז פאַראַן,
„וואו עס קוועלט אַ געזאַנג ווי אַ בת־קול אַרויס,
„און איך האָב געגאַהרט און געלעכצט, יענע ריטהמען
„צו פאַנגען, און זיי אין מיין טרוים־טוך צו וועבען...

„דאַן בין איך אַוועק אין דער ווייט, אין דעם רוים...
„דאַרט האָב איך אַן אייגנאַמען ליידיגען מדבר
„פאַר ז י ך אַהן אַן אייגציגען שותף געהאַט,
„און דאַרטען געפונען דאָם וואונדער פון וואונדערס:—
„ס'האָט געקלונגען... פון וואַנען ? פון וועמען ? —
„האָט דער ווינד עס צו מיר בין השמשות געבראַכט,
„געוויקעלט אין זיינע בע'בשמים'טע פליגלען ?
„צי האָט עס בעגינען ארונטערגעגליהט,
„פון מזרח'ס ערוואַכענדען פלאַמען־געזיכט ?
„צי האָט עס דער שטערען פון אבענד געטרעלט,
„וועך איך האָב זיין קיהלענדען שימער בעגריסט ?
„צי אפשר דער דונקעל־געטהורעמטער באַרג־שפיץ,
„וואָם האָט ביז'ן הימעל דערנעהנטערט די ערד ?...

א זיעג?

„און ווייסט איהר ווי כ׳האָב זיי בעצוואונגען ?

„איך בין ניט מיט קיווער און פּאַנצער געקומען,
„מיט בליץ אין די בליקען און שטורעם אין שפּראַך,
„אַ קרוין און אַ פּירסטליכען טהראָן צו פערלאַנגען,
„אין נאָמען פון מוטה און מיט פּרעכהייט פון מאַכט...

„איך בין ניט קיין גבור מיט הערש־לוסט געווען...

„איך האָב ווי אַ זאַנג אין אַ רוישענדען וויצפּעלד,
„אין איינעם מיט צאָהללאָזע זאַנגען געוויגט זיך ;
„איך בין ווי אַ זאָמד אין סאַהאַראַ געוועזען,
„וואָס ווערט אין אַ זאָמד־זייל אָמאָל צו דער ערד,
„און אָמאָל צו דעם הימעל געטריבען,
„און קיינער קען א י ה ם ניט און ער זיך א ל י י ן ניט
„פון גרויסען געדראַנג אונטערשיידען...

„האָב איך אויף מיין ווינציגקייט דאָמאָלס געקלאָגט ?—

„כ׳האָב געזאָגט : וואו אַ זונענ־סיסטעם איז אַ פונק,
„וואו אַ מילכ־ווע פון שטערען ניט מעהר ווי אַ שטראָהל,

„און איך בין צוריק אין געזעמעל געוועזען,
„און געדעדט מיט דעם נייעם געפונענעם קול...
„און דערנאָך... פלעג איך וואַרטען און האַרכען, און האַרען
„צו הערען דעם אָפּרוף פון איטליכען ווינקעל...

„דאָך האַרענדיג, האַרכענדיג האָב איך פאַרשוועכט
„און פאַרשוואַכט דאָס געוואונענע וואונדער...
„כ׳האָב געפרעגט : איז נאָך עמיצער דאָ,
„ביי וועלכען איך האָב ניט אַן עכאָ געוועקט ? —
„און פרעגענדיג האָב איך אַן ע כ אָ געטראַכט...

„און די שטים ?...

„ז׳האָט געצאַנקט אין געוואַנקט און געשטאַמעלט,
און דאַן —
„פאַרשוויגען געוואָרען...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

„און איך בין מיט צעפּטער און קרוין —
„א שמשון אָהן לאָקען געבליבען..."

1912.

„כ׳האָב געהאָרכט און געהאָרכט און איך האָב ניט
געוואוסט...

„נאָר איין מאָל, אין איינזאַמקייט׳ס איינזאַמסטער שטונד,
„וועז מיין אויג האָט ניט ערד און ניט הימעל געזעהן,
„נאָר פּאַרטונקט זיך אין זיך און אַרונטערגעניידערט
„אין אונטער־אוקינוס פון ווי ס ע ן און זי י ן —
„האָט דער אָפּגרונד דעם סוד מיר אָנטפּלעקט : —
„ס׳איז מיין אי י ג ע נ ע שט י מ ע געווען...

„אָצונד האָט מיין קול אין דער ווייסטע אַרוים,
„און אַרויף צו די לויטערע הימלען, געיאוכצט,
„און געטראַכט האָב איך נאָר אָן מיין נייער געבורט —
„אָן מיין אייגענער גרויסער דערלייזונג...

„איז מיין שטים אַזוי הילכיג געווען ? —
„זיי האָבען צו מיר אין דער מדבר געוואַנדערט,
„נאָך איין קאַראַוואַן איז א צווייטער געקומען...
„זיי האָבען א פירסטליכען מאַנטעל געבראַכט,
„און איבער מיין נאַקעטען שולטער געוואַרפען ;
„זיי האָבען מיט אויגען מיין שטערען בעזאַלבט,
„און אין האַנד מיר א צעפּטער געדריקט,
„און געבעטען : „א פּירסט זאָלסטו זיין צווישען אונז"...

„דאָן האָב איך מיין נזיר־גן־עדן פאַרלאָזען,
„און האָב אין מיין האַרצען א תפלה געשושקעט :
„מיין א י י ג ע נ ע שטים ניט פאַרלאָז מיך...

וויז אין דעם טויט דאָס לעבען אונז,
אין פוילען — דאָס געבערען,
אין קורצען איצט — די אייביגקייט,
אין שאַלעכץ־בייט — דעם קערן,
און אין דער בלינדער וויסטעניי,
דיין טריט לאָז הערען...

.1911

א תפלה

אַ גרויסער גאָט, דאָס לעבען איז
אַ ווייסטער ים פון טהערערען,
מיר ווייסען ניט פון וועלכען תהום,
ניט וואו, געפיהרט מיר ווערען...
מיר שיפען זיך דורך נאַכט און נויטה —
זיי אונזער שטערען...

דער מענש איז גראָז, זיין האַרץ איז שפריי,
געווירבעלט פון פאַרלאַנגען ;
אַ פאַלשער טריט און שוין איז ער
צום גיהנום׳ס שוועל פאַרגאַנגען —
בעוואָך זיין שוואַכע שטונד און לאָז
די נעץ ניט פאַנגען...

די וועלטען שווינדען ווי דער טהוי,
און דורות גלייך ווי שטויבען,
מיר וואַנדערען אויף קברים אום,
און ס׳גלאַצט דער טויט פון אויבען —
אַ גאָט, צוריים דאָס חשך־טוך,
שענק ליכט און גלויבען...

ער פיהרט מיך אוֹן איך פרעג ניט וואו,
דען וואו ער געהט, געהט מיט די רוה...

אוֹן כ׳פֿאַלג איהם וואַס אוֹן ווי ער הייסט,
דען וואַס ער זאָגט איז ליכט אוֹן טרייסט...

— — — — — — — — — — — — — — —

איך האַב איהם ערגעץ וואו געזעהן —
איך ווייס ניט וואו אוֹן ווייס ניט וועֿן...

1912.

א זעהונג

איך האָב איהם ערגעץ וואו געזעהן —
איך וויס ניט וואו און וויים ניט וועו.

און תמיד וועו מיין האַרץ איז קראַנק,
שווימט ער אַרויס מיר אין געדאַנק.

זיין אויג איז מילד, זיין בליק איז העל —
ער לעזט דעם וועהטאָג פון מיין זעעל.

זיין וואַרט פאַלט וויך ווי מאַרגענטהוי,
איך שלינג עס אַיין און גלויב און טרוי.

זיין וויללען איז ווי פעלזען פעסט,
זיין האַרץ איז ווי אַ וואַר׳מער נעסט.

ער גלעט מיך או ער זאָגט : „דו ביזט
„אַ לאם וואָס בלאָנדזשעט אין דער וויסט...

„דער וועג איז שווער און דו ביזט מיעד,
„דאָך איך בין שטאַרק און נעהם דיך מיט...“

לעבען...

א וואונק
פון דער אייביגקייט׳ס אויגען...
א פונק
צו דעם פייער געצויגען...
א שפּריץ
וועלכער לעכצט נאָך דעם ברונען...
א בליץ
פון פּאַרגעהענדע זונען...

צוויי־אייניקייט

ס׳האָט אייַנער חלומות געשפּונען,
און אייַנער — פּאַר נאַריש געפּונען.
איך האָב אין זיי ביידען,
מיין אייגענע שטים געהערט רייַדען...

ס׳האָט אייַנער געהאַפּט און געפּרעהט זיך,
און אייַנער — צו־וויַינט שטילערהייַט זיך.
כ׳האָב אין האַרצען געלעזען : —
איך בין אין זיי ביידען געוועזען...

ס׳האָט אייַנער געשאַפּען א גאַט זיך,
און אייַנער — צוגאַסען אין שפּאַט זיך.
איך בין ווי דורך וואונדער,
געוועזען אין יעדען בעזונדער...

ס׳האָט אייַנער מיט ליעבע געקוויקט זיך,
און אייַנער — פון שנאה געשטיקט זיך.
געלעגען בעהאַלטען
בין א י ך אין די ביידע געשטאַלטען...

1912.

אין דער נידער

די פּים פֿאַרוואונדעט פון דעם דערנער־וועג,
צום הויכען בארג אַרויפגעקלעטערט האָב איך...
כ׳האָב מיינע אויערן פֿאַרזיגעלט פעסט
פֿאַר דעם געטומעל פון די טהאָלען אונטען...
און אויף דעם שפּיין, א וואו דער אָדלער שפּרייט
אין בלאָען עטהער, פריי די שטאַרקע פליגלען —
געזוכט איהם האָב איך, א י ה ם וואָס האָט פון ווייט
געשימערט ווי דער העלער צפון־שטערען,
און מיט זיין שטראַהל מיין וועג געצייכענט,
און קראַפט און גלויבען מיר אַרייגעטריפט...

ד א — האָט מיין האַרץ צו מיר געזאָגט —
וועהט ריין אַראָפּ דעם הימעל׳ס אָטהעם,
און ציכטיג גלאַנצט דער אונבעפלעקטער שנעע...
דא, אונטער פראָסט און אייז פֿאַרהוילען,
שלאָגט יענע סודות־פולע קוואל,
פון וועלכער ע ר טרינקט מאכט און רוהיגקייט..

דער ענטפער

כ׳האָב אין אַ שפּאַלט פון טויטע פּעלזען,
געזעהן אַ דאַרען יתום־קוסט :
„ווי קאַלט איז דאָ, ווי פּוסט איז דאָ !
„פּאַרוואַרפענער, וואָס טהוסטו דאָ ?...״
זיין ענטפער האָט פּאַרקלעמט מיין ברוסט : —
כ׳וויל ל ע ב ע ן . . . ״

כ׳האָב אויף דער הייסער הוילער וויסטע,
געזעהן אַ גראָע קלאַפּער־שלאַנג : —
„פּארשאַלטענע, וואָס קריכסטו דאָ ?
„וואָס נוצסטו און פּאַרריכסטו דאָ ?״
איהר ענטפער ליגט מיר אין געדאַנק : —
כ׳וויל ל ע ב ע ן . . . ״

איך האָב אין מיטען פון אַ זאַמד־וועג
אַ קליין מוראַשקע־נעסט געזעהן :
„א, שוצלאָזע, וואָס בויסטו דאָ,
„אויף וועלכען צופאַל טרויסטו דאָ ?״
דער ענטפער איז אַ שלוכץ געווען : —
כ׳וויל ל ע ב ע ן . . . ״

1912.

„דער תהום איז פוסט"... —
געוועזען איז זיין ענטפער קאלט און רוהיג —
„דאָרט אין דער נ י ד ע ר, קלאפט דאָס האַרץ
„פון יענעם גאָט, וואָס ד ו ווילסט ז ע ה ן . . . "

1913.

נאָך פעסטער האָב איך ד׳אויערן פאַרדריקט,
און קעהרענדיג די אויגען צו דעם שטומען
לאַזורנעם אָפּגרונד איבער מיר,
געשוואָרען האָב איך נאָך אַמאָל, צו מעקען
דאָס טהאַל־געמורמעל פון מיין זינן...
פון ד אַ ר ט ע ן, פון יענעם אָפּגרונד איבער מיר,
געזאָלט האָט באַלד די שריפט אַרונטערגליהען,
וואָס כ׳האָב ביז איצט אין יעדען וואָרט זיינעם
געזעהן זיך שפּיגלענדיג...

געפּופען האָב איך: „לעהרער,
„איך בין צו דיר אַנטלאָפען פון׳ם טהאַל...
„און רייניג דו מיין אויער, איך זאָל הערען
„ווי דו, די שטימע פון דעם הויכען גאָט...״

און מיר אַנטקעגען איז אַ גרייז געקומען...
ער האָט מיך שטום געפיהרט צום ראַנד
פון יענעם פעלז, אַ וואו איך בין געשטאַנען,
ער האָט אָהן ווערטער אויסגעשטרעקט די האַנד,
אַראָפּ צום טומעלדיגען טהאַל...
און דאָן, האָט ע ר, דער נזיר פון די באַרג־שפּיצען,
געזאָגט צו מיר: —

„איך שאַרף דאָס אויער יעדען טאָג,
„און האָרך צום עכאָ פון דעם לעבען א ו נ ט ע ן...״

„און פון דעם תהום אין דר׳הויך?״ —

דאס שענסטע ליד

פערפלאָסען זיינען יאָהרען פיעל, פון יענער צייט,
וועו איך האָב מיינע ערשטע טרוימען, אײַנגעוויקלט
אין דיין געטרייען אויער, און מיט ליעבע ד ו
האָסט מיינע שוואכע שפּראָצונגען, מיר פון דער ברוסט
אַרויסגעקוסט, און גריסענדיג די פריהע קוויט,
פון מיין ערוואכענדער און ציטערענדער זעעל,
ערמוטהיגט האָסטו זי און איבער איהר געוואכט...

און יענע הייליג־זיסע שטונד — געדענקסטו זי ?...
געלעגען זיינען מיר אין שמעקעדיגען גראָז,
בעשאָטענט פון אַ בריים־פּאַרצווייגטען בוים, געלעהנט
איין קאָפּ צום צווייטען, אײַנגעשלאָסען רונד אַרום,
פון הויכע זאָנגען־וועגד, אין אבענד׳ס לעצטען הויך
זיך קוים בעווועגענדיג... די דעמערונג איז שטיל
געפאַלען אויפ׳ן לאַנד, און מיך און דיך געלאָזט,
פאַרטרינקען זעעל אין זעעל, פאַרשטריקען גייסט
מיט גייסט...
טיעף האָסטו דאַמאָלס מיר אין אויג אַרײַנגעקוקט,

דער אבן־טוב

אין בערג פון קויט, אין טיעפע זומפען אַהן אַן ענד,
געזוכט אַ דימענט האָט ער און זיין קראָפט פֿאַרשוועגדט;
געבויגען זיך פון שווערען זוכען האָט זיין קאַרק,
און ער האָט אַלין געזיפֿט, געזיפֿט דעם גרויסען בארג,
און זיינע פינגער שוואַרץ געמאַכט אין זומפען־לעהם...
און וועג געוואונקען איהם שוין האָט דעם קבר׳ס היים,
דאַן האָט ער זיך צום ערשטען מאָל מיט פיין דערוואוסט,
אַז יענער אבן־טוב וואָס איהם האָט זיך געגלוסט,
געלעגען איז די גאַנצע צייט — ביי איהם אין ברוסט...

1913.

ווי שדים־שפּאָט, דיין שטימע ווידערהאַלענדיג : —
„דאָס שענסטע ליעד זיינס מוז—אַליין דער דיכטער זיין...“

און ווען איך האָב בעגעגענט דיך, נאַך יאָהרען פיעל,
אַנטלאָפען בין איך, ווי אַ זינדיגער אַנטלויפט,
דען דיינע אויגען האָבען שטומערהייד געמאַהנט
דאָס ליעד... און א י ך ? וואָס האָב איך געבען דיר
געקאָנט...

.1913

אוּן טיף אַרײַנגעבליקט אוּן מײַן פּאַרבאַרג׳נעם נעסט,
וואו ינגע זעהונגען אַהן פּליגלען, האָבען זיך
געטוליעט, וואַרטענדיג אויף דער געבורט פּון וואָרט...

אויף אײַן מאָמענט, פּאַרשוואונדען אײַז דער
זונענשטראַהל,
וואָס האָט צו מיר געשמייכעלט שטענדיג פּון דיין בליק,
אוּן טרויריג — צערטלענדיג אוּן וואַרנענדיג צוגלייך,
געזאָגט מיר האָסטו מיט אַ נביא׳ס פּעסטער שטים : —
„דאָס שענסטע ליעד זיינם מוז—אַליין דער דיכטער זיין...״

אין יוגענד׳ס פּרישער בייט, געשלאָגען וואַרצלען האָט
דיין וואַרט־זאָמען, אין אײַנגעשטעמפּעלט אויף מיין זינן
געבליבען אײַז די טיעפּע וואַרנונג פּון דיין מיל...
אוּן עדות זאָגען זאָלען יענע שׂונאַרצע טעג,
וועלן, טריפּ־וויײַז בלוטענדיג, דעם קבר׳ס פּינסטערנים,
בעגריפען וואָלט איך ווי זיסען שיין, ווי הימעל׳ס גנאָד —
אוּן עדות זאָגען זאָלען יענע שׂונערע נעכט,
וואָס האָבען ווי אַ גיהנום־אײַביגקײַט
פּון טויטען אָהן אַ שיעור, געצויגען זיך פּאַר מיר —
ווי כ׳האָב געטרויעט, ווי כ׳האָב געלעבט נאָך יענעם
ליעד...

דאָך גאָט !... ווי האָבען גייסטער, בייזע גרויזאַמע,
געצויגען אוּן געפּליקט מיין לעבען הין אוּן הער,
אוּן גראָער טאָג פּאַר טאָג, אוּן מיאוס׳ער געמאַכט,
ביז אויפגעקנילט, אוּן קרימענדיג פּון עקעל זיך,
געלעגען הילפּלאָז אײַז מיין גייסט, אוּן צוגעהערט,

בעטרוימט און בעטראַכט

דעם פאַרק׳ס אָפּגאַט

(פראַגמענט)

א גרויסער מדבר־רוים. פון ביידע זײטען רייהען אוון רייהען פון נעצען־טען. אין מיטען א גרויסער המון פון מענער אוון פרויען לוסטיג ליאַרמענדיג אוון זיך בעוועגענדיג. אין סאַמע צענטער איז אויפגעשטעלט דאַס נאַלדען קאַלב. נעבען דעם קאַלב שטעהט אהרן אַנגעטהאַן אין פּריסטער־קלײדער. ער איז בלײך אוון פּאַרטראַכט אוון קוקט פוון צייט צו צייט צו דעם בארג סיני וואַס זעהט זיך אין הינטערגרונד. פוון דעם המון נעהען אַלע ווײַע ארוים פרויען אוון מענער אוון בוקען זיך צום גאַלדענעם קאַלב.

א ה ר ן :

(שטרעקט אויס זיין האַלז פּלוצלינג אין דער ריכטונג פון בארג, שוידערט צוזאַמען אוון קרעכצט אַרויס :)

משה...

(דער המון ווערט שטיל. אַלע קוקען נעשפּאַנט צום בארג אויף וועלכען עם בעווייזט זיך משה, טראַגענדיג די לוחות,

און פערציג מאָל האָט הינטער יענעם פעלז,
די גרויסע זונן אַראָפגענידערט,
זינט דו ביזט פונ׳ם אויג פֿאַרשוואונדען...
אין אַלע הערצער האָט דער צווייפעל
געגאָגט מיט שאַרפע שלאָנגען־ביסען,
און אין די נעכט פלעגט דורך דעם מדבר קלאָגען,
אַ יאָמער פון די טויזענדער געצעלטען :
„דער נביא וועט זיך מעהר ניט ווייזען"...

ש ט י מ ע ן :

„און אייביג וועלען מיר אין מדבר וואַנדערן..."

מ ש ה :

(צו אהרן)

און ד ו ?...

א ה ר ן :

איך האָב אַרום, געזעהן מיריאָדען
פון גליהענדע געזיכטער, שמאָכטענדיג נאָך גאָט,
און האָב געהאָרכט דעם דראָנג פון ששים רבוא...

מ ש ה :

און וואַרטען לענגער האָסטו ניט געקענט...

ש ט י מ ע ן :

מיר האָבען לענגער וואַרטען ניט געקענט...

און ארונטערשטייגענדיג צום טהאל. אלע וואַרטען ביז ער
דערנעהנטערט זיך. דאן טהייל'ען זיי זיך פאַנאַנדער און
מאַכען פּאַר איהם א וועג דורכצוגעהן).

מ ש ה :

גאַט'ס פּריסטער, וואַם בעדייט דער גאַלד'נער גיין ? —

א ה ר ן :

(מיט געבויגטען קאָפּ)

דאַם פּאַלק, פון אונגעדולד געריצט,
געפּיניגט פון א שוואַרצער אַנגסט,
האַט ניט געוואַלט מעהר וואַרטען אויף דיין קומען,
און האַט פון מיר א גאַט פּאַרלאַנגט...

ש ט י מ ע ן :

א גאַט וואַם זאָל אונז פיהרען אין דער וויסטעניי...

מ ש ה :

א גאַט געשאַפען אויף ב ע ש ט ע ל ו נ ג . . .

א ה ר ן :

זיי האַבען פון דעם ערשטען מאַרגענשפּראַך
ביז שפּעט ביי נאַכט דעם באַרג בעלעגערט...
שוין פּערציג מאָל האַט אויף דעם סיני'ס שפּיץ,
די מאַרגענרויטקייט זיך צושפּיעלט,

דאָס שפּריצען פון דעם קאָכיגען מעטאַל,
דאָס קנאַקען פונ׳ם פּייער און די טומלערייַ
פּין מאַסען, שכור מיט דער לוסט פון גלויבען,
געהאַלטען האָבען מיך אין כשוק־צוואַנג...
און דאָן בין איך מיט שרעק צוריקגעשפּרונגען:
אַרויסגעטויכט האָט פון דער גאַלעריי שמעלצונג,
א גרויסע אָפּגערונדעטע געשטאַלט —
א גאָלדען קאַלב — און אַלע, א י ך מיט זיי,
געפּאַלען זיינען אויף די קניע פּאַר איהם,
און זיך געבויגען פּאַר א ג א ט,
געשאַפען פונ׳ם פּ א ל ק א ל י י ן...

מ ש ה:

...אין א מינוט וועז זייער ש ר ע ק,
האָט זייער ג ע ל ד ־ ל ו ס ט איבערשטיגען...

א ה ר ן:

...וועז מעהר נאָך ווי דאָס הייסע גאָלד,
געוועזען זיינען אַלע הערצער דורכגעגליהטט...

מ ש ה:

דאָס גאָלד וועלט קאַלטע, די הערצער — אויך...

א ה ר ן:

דאָך וועז דער גאָט איז איינמאָל שוין געשאַפען?...

מ ש ה :

אָהן וואַרטען אוֹן אָהן פּיין,
האָסט דו פּאַר זיי אין א י י ן מאָמענט,
אַ גאַט אַרויסברינגען געוועלט ?...

א ה ר ן :

דער וואונש איז אַזוי שטאַרק געווען אין פּאָלק,
אַז אַ ה ן מיר איז ער שוין געווען ערפילט...
כ׳האָב בלויז אַ וואַרט, האָלב ווילענדיג,
געלאָזען פון די ליפּען פּאַלען,
און שנעל פון העלזער, אויערען און ארעמס,
געריסענט האָבען צירונגען און שמוק...
דער קאַרגסטער האָט געוועלט דער ערשטער זיין,
זיין גאַנץ פּאַרמעגען מיר אַוועקצושענקען...
דער אַרעמסטער האָט זיין גע׳ירש׳ט רינגעל,
אַראָפּגעריסען פון זיין פינגער
און מיר געוואָרפען צו די פים,
און אַלע שטימען האָבען זיך צונויפגעגאָסען,
אין איין געוואַלדיגען קאסקאד פון קולות :
בעשאַף פּאַר אונז אַ גאַט...

מ ש ה :

און דו ? . . .

א ה ר ן :

איך בין געשטאַנען ביי דער פלאַם,
און האָב געזעהן דאָס גאָלד צושמעלצען...

און האָט זיך מיר אַמאָל אַ נעבעל־זעהונג
געוויזען, מיינע צווייפלען צו פאַרטרייבען,
און מיינע ארעמס האָבען זיך געשטרעקט
זי צו מיין ברוסט צו דריקען,
און גריסען זי אַלס מיין בעפרייאונג,
און רופען זי „מיין גאָט", „מיין הילף" —
האָב איך מיט לעצטע כחות זיך געקרעמפפט,
און האָב ג ע ו א ר ט . . . געוואָרט ביז זי
איז ווידער פון מיין אויג פאַרשוואונדען ..
און כ'האָב געוואוסט אַז זי איז בלויז
אַ חלום־בילד געווען,
אַ טרייסט פון אויגענבליק... און כ'האָב ג ע ו א ר ט...

א ה ר ן :

(דעמיטהויג)

דאָס פאַלק איז אַבער ניט געבענשט,
מיט דעם פראָפעט'ס מתנה פון געדולד...

מ ש ה :

און ס'פאַלק קען זיך אַליין קיין גאָט ניט
ג ע ב ע ן . . .

— — — — — — — — — — — — — —

1912

מ ש ה :

אַ גאַט אין א י י ן מאַמענט געבאָרען,
שטאַרבט אין דעם צווייטען אַפּ...
און וועַן די הרפּ־עין־פלאַם,
וואָס פלאַקערט אויף אין א י י ן ברוסט,
אין ט ו י ז ע נ ד אַדער אין מיליאַנען ברוסטען,
זאָל יעדעס מאָל איהר גאַט בעשאַפען —
וואָלט ווי דער מדבר־זאַמד געווען די צאָהל
פון געצען און פון אַפּגעטער...

א ה ר ן :

האָב איך אַ קראָטער'ס שטראָם געזאָלט
בעפעהלען ער זאָל וואַרטען ?...

מ ש ה :

מיין אונגליקליכער ברודער !..
כ'האָב יאָהרען לאַנג געקוקט צום בלאָען הימעל,
געוואַנדערט אויף די וויסטע פעלזען,
אַריינגעקוקט אין טיעפע שלוכטען,
געצעהלט די שטערען יעדע נאַכט,
און בלוט פלעגט פון מיין האַרצען רינען
וועַן איך פלעג פרעגען — פרעגען נאָכאַנאַנד :
„מיין גאָט, וואו ביזטו ?...
„מיין גאָט, איך וויל דיך זעהן !..."
און וועַן ס'האָט קיינער נ י ט בעוויזען זיך,
האָב איך מיין שמערץ פאַרשלונגען,
און האָב געבלוטעט און ג ע ו א ר ט . . .

אַהן רעש, און אַהן שפריצענדע פונקען און פייער,
אַרויס פון דער אַש וועט אַ רוהיגער, פרייער,
בעלעבטער, בעלעבענדער, קרעפטיגער גייסט,
וואָס האָט ניט דעם צוואַנג פון קיין קייטען געפיהלט,
און האָט ניט אין קנעכטשאַפט זיין כח פאַרשפּיעלט,
און ב ו י ט וואו ער געהט, און פ ל א נ צ ט וואו
ער שפּרייזט...

1910.

פּעניקס

דער לעצטער רַאקעט איז אין אַויר פֿאַרגאַנגען,
און שפּאַטיש און קאַלט איז דער הימעל געהאַנגען,
און האָט אַייך צו מאָל ניט אַ שטערען פֿאַרגונען,
צום זכר פון אַייערע פּלאַמענדע זונען,
וואָס איהר האָט מיט פּלוצלינגע וועהען געבאָרען,
און האָט אין אַ פּלוצלינגען יאוש פֿאַרלאָרען...

ס׳האָט געשאַלט און פֿאַרקלונגען דער צו־פֿריהער רעש,
ס׳האָט געגליהט און פֿאַרגליהט און געבליבען איז אש —
אַ הויפֿען אַ וויסער, אַ קאַלטער, אַ שטומער,
דער אָפּשיין פון אייער פֿאַרגליווערטען קומער,
דער שפּיגעל פון אייער פֿאַרצווייפֿלונג און טרויער...

און איצט שטעלט אין רייה זיך, איהר קעמפּפער און בויער,
און קיינער פון אייך זאָל ניט וויינען אַ טהרער,
און זאָל אונזער ה י ל י ג ע א ש ניט פֿאַרפּלעקען...
דען איצט וועט פֿאר אייך זיך אַ וואונדער אַנטפּלעקען,
און קיינער פון אייך זאָל פֿאַרצווייפֿלען ניט מעהר : —

וועט ליכטיג אויסגעשטערענט זיין,
און פינקלען וועלען דאָרט,
פון דורות הונדערטער די אויגען,
ארונטערקוקענדיג אויף מ י ר —
דעם יורש זייערען,
דעם לעצט־געבליבענעם...
און פאַלען וועט פון יעדען אויג
צו מיר אַריין, א פונק,
א הייסער און א ברענענדער...
פון טויזענדער מערטירער־הערצער,
א גלגול ווערען וועט מיין האַרץ,
און רויטען וועלען מיט מיין צונג,
מיליאָנען גלוטיג־גלויבענדע...
און איך וועל אַלע דורות,
און אַלע צייטען זיין...
דער עבר וועט פולסירען אין מיין בלוט,
און אין מיין ברוסט די צוקונפט וועט,
אין מעכטיגע פאנטאַנען שלאָגען...

א, תהום, וואוהין עס ציהט מיין וואַנדער־וועג!
ניט א י ן מינוט מיך וועט דיין שרעק פאַרשלאַפען...
מיט פרייען ווילען וועל איך ניט
קיין אויגנציגען מאַמענט פאַראוים דיר שענקען...
און מעגסטו זיך פאַר מיינע אויגען שפרייטען —
כ'פאַרלייקען דיך און שווער: דו ביסט נ י ט א...

א, אונטערגאַנג, וואַס וואַרט אויף מיר!...
כ'וועל אויף דיין שוועל זיך ריעזיג אויפשטעלען,

דער לעצטער

א, שוואַרצער תהום וואוהין עס ציהט מיין וועג,
ניט וואַנקען וועלען מיינע לעצטע טריט,
ניט בויגען זיך פֿאַרצוויפעלט וועט מיין קאָפּ,
ניט טרייסלען וועלען מיינע הענד,
ניט פּאַלען וועט אויף מיין געמיטה
א שאָטען פון דיין תוהו־נאַכט —
וועז איך וועל צו דיין ראַנד זיך נעהנען...

מיין ליעד וועט שפּריצען ליכט־שטראַהלען,
מיין ליפּ וועט טריפען האָפענונג,
און שפּינען וועל איך פּרעכטיגע
חלומות פון מיין אייביגקייט —
ביי דיינע ברעגען שטעהענדיג,
א רגע איידער אין דיין שלונד
דו וועסט פֿאַרשלינגען מיך...

מיין פּוס וועט הענגען איבער דיר,
און איך וועל פון פֿאַרניכטונג לאכען...
דער גרויסער הימעל איבער מיר,

זיין גורל

ער איז געווען א קינד פון זונן,
פאר ליכט געשאפען ;
ער איז געווען צוגלייך דער זוהן,
פון דורות שקלאפען...

ער האָט געלאכט... זיי האָבען ניט
זיין פרייד פארגונען :
זיי האָבען שווארצע נעכט געבריהט,
און ער — בלויז זונען...

זיי האָבען פון דער תפיסה איהם
געשיקט א קללה...
איצט לאכט זיין ליעד ניט מעהר — זיין שטים
איז א יללה...

1911.

און זינגען מיין געזאַנג פון לעבען...
און שווימענדיג אין גסיסה־נעבעל,
וועט זעהן מיין האַלב־פאַרלאָש'נער בליק,
ניט ד י ך — נאָר מיינע צוקונפט וועלטען,
נאָר מיינע גרויסע טרוימען,
מיט פרייד־געשרייַ, מיט זיעג־מוזיק,
מיר קומענדיג אַנטקעגען...
און אויף די ליפּען מיינע, שטאַרבענדיג,
דאָס לעצטע וואָרט וועט זיין : —
„איך בין די א י י ב י ג ק י י ט,
„און וויים ניט פון קיין טויט..."
און אַלע דורות וואָס איך טראָג אין זיך,
דורך מיינע ליפּען וועלען זאָגען :
„מיר וויסען ניט פון טויט..."

1913.

און איך האָב דערקענט אין דער דאָרער געשטאַלט
דעם הונגער...

און שצירענדיג צייהנער גערעדט
האָט צום ווייסטען גענזמעל ארום, דער סקעלעט :—

„מיין שפּרוך איז א פלוך, און א טויט־קלייד מיין פּאָהן,
„מיין מחנה — א הויפען פון ריפען,
„איך זאָמעל ארמייען פון יעדער נאַציאָן,
„און קום די צושיידטע פּאַרקניפּען..."

און דאָן האָט געגעבען דער ריעז א סיגנאַל,
און ס'האָט זיך פּאַרשלידערט א טאַנץ איבעראַל —
דער טאַנץ פונ'ם הונגער, דער טאַנץ פון דער נויטה,
דער ה א ס וואָס פּאַראיניגט, די אחדות פון טויט...

1913.

הונגער

(א טרויט)

כ׳האָב אַ פינסטערע מחנה פון מענשען אָהן צאָהל,
זיך ציהען און ציהען געזעהן אין אַ טהאָל,
פון אַלערליי פעלקער, פון נאָרד און פון זיד...
און אַלע געזיכטער געוויען זיינען מיד,
און קראָנק האָבען אַלעמען׳ס אויגען געברענט...
די בגדים צוקאָדערט, קוים האָבען געקענט
פאַרדעקען די ריפען, פאַרטריקענט און גע׳ל...
און איבער דער לאַנגער מאַרשירענדער וועל,
אַזוי ווי אַ מורא׳דיג־מעכטיגער ווינד,
געברויזט האָט אַ כאַאָס פון קולות אָהן שיעור...
מיט קרעכצען געמישט האָט זיך בילען פון הינד,
און שיפען פון שלענג — מיט דעם ברום פון אַ טהיער...

און האַסטיג פאַראויס, מיט אַ שווערד, האָט געשפאַנט
פון ביינער צוזאַמענגעשטעלט אַ גיגאַנט...
משונה׳דיג האָבען די קנאָכענס געקנאַלט,

אַ קעניג אויף אַ טאָג

דאָס פּאָלק אָהן טאַלק האָט אַ קעניג געזוכט,
און א י ה ם האָט דער צופּאַל געבראַכט...
מיר האָבען צוזאַמען מיט זיי איהם געקרוינט,
און חוזק בשתיקה געמאַכט...

זיי האָבען זיין פערד פאַר'ן צוימעל געפיהרט,
און קנעכטיש געקניהט פאַר זיין מאַכט,
און מ י ר, אין די אויגען איהם האָבען געלויבט,
און טיעף אינ'ם האַרצען פאַראַכט...

דען איהם איז צו הערשען געוועזען בעשערט,
ניט מעהר ווי אַ טאָג און אַ נאַכט,
און מיר האָבען אַלע געוואוסט פון'ם סוד,
און האָבען דעריבער געלאַכט . . .

1912.

דאס ליעד און דער טויט

געווארט האָט דאָס ליעד און דער טויט האָט געיאָגט.
דאָס ליעד האָט מיט ביטערע שלוכצען געזאָגט: —

„כ'האָב יאָהרען אַהן מספר געווארט אויף זיין שטים,
„און כ'וועל נ י ט־ג ע ז ו נ ג ע ן פאַרבלייבען אַהן איהם..."

דער טויט האָט געלאַכט און געשצירעט די צייהן: —
„ג ע ז ו נ ג ע נ ע האָב איך געזעהן שוין פאַרגעהן..."

דאָס ליעד האָט געווויינט: „כ'בין די קרוין און די פראַכט
„פון אַלצדינג וואָס ער האָט געטרוימט און געטראַכט.."

דער טויט האָט געענטפערט: „דאָס שענסטע נעהם
א י ך..."
און ד'אויגען געשלאָסען דעם דיכטער אויף גיך...

1912.

„אָהן פויגעל־שטים, אָהן הימעל׳ס גרום, אָהן זונען־
שטראָהל,
„געקנוילט זיך האָב איך, און מיט וואוטה געהערט,
דעם פאַל

„פון מיינע פאַלאַצען און פון מיין הויליגטהום,
„אין טויזענד וויסטע שטיקער קראַכענדיג אַרום...

„און כ׳האָב געפלוכט, ווייל פלוכען בלויז האָב איך
געקענט,
„ווי ס׳פלוכט דעם תהום דער אונטערגעהענדער אָקרענט...

„און דאָן האָב איך געטאַפט אין דעם רואינען־שטויב,
„געזוכט א רעשט צו ראַטעוון פון צייער רויב,

„ביז פון דער חורבה האָב איך עס אַרויסגעקראַצט...
„און עפעס האָט ערוואַכט, און עפעס האָט געפלאַצט...

„און כ׳האָב ניט מעהר געמאַהנט, און כ׳האָב ניט מעהר
געפלוכט,
„און כ׳האָב ניט מעהר געשפּיאַנט, און כ׳האָב ניט
מעהר געזוכט,

„און כ׳בין געוואָרען פריי, און לויז פון יעדער לאַסט,
„און שטאַרק אַקעגען גאָט און צייך :
א י ך ה א ָ ב ג ע ה א ָ ס ט...

1910.

ה אַ ס

דער אשמדאי האָט פון זיין אויג אַרויסגעבליצט,
און וויטריאָל־רייד האָבען פון זיין צונג געשפריצט : —

„איך זאָל ניט האָסען מעהר ?... דאָך וועט האָט מיר
געשענקט
„דעם סם, וואָס מ י ך האָלט אויף, און אייער שוואָכקייט
קרענקט ?...

„קוים האָט איהר אין מיין ברוסט א שעהנע קנאָספ
דערבליקט,
„מיט שארפע טיגער־נעגעל האָט איהר זי צופליקט...

„און בלאָט פאַר בלאָט האָט איהר א בלומען־וועלט
צושטערט,
„און פוילענדיג געלאָזט די וואָרצלען אין דער ערד...

„און מיינע טרוימען־קינדער האָט איהר אויסגעשלאָכט
„פאַר מיינע אויגען, און — איהר האָט דערביי געלאָכט...

„דאָן האָט איהר מ י ך, דעם אונפרוכטבארען, בלינד
געמאכט
„פאַר ליכט און האָפענונג, ביז אין פארצווייפלונגם שאכט,

„דו וועסט ניט מעהר אַרויינגעהן אין דעם טעמפּעל,
„נאָר בלויבען וועסטו און מיך האַסען ווי דעם טויט,
„און אויף דיין באַק וועט אויביג ברענען פּיעבער־רויט
„דער קום וואָס כ׳האָב דיר אויפּגעדריקט אַלס שטעמפּעל...

1910.

זינד

בײם שוועל פון טעמפעל וואו עס זיצען די געראכטע,
אויף אלאבאסטער־טהראנען און אין שנעע־געוואנד,
געשטאנען איז ער און שוין אויסגעשטרעקט די האנד
די טהיר צו עפענען, מיט פינגער לאנג־פארשוועכטע ;
באלד האט זיין פויסט געזאלט די נעץ צופליקען —
די דיכט־געוועבטע נעץ פון טומאה און פון פלוך...
באלד האט זיין זעעל א לייטערונג, זיין גייסט א תקון
געזאלט געפינען...

פלוצלינג איז דער גיפט־גערוך
פון אויסגעוועפטער שכרות אין זיין נאז געדרונגען...
זי איז געשטאנען און אין זיין געזיכט געלאכט,
און יעדער אויג־פונק א׳הרער האט איהם אפגעשוואכט,
ביז ער איז פול מיט עקעל פון איהר זייט געשפרונגען : —

„דו ביזט די פעסט און א י ך וויל קרעפטיג ווערען...
„שוין לאנג די שפור פון יענע ווילדע טעג
„אראפגעוואשען האבען מיינע טהרערען..."
דאך זי האט אנגעכאפט זיין מאנטעל׳ס ברעג :

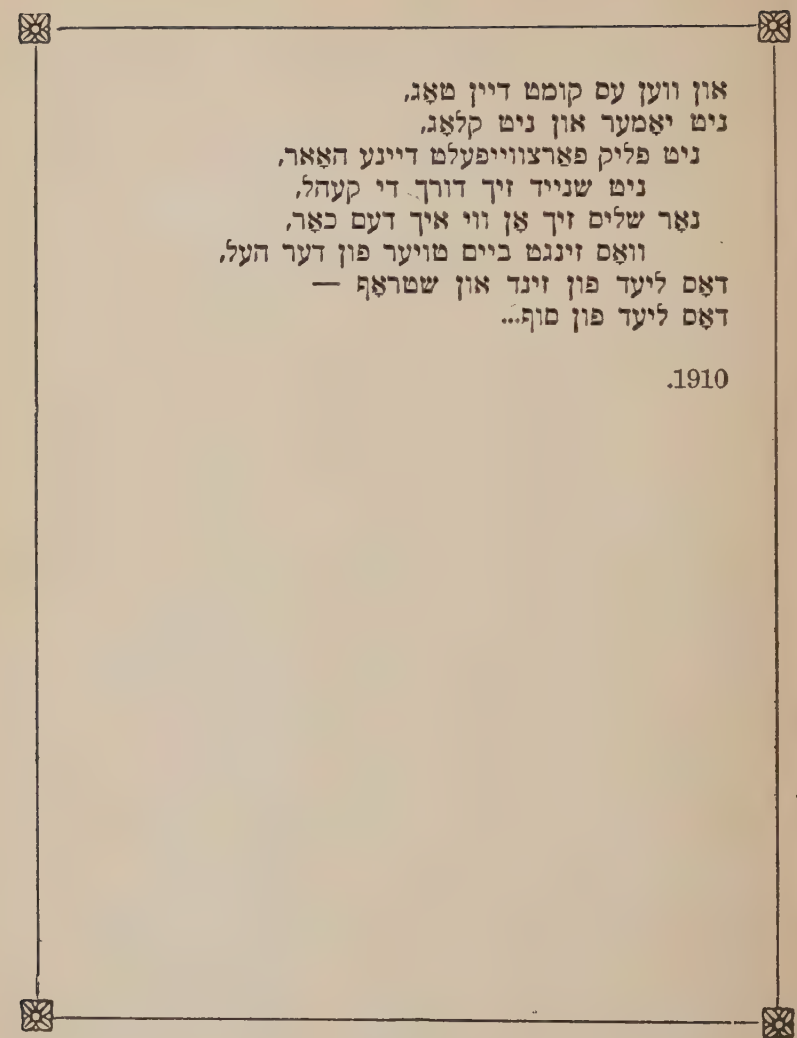

און וועז עס קומט דיין טאָג,
ניט יאָמער און ניט קלאָג,
ניט פליק פאַרצוויפעלט דיינע האָאר,
ניט שנייד זיך דורך די קעהל,
נאָר שלים זיך אַן ווי איך דעם כאַר,
וואָס זינגט ביים טויער פון דער העל,
דאָס ליעד פון זינד און שטראָף —
דאָס ליעד פון סוף...

1910.

דאם ליעד פון סוף

קיין יאָמער־וואָרט איז ניט אַרונטער פון זיין צונג...
נאָר שטאָלץ געשטאַנען איז ער אין זיין גאַנצער הייך,
די אויגען טרוקען־טרויריג און דער פּנים בלייך,
און טריף פּאָר טריף ווי גליהענדען מעטאַל,
אַריינגעזייהט האָט ער אין איהר די גאָל
וואָם האָט אין איהם געזאָדען :
„דו ביזט יונג,
און דיינע ליפּען גאָהרען דעם געגנס,
פון ליעבע׳ס ערשטען שטורעם־קום,
פון שטאַרקע אַרעמס וועלכע ווילד און היים
צום ערשטען מאָל בעצווינגען אַ פּאַרבאָט׳נעם לייב...
געה רויש זיך אָן, און טרייב
דער יוגענד׳ס שפּיעל צום ענד, און וויים,
אַז איך בעצאָהל וואָם איך האָב לאַנג פּאַרדיענט,
אַצינד ביזט ד ו די שטראָף און א י ך די זינד...
דאָך רינג אין רינג זיך ציהט די קייט,
און דו זיי גרייט,
צו זופען פון דעם זעלבען בעכער׳ס ראַנד,
פון וועלכען איך טרינק איצט מיין שאַנד...

דאס בוימעל

ער איז ביי דעם וועג־זוים געשטאַנען,
מיט אונטערגאַנג־שטראַהלען בערעגענט,
מיין חבר אין אייגזאַמע שטונדען,
מיין אייגציגער פרויינד אין דעם געגענד :
א בוימעל מיט שיטערע צווייגען —
און האָט ווי א בוים זיך געזעגענט...

שוין האָב איך די מענשען פאַרגעסען,
דאָס בילד פון דער שטאַדט איז פאַרשוואונדען,
דאָך ענג צו די שטריק פונ׳ם הערצען,
דער בוים איז געבליבען געבונדען....
ער זעגענט נאָך אַלץ זיך און זעגענט
אין שטראַהלען פון אבענד געצונדען...

ווי האָט ער געשטרעקט זיינע בלעטער !...
ווי האָט ער געצויגען די צווייגען !...
האָט קענטיג געוואַלט עפעס זאָגען,
פון עפעס געוואַלט איבערצייגען...
דאָך ער איז א בוים נאָר געוועזען,
און האָט זיך געזעגענט מיט שווייגען...

שעהן איז בלויז דער וואַלד

איך האָב געוואַנדערט דורכ'ן וואַלד
און האָב געפרעגט מיט פּיין :
„אויף וועלכען בוים־שטאַם וואַקסט דאָס האַלץ,
„וואָס וועט מיין ארון זיין ?..."

געענטפערט האָט דער גאַנצער וואַלד,
מיט בלעטער אַהן אַ שיעור...
און כ'האָב אין טומעל ניט געהערט,
דעם בוים וואָס רעדט צו מיר . . .

נאָר כ'האָב געוואוסט, אַז ערגעץ וואו
צו מיר זיין שטימע רעדט :
„ביי מיר אין קאַרע־מאַנטעל ליעגט,
„שוין לאַנג דיין קבר־ברעט...

„דען יעדער בוים אָן ארון איז,
„און יעדער שטאַם בעהאַלט
„דעם שוואַרצען טויט פּאַר אימעצען,
„און שעהן — איז בלויז דער וואַלד..."

1911.

ספריה עממית בסורוצקו
יידישע
פּובליאָטעק
מאראנטע

די ווינטער־פרעירי

און זעהט איהר די פרעירי פאַרגליווערט אין קעלט,
פאַרדעקט אין איהר שנעאיגען ארון,
דאַן זיפצט איהר און זאָגט : ס׳איז א בר־מנן וועלט,
„די פרעירי איז נפטר געוואָרען...״

דאָך אונטער דעם פראָסט־מאַנטעל ליגען פאַרהילט
פון זומער זכרונות און בילדער,
און דאָס וואָס געוועזען איז גלוטיג און ווילד,
זיך לייטערט אַצונד און ווערט מילדער...

און זעהט איהר א פויגעל אַמאָל אין דער לופט,
וואָס ה י י ז ע ר י ג פיפסט זיינע טרעלען,
און קינצעלט חזנ׳יש זיין קול׳כעל — ניט פרופט,
דער פרעירי אַלס מוסטער איהם שטעלען...

דען ווינטער איז איצט און די פרעירי זי וואַרט,
און זאַמעלט און זאַמעלט עשירות,
און אַלץ וואָס איז מעכטיג און אַלץ וואָס איז צערט,
פאַרבאַרגען אין בוזעם ביי איהר איז...

1911.

און קוק איך פֿאַרנאַכט אויפֿן מערב,
וועַן וואַלקען־געשטאַלטען זיך בייטען,
דאַרט זעה איך דאָס איינזאַמע בוימעל
פון יענע פֿאַרגאַנגענע צייטען...
ער זעגענט און זעגענט נאָך אַלץ זיך,
און נייגט זיך פֿאַראומערט פון ווייטען...

1911.

און דענקען קענט איהר ווי איך בין
מיט איבערראשונג פול געווען —
ווען כ׳האָב פּאַר זיך קיין אַנדערען,
ווי ס׳קליינע ליעבע קינד געוועהן...

1912.

אַן איבערראַשונג

צוויי סאַמעט־העמד'לעך דעקען צו
די אויגען מיינע מיט אַ מאַל,
ווי ווייכע בלעטלעך פון אַ רויז,
און ס'קלינגט אַ זילבער־קול : —

„אַ נו זאָג, ט א ט ע, ווער דאָ שטעהט ?"
איך קנייטש דעם שטערען און איך טראַכט : —
„די ווייסע קאַטץ ?" — די קליינע קוועלט : —
„האָסט ניט געטראָפען"... און זי לאַכט.

„די מוהמע ?" פרוף איך פון דאָס ניי,
„ניין, טאַטע, וועסט ניט טרעפען לייכט"...
„דער פעטער שלמה ? —" ס'הילכט אין הויז
דער קליינע'ס לאַכען און זי קייכט...

איך ברעך דעם מח און איך זוך...
„נו זאָג שוין אויס ווער קען דאָס זיין ?..."
די הענטלעך פליהען גיך אַראָפּ,
און איך דערזעה דעם העלען שיין...

דער טהראָן

אין מיין מח א לעגענדע
טראָגט זיך, ווי א זומער־פאָדעם —
האָב איך זי אליין געשפונען,
האָט זי אימעצער דערצעהלט מיר ?

ערגעץ — זאָגט זי — הינטער וועלדער
שטעהט א פּאלאץ פון קדמונים,
אין דעם פּאלאץ שטעהט א טהראָן־שטוהל,
אויפ'ן טהראָן א קרוין און צעפּטער...

טהראָן און קרוין און צעפּטער וואַרטען,
ביז דער רעכטער מאן וועט קומען,
און א בת־קול הויך וועט הילכען
אז דער קעניג איז געפונען...

טהראָן און קרוין און צעפּטער וואַרטען,
איבער זיי א שפּינוועבם פלעכט זיך,
קיינער קומט זיי ניט צו נעהמען,
און דער שלאָם איז וויסט און לוידיג...

דאם קראנקע קינד

געשמייכעלט האָט דאָם מיילכעלע,
פון שלאָף געעפענט האלב,
געלעגען מאָט דאָם קעפעלע,
ווי ביי א קראנקער שוואלב...

געהאלטען האָט זי צוגעדריקט
צום הערצעלע געטרייו :
די ליאלקע מיט די ברוינע האָאר,
דעם הונד פון פּארצעליי...

און אויסגעשפרייט איהר רייכטהום איז
געלעגען נעבען איהר :
צווויי שפּולכעלעך, דריי בענדעלעך,
פיער קווייטען פון פּאפּיער...

דאָם האַרץ געוואַרען איז מיר שווער,
און כ'האָב ביים קליינעם בעט —
צום ערשטען מאָל אין יאָהרען פיעל —
געמורמעלט א געבעט...

1913.

אַ פּראָפעטס צרות

„וירע אל יונה רעה גדולה ויחר לו"
(יונה ד' ה').

ביים טויער פון נינוה זיצט יונה און קלאָגט,
און טהרערען פון ד'אויגען איהם רינען,
ער פליקט זיינע האָאר און ער ברעכט זיינע הענד,
און קען זיך קיין טרייסט ניט געפינען —
אַ ביטערער וועהטאָג צושפּאַלט איהם דאָס האַרץ
און וויקעלט אין וואַלקענס זיין זינען...

„אָ, הייליגער נביא געשיקטער פון גאָט,
„וואַרום דיינע טהרערען פאַרגיסטו ? —
„האָט נינוה'ן דיין שוואַרצע נבואה דערגרייכט,
„און זי איז געוואָרען אַ וויסטע ?
„בעווינסטו אַזעלכע וואָס זיינען פיעליכט
געפאַלען קרבנות אומזיסטע ?"

דער טרויריגער נביא ווערט טרויריגער נאָך,
און וואַרפט זיך אַזוי ווי אַן אָקון,

וואַרט דער שלאָם און ראָסט דער צעפּטער,
און דערווויילע אין די וועלדער,
וואַנדערט אום דער מאַן דער רעכטער,
זוכען יאָגדעם, קלייבען שפּענער...

האָט ער יאָגדעם זאָט געגעסען,
האָט ער זיינע שפּענער פּאַרטיג,
לוסטיג דאַנקט ער גאָט אין הימעל,
פּאַר די גרויסע חסדים זיינע...

1913.

נאך דעם קריעג

און ווען דער וואַמפיר פון נאַציאַנען
וועט האַבן ביז זאַט זיך געזויגען,
מיט בלוט פון געטייטע לעגיאָנען —
ווען ס'וועט ליעגען אויף בערג
פון הרוגים, געבויגען
און שטומפֿ, פון זיין טייפעלשען ווערק,
דער בעפורפורטער שוועד —
ווען דעם מויל צו דער ערד,
וועלען ליעגען די קאַלטע קאַנאַנען,
און מאַט און פֿאַרגליווערט די האַנד,
וואַם פלעגט קאַנען
מיט שטאָהל און מיט פּולווער זיי שפייזען —
דאַן וועלען די טויבען פון פרידען אין לאַנד
זיך בעווייזען...

און א י י ן פֿאַלק וועט זיעגען,
און קריעגען

ער וועלצט זיך פון צאָרען און דרעהט זיך פון שמערץ,
און צופט זיך נאָר שטאַרקער די לאַקען,
און ענטפערט:
„צי גלויבסטו, דו נאַרישער מענש,
„אַז מיך וואָלט אַזוי־וואָס דערשראָקען?

„וואו האָסטו אַ נביא געזעהן, וואָס דער טויט
„פון פעלקער, זאָל רויבען די רוה איהם?
„פאַרשילט ער אַ שטאָדט, מוז ער האַלטען זיין וואָרט,
„און זעהן עס זאָל וועלען מקוים...
„דאָס אומגליק (דאָ האָט ער זיך פלוצלינג פאַרהאַקט,
געפייניגט פון טיעפע עינויים),

„דאָס אומגליק איז אַבער וואָס היינטיגעם מאָל
„פיעל גרעסער און שווערער דער בראָך איז,
„און צוויישען נביאים געקריגען האָב איך
„די ערגסטע פון אַלע מערכות,
„דען נינוה וואָס איך האָב פאַרשאַלטען צום טויט,
„איז פריש און געזונד, אויף צו להכעים . . . "

1912.

און זיך שיצען פון שנעע,
ביי דעם שטיין־מאָנומענט,
געשטעלט „פאַר די טויטע אין שלאַכט" —
און וועט פרעהען זיך דאָן,
וואָס איהר מאָן,
געוועזען איז איינער פון ז ו י...

1913.

פאר טויזענדער לעבענס בעצאהלט,
א שטיק ערד אדער גאלד —
און וועט מיט דעם אומבייט שטאלצירען...
און ס'צווייטע וועט נעהרען
פארבארגען, דעם קערן
פון האס צו דעם זיעגער,
בעזינגענדיג מ ו ט ה י ג־ג ע פ א ל ע נ ע קריגער...

און ד א ן וועט פאסירען: —

אז א קריפעל סאלדאט
מיט מעדאלען בעהאנגען,
וועט גענן אויף א הילצערנעם פום,
און נדבות פארלאנגען,
אין זכות
פון זיין העלדישער טהאט...

און א בארפוסער יתום א יונגער,
וועט גנב'ען א קוכען צו שטילען
זיין ביטערען הונגער,
מיט שטאלצע געפיהלען,
ווייל ע ר האט א טאטען א גבור געהאט...

און א גאסען־פרוי וועט
א מאל שפעט
אין א פראסטיגער נאכט,
רייבען טרייסלענדיג איהרע צושפאלטענע הענד,

פראָ-ליעדער

דער קרייז

(אויף א זעז־מאשין).

פון געהירען־זאפט אין טינט,
און פון טינט אין בליי פאַרביטען,
ווערט דער טרוים — דעם מח׳ס קינד...
אין דער הייסער קעהל,
פון דעם שטאָהל־געשטעל,
ווערט מעטאַל — פון האַרצענס־בליטהען...
דאָן צוריק פון בליי,
געהט די וואַנדעריי,
ביז צום טינט און צום פאַפיער —
ביז ס׳ווערט פראָזא אָדער שיר,
און עס דרינגט מיט צויבער־כח
ווידער אין דעם לעזער׳ס מח,
און זיך וואַנדעלט ווידער אום,
אין א דופט׳גע האַרצענס־בלום...

1911.

פריהלינג

דאָס איז געווען די וואכ־נאכט פון פריהלינג...

און די מלאכי חבלה האָבען זיך פון אלע עקען פאר־זאמעלט צו טייטען דאָס יונגע שעהנע קינד. דער דונער איז געלאָפען ליארעמענדיג פון איין ברעג הימעל צו דעם אַנדערען און לאַנגע פייערדיגע שלאַנגען האָבען זיך גע־דרעהט און געצאקט אין אלע זייטען, און דער שטורם־ווינד האָט אין דער פינסטערנים די וואלקענס צוזאמענ־געבייטשט און האָט מוראַ'דיג געוואיעט...

דעם לעצטען שטערען האָבען זיי פארמעקט, קיין ליכטיגען עדות ניט צו האָבען, און זיי האָבען זיך געגרייט דעם פריהלינג צו דערשטיקען...

איך האָב זיך פון מיין געלעגער אויפגעכאפט און האסטיג האָב איך זיך אַנגעטהאָן ווי מע טהוט זיך אָן אין דער צייט פון א שריפה אדער פאר דעם אונטערגאַנג פון א שיף... איך בין צוגעגאַנגען צום פענסטער... שוואַרץ ווי פעך. און אין דער פינסטער ברעכען זיך און רייסען זיך די בוימער...

א פייערדיגע ליילעך האָט זיך אויף איין סעקונד א שפרייט געגעבען אויף א האלבען הימעל און ווידער איז געוואָרען שטאָק־פינסטער, נאָך פינסטערער ווי פריהער...

— — — — — — — — — — —

דער רעגען פלייצט מיט א שטילער שושקעריי... און דאָס קלאָגען האָט אויפגעהערט.

ער לעבט... ער גענהט אום אין דעם דונקעלען סאָד. איך הער זיינע טריט אין דעם דורכגעווייקטען גראָז : „צוואָט", „צוואָט"...

ער וואשט זיך די לאָקען פאָנאַנדער, ער שטרעקט זיינע גליעדער און זופט אין זיך דעם וואַרעמען שוש־קעדיגען רעגען...

אָט הער איך איהם אויף די בוימער קלעטערן, פלינק ווי א וועווערקע שפרינגט ער פון צווייג צו צווייג...

לייכט שטעלט ער זיך אַרויף, אויף דעם שפיץ פון יונגען בוימעלע, און ער לאַכט צו איהם : —

— שרעק זיך ניט, נאַרעלע, איך וועל דיך ניט צו־ברעכען... דו וועסט פון מיר מתנות קריגען...

מע פוצט אוים די וועלט אין דער פינסטער... אי־מעצער מאַכט צורעכט דעם סאָד און די גערטנער פאַר א גרויסער, גרויסער שמחה...

מאַרגען וועט דער פריהלינג זיך פאַר דער נאַנצער וועלט בעווייזען...

דאַכט מיר, איך הער ווי משרתים שטעלען איבער אַלצדינג און הענגען אוים טהייערע גארדינען און שפריי־טען נעשטיקטע דעקען, און אימעצען'ס קול הער איך אין; דעם לייכטען מורמעל פון רעגען : —

— אייַלט זיך צו !... דער מאַרגען קומט...

א קראך... די ערד האָט אויף איהרע פונדאַמענטען געציטערט, און אימעצער האָט געקלאָגט מיט א האַרצ־רייסענדען יאָמער... אמאל אין אָפּגעבראָכענע וועה־גע־שרייען און אמאל אין לאַנגע אויסגעצויגענע יללות...

דאָס האָט דער פריהלינג געקלאָגט...

אין דער חשכ'נים האָבען זיי איהם ארומגערינגעלט, די מיאוס'ע בעשעפענישען... זיינע בלומענקרענץ פליקען זיי איהם פון קאָפּ, זיין שענער שטראהלענדער פּנים איז פארוואונדעט, זיינע פרעכטיגע זיידען־קלייד זיי־נען צוריסען און ער ראַנגעלט און בעט זיך...

קראך ! קראך ! קראך !...

איצט וועלען זיי איהם דערשטיקען... טויט וועט ליגען אין זיערע הענד דער לאַבענדער, שטראהלענדער, שוועבענדער בלומען־קעניג...

וואוטהיג גיסט דער מבול... און אויף די שויבען קלאַפט עס מוראַ'דיג. דאַכט מיר, דער פריהלינג בעט זיך צו מיר אין צימער אריין, איהם צו בעשיצען... איהם פון די מלאכי־חבלה און די שווארצע בעשעפענישען צו רא־טעווען...

איך פּרוּף א פענסטער עפענען און א גאָס פון גרוי־סע שנעלע טראָפענס טובל'ט מיך אָפּ פון קאָפּ ביז די פיס... איך מאַך צו און הער דאָס רוישען פון דעם שלאָסס רעגען... די פינסטערנים איז געדיכטער געוואָרען און אונטער'ן פענסטער־גענזימס, ווייזט דער פערלאָזענער הילפלאָזער פריהלינג : —

— נעהם מיך אריין, זיי וועלען מיך דערווערגען !...

וואשען און בין וואהנזיניג צוויישען די בייטען געלאָפען, און מיר האָט זיך מעהר, מעהר פון פריהלינג געוועלט...

א פויגעל ווערען... ניין, ניט א פויגעל. נאָר זיין בעסער א בליהונג און הענגען נאָס אָט אזוי ווי ד י וועלכע הענגען אויף דעם עפעל־בוים און טריקענען זיך אין דער מאָרגען־וואָרעמקייט, און קוקען אַרויף צום בלאָ־עז פרייד־יגען הימעל אין דער הויך...

זינגען האָב איך אָנגעהויבען... מיין קול האָט געוואָלט אַלע פויגלען איבערשטיינען. אָבער פאַרשעהמט בין איך אָנטשוויגען געוואָרען...

שעהנער גאָלדענער פריהלינג ! מיין קול איז מיאוס, פאַרגיב מיר...

האָבען מיינע אינגעווייד געזונגען און איך האָב גע־קוקט אויף דעם הימעל און אויפ'ן סאָד און מיין האַרץ איז געוואָרען שווערער, פולער, שכור'ער... און איך האָב זיך צו־ווייטט...

און דער פריהלינג האָט מיינע טהרערען מיר פון די אויגען אַרויסגעקוסט, און האָט מיר זיין גליק אין האַרצען אַריינגעקוסט...

און מיין נשמה איז געווען א בייט פון אָקאַרשט־געפלאַצטע רויזען...

פריהלינג...

פולע ארעמס רויזען ווי איך נעהמען...

א טהיי פון די רויזען וועט זיין וויים ווי דער ער־שטער שנעע אין דעם העלען וויסען מיטאג־ליכט...

קענטיג איך בין ביים פענסטער אַיינגעשלאָפענ...

אויפגעכאַפט האָב איך זיך וועק די זונ האָט מיר די אויגען און דאָס געזיכט מיט א בינטל שטראַהלען־זאַנגען געשטאַכען שטיפענדיג...

דער הימל איז געווען א י י ן בלאָע פרייד פין זוים צו זוים...

איך האָב אַראָפגעקוקט צום סאָד : ו ו י י ס אי ער געווען, און אזוי לייכט און אזוי לופטיג אז מיר האָט זיך געדאַכט, אז אָט אָט, הויבט ער זיך אין גאַנצען אויף אין דער לופט און פלאַטערט ווי א זומער־פויגעלע אוועק, ווייט, ווייט...

און פויגלעך זיינען אַרומגעשפרונגען און געקוסט יעדען אַרט וואָס דער פריהלינג האָט מיט זיינע פינגער אַנגעריהרט...

און דער ווייכער גרינער אָטלאַס אויף דער ערד... אָט דאָס האָב איך עס געהערט ביינאַכט אויסשפרייטען...

ד ר א ס א ל ץ איז אין דער פינסטערנים געשעהן.

איך בין אַראָפגעלאָפען אין סאָד און מיר האָט זיך פאַרגלוסט זיך אַנידערוואַרפען אויף דעם פייכטען זיסען גראָז, און פיהלען דעם בעפרוכפערענדען קום פון פריהלינג...

איך האָב גראָז־פעדעם געפליקט, איך האָב די געלע קווייטען פון די „לייב'ס־צייהנער" צעהנדליג־וויי געריסען און זיי געקוסט און זיי צוריק צום גראָז געשליידערט, איך האָב מיין געזיכט אין די טייכלעך רעגען ג־

דער ים

אן אנטפלעקונג איז עס נעווען, אז אויפיאויבצען, א פרייד־בענעגענים און אן ענטציקונג...

פאר מיר האָט דער גרויסער בריטער ים געפונקעלט אין דעם גאָלדענעם מיטאָג'דיגען זונען־ליכט, און פון מיין נשמה האָבען איהם הונדערט שטימען אנטקענען געשאָלט און געזונגען: —

„דער ים, דער ים..."

אין א וויטען טרוקענעם לאנד האָב איך פון איהם נעטרויעט, אויף דעם בלאָען הימעל האָב איך יאָהרען־לאנג נעקוקט און פון דער לופטיגער תכלת זיך נעזוכט א בילד צו מאָלען פון דעם בלאָען אוקינוס... גרינע לאנדשאפטען האָט מיין דמיון אין כוואָליעם פערוואנדעלט, און מיין בענקענים האָט די פרעירי — די שטומע, טויטע, פארבראנטע פרעירי, אין אן ענדלאָזיגקייט פון וועלען פארביטען און א ים פלענט אויף דעם פלאָץ פון דעם מדבר רעש'ן און רודערען... און האָב איך דאָס שאָרכען פון בלעטערדיגע בוימער אין א שטורעם נעהערט, פלענ איך די ברעמען צודריקען און מיט נעשלאָסענע

אנדערע וועלען זיין לייכט נערויטעלט ווי דער שמייכעל פון מאָרגען אויף א לויטערען הימעל...
אנדערע וועלען זיין גאָלדיג ווי די פולע לבנה אין א קיהלער סוף־זומער־נאכט...
און נאָך אנדערע וועלען זיין בלוטיג־רויט ווי די ליפען פון א כלה זיך גרייטענדיג צו איהר חתן'ס קום...
פולע ארעמס רויזען ווי איך נעהמען... און זיי וואַרפען אויפ'ן ווינד, און דער ווינד וועט זיי טראָגען אין צפון און אין דרום און אין מזרח און אין מערב, און אומעטום זאָל זיין א רייכטהום און א בערוישונג פון רויזען...
און אין יערען בליק זאָל זיך דער פריהלינג שפיעלען,
און אין יעדען טראָפען בלוט זאָל טאנצען דער גייסט פון פרייד...
און אין די פינסטערסטע נעסטען פון האַרצען זאָל דער דופט פון די רויזען דרינגען...
און צוויטשערען זאָל עס אין אלע מחות :
פריהלינג, פריהלינג...

1913.

טובל'ען, אנריהרען דעם זוים פון אוקינוס מאנטעל האָב איך געגאהרט.

אָבער דאָרטען זיינען מענשען געווען, און געשריען און געליאָרעמט האָבען זיי, און געבאָדען זייערע וואָכע־דיגע מיאום'ע קערפערם אין דעם הייליגען וויסען שוים, און מיר האָט זיך געוואָלט איטליכען פון זיי אין געזיכט אריינשרייען : — וואָרום פאָרשוועכט איהר דעם קדש־הקדשים ? —

און דאָן האָב איך זיך אין זאמד אייגענגעוואָרפען און געוואָרט ביז איך וועל זיין אליין מיט'ן ים...

ביסלעכווייז איז די זון פאָרגאָנגען. הינטער א וואָלקען האָט זי זיך צום מערב אראָפגענליטשט, און פון הינטער דעם וואָלקען איז א קופער־גלאָנץ געפאָלען און מאָט־רויטלעך האָבען זיך די וועלען געפאָלדעוועט... רושיגער און קעלטער האָט דאָם וואָסער זיך צום ברעג געשטויסען און פון ברעג אָפגעשפרונגען, און איך האָב מיט אן אויי־פערזוכטיגער בעהאָלטענער פרייד צוגעזעהן, ווי דער זאמד ווערט לויזיג, ווי די מענשען צוגעהען.

„אליין מיט'ן ים וועל איך זיין" — האָב איך צו דעם אָבענד־ווינד געמורמלט און אין מיר האָבען ווילדע ערוואָרטונגען גענליהט.

איינציגווייז האָבען די שטערען פון דעם קאָלטען קלאָרען הימעל אַרויסגעבליסטשעט. ביי דעם וויטען ים־האָריזאָנט האָט אויפגעבליצט דאָם לויכט פון א לייכט־טהורעם און די נאכט איז הינטער מיינע פליייצעם גע־שטאנען און שטילערהייד בייגעוואוינט מיין בעגעגנים מיט'ן ים...

אויגען דעם טומעל און דאָס שושקען פון וואסערען הערען...

זאָל איך די שיך אויסטהאָן, און ווי צו א הייליג־טהום צוטרעטען צו איהם ? זאָל איך אויף די קניע פאַ־לען און זיך בוקען צו זיין גרויסקייט ? זאָל איך ווייגען, זאָל איך לאַכען ? זאָל איך דעם גאָלדענעם זאמד־ברעג קוסען ? —

א גרויסער, לאַנג־בעוואונדערטער, היים־געליעב־טער ! א מעכטיגער, הייליגער ים ! דיך גריסט און דיך גרייסט אַן עולה רגל...

און אין דער צווייטער רגע איז אויף מיר א מורא געפאַלען, זיין מאַכט און זיין שטאַלץ האָבען אויף מיינע חושים געדריקט און איך האָב געפרעפעלט : פארשלינג מיך, שטאַרקער מורא'דיגער וואסער־נאָט. פארשלינג מיין קלייגעס, פון שרעקען צודריקטען, פון פריידען צוגליהטען נוף, אזוי ווי דו האָסט יאָהרען לאַנג אלע מיינע חלומות פארשלונגען...

דאָן האָב איך ווידער געקוקט אויף די כוואַליע־פעלדער, אויף די שטייגענדע און פאַלענדע טורעמס, אויף דער אונרוהיג־רוהיגער גרויסקייט און טהרערען פון דאנק־בארקייט האָבען מיר פון די אויגען ארויסגעקוואָלען. דען דער ים האָט מיך ניט פארשטויסען, ניט פרעמד, ניט קאַלט האָט ער מיך אויפגענומען. און א גאָלדענער שטראַהל־שליח איז אויף די גרינליכע פאַליעס געלאָפען מיר אנטקעגען — מיך מקבל פנים צו זיין.

נעהנטער, נעהנטער צו דעם ברעג בין איך געקומען. איך האָב געוואָלט כאָטש מיין שפיץ פוס אין דעם וואסער

פֿאַרשטאַנען האָב איך דיך, לעבענער, אייביגער אוקינוס. אָהן א שפּראַך פֿאַרשטאַנען האָב איך דיך. אין דיין תהום־ברוסט בין איך אַרײַנגעדרונגען, איך הער דיין גרויס האַרץ קלאַפֿען...

„סש—סש—סש—סוויש..."

דער הימל האָט זיך שוין מיט גאַנצע הויפענס שטערען בעשפּריצט, און דער ים האָט זיך מיט זילבער בעפּינטלעט, אַזוי ווי ער האָט זיך שוין מיליאָנען נעכט און וועט זיך נאָך מעהר מיליאָנען נעכט בעפּינטלען. —

ביין ברעג פון דעם ים־האַריזאָנט האָט דאָס ליכט פון לייכט־טהורעם זיך געצונדען און געלאָשען.

און איך בין אַליין מיט'ן ים געווען און דער ים האָט געערדט צו מיר: —

„סש—סש—סש—סוויש..."

1910.

„סש—סש—סש—סוויש...“

אָט איז ער... דאָס איז ער, מיין גרויסער אוקינוס און דאָס גריסט ער מיך. איצט בין איך מיט איהם אַליין...

„סש—סש—סש—סוויש...“

מעכטיגער, הייליגער, אוראַלטער! זיי געגריסט און געאַכפּערט — האָב איך ארויסגעשריען.

פון דער ווייטען איז אָננעקומען אַן אונגעהייער פּעלד פון צוּאַקערטע וואַסער־בייטען, זיך געצויגען און געצויגען, זיך פונאַנדערגעראָלט און זיך צוזאַמענגעקנייטשט, זיך געקייקעלט און זיך געקרימט, און אָט האָט זיך א גאַנצע וואַסער־סטעפּע אויפגעוויקעלט, זיך אויפגעשטעלט, זיך האַסטיג מיט א שוים־קרוין בעציערט און קראַך... צובראָכען איז דער גאַנצער מאַמענט־בנין...

שפּרינגענדיג איינע אויף דעם קאַרק פון דער צוויי־טער, פּאַרסאָפּעטע, קייכענדע, צושויבערטע, זיינען זיי געקומען די דונקעלע אינדען און האָבען זיך ביי מיינע פּים צושפּליטערט.

וויפּל האָט איהר געוואַנדערט איהר ים־קינדער ביז איהר האָט דאָ נעבען מיר אייער גסיסה־קרעכץ ארויס־געלאָזט? פון דעם ווייטען וויסטען ים־הקרח זייט איהר פיעלייכט אהער געקומען, דורך ווינטען און דורך שטורעמס, אמאָל בעגולדט פון דער זון און אמאָל געבייטשט פון אוראַגאַן, אמאָל זיך קרייזלענדיג אויף דער אויבערפלאַך און אמאָל בושעוועדיג אויף דעם תהום, דאָרט וואו דער לויתן לייגט...

„סש—סש—סש—סוויש...“

אן אײנציגע גרויסע פֿליגל זומט מיר אַרום קאָפּ...

* * *

בעגינען געה איך אַרויס און בעקוק די בוימער. די צווייגן זיינען דורך דער נאַכט אַביסעל הויליער געוואָרען... אָבער אַ סך איז נאָך געבליבען, און מע אײלט זיך ניט. אַזוי וועט עס געדויערען טעג און וואָכען און מאָנאַטען... וועט דער ווינד אַ שטאַרקען קלאַפּ טהאָן, וועט דאָס בלאַט מצדיק הדין זיין און פאַלען. און וועט ניט, וועט עס זיך האַלטען... אויב ניט אויף דעם אייגענעם שטענגעלע איז כאָטש פּאַרטשעפּעט אויף אַ צווייטען... אין דעם פֿליאָג־טער פון אַזוי פיעל קען זיך אַפֿילו אַ טויטס אַ לאַנגע צייט האַלטען, און היסען וועט עס, אַז עס איז נאָך אויפֿ'ן בוים...

דערווייל וועט עס אַרײנכאַפּען נאָך אַביסל זונן, נאָך אַ קוק אויף דער לאַנקע און אויף דעם טייך און אויף די בערג...

עס וועט שוין זיין שבת און דער פּראָסט וועט שוין אומעדום לײענען, אײדער דאָס לעצטע בלאַט וועט זיך אַרונטערפּאַקלען...

מיר ווילט זיך אָננעהמען דעם שטאַם און טרייסלען מיט גאַוואַלד :

שאָקעל זיי אַלע אַראָפּ און מאַך אַ סוף...
מיר דאַכט, ער לאַכט הייזעריג פון מיר...

* * *

אַ דינער שטילער רעגען פאַלט אויף דער ערטער־

פאלענדע בלעטער

פאלען די ברוינע, זאפראן־קאלירטע אדער געלע בלעטער אראפ פון די בוימער, קלייב איך זיי צוזאמען ביז עס ווערט איין גרויסער שארשקעדיגער הויפען... דאן ציגד איך זיי אן, און זעה דערנאך ווי דער רויך, פול מיט א זיסען געווירץ, צושפרייט זיך פול און לאנגזאם אין דער קאלטער הערבסט־לופט... א פייכט בלעטל ווי ניט ברענען און ראלט זיך צוזאמען אין א לעצטען קאנ־וואולסיוון פראטעסט, און איך שאר עס אין מיטען פייער ארײן... איך הער זיך איין, צו דער שטילער פאר־שטיקטער קנאקעריי, ביז עס ברעכט ארויס א פלאם, און ארום ווערט וואלעם און זומערדיג, און אלטע גייסטער שפוקען ארום, מיר דאכט, און טאנצען ארום דעם שויי־טער־הויפען...

אויבען רוישט א מחנה פון פוסטע צווייגען און א בלאטער, קאלטער, אין־זיך־פארשלאסענער הימל, קוקט אראפ אויף מיין קינדערשער זעלבסט־נארעריי...

א פויגל צוויטשערט דורך... איהר לעצטער אדיע. אלע זיינען שוין אוועק אהין וואו א נייער זומער וואלט אויף זיי, און זי מוז נאכיאגען...

איז אויפגעראמט. א נייעם שייער וועט ער פאר דאָס געלט בויען, נאָך א קוה וועט ער קויפען, און ווייב און קינדער וועט ער בעקליידען.

דאָס איז אלזא דער פועל יוצא ? — פרעג איך, און טראכט פון די ווייכע גראזינע ה ק ד מ ו ת, פון די גרינע זאנגען וואָס דער ווינד פלעגט שטיפענדיג צוּשויבערען, און דערנאָך, פון די גאלדענע וועלען אויף וועלכע דאָס ליכט האָט זיך אזוי וואונדערשעהן געביטען, וועו די זון האָט זיך אין בעהעלטענים געשפּיעלט, הינטער וויסע פעדערדינע וואלקענדלעך...

דער פארמער וויים ניט וואָס איך טראכט, און ער חזר'ט איבער, אז היינטיגס יאָהר איז א מזל־ברכה.

* * *

איך האָב זיך אפּגעשטעלט נעבען א סאָסנע.

זי איז אייביג גרין — האָב איך צו זיך געזאָגט — און אויף איהר איז דער אָסיען ניט שולד...

א ווינד איז דורכגעלאָפען דורך די צווייגען און די גרינע נאדלען האָבען זיך געקלאפט איינע אין דער אנדערער. און מיך איז אן אומעט בעפאלען.

זי פארשטעלט זיך און טראָגט דעם אָסיען איז האר־צען — האָט פון ערגעץ אין מיין אויער נעריישט...

* * *

פונ'ם ברעג קוק איך ארונטער אויף דער שטאָהל־גראָער אויבערפלעך פונ'ם טייך... דער וואלד פון יענער זייט וועלט פינסטערער און פינסטערער, און פון דאָרטען

וויז נאָך גרינער לאַנדשאַפט. דורך דעם רעגענעבעל זעהט זיך דער וואַלד הינטער די פעלדער, און דער טייך מיט זיינע קלייגע בעוואַקסענע אינזעלעך.

וועך האָט געזאָגט: עס איז הערבסט?

אפשר איז עס מאי, און די רעגען־פעדעם שפּינען דאָס ניי קומענדע לעבען? האָב איך ניט מיט פיער מאַנאַט צוריק דעם זעלביגען רעגען מיט שמחה געזעהן; און מיין האַרץ האָט געקלאַפּט און איך האָב איהם גע־לאָזט מיין קאָפּ וואַשען, און מיר אַלע, איך און די בלומען און די ערשט־ארויסגעשפּראָצטע קאָרן, מיר זיינען איהם אַלע אַנטקעגען געלאָפען?

איז עס ניט דערזעלביגער? זעהט דען דער וואַלד אַנדערס אוים ווי דאַמאָלס?

אָט וועט באַלד אימעצער קומען און מיר זאָגען אז עס איז נאָך פריהלינג...

פון יענער זייט טייך לאָזט אן ענטפֿל ארוים א גריל־צענדען „קוואָ־קוואָ"...

און עפּעס אין מיר פאַלט צוזאַמען:

דער זומער איז פאַרגאַנגען.

* * *

היינט האָט מען אָפּגעשניטען די לעצטע תבואה. אויפגעבונדען אין גארבען שטעהען די וויים־געלע זאַנ־גען. איך נעה אויף די אָפּגעשניטענע בייטען און פיהל די שטרוי־וואַרצלען אונטער מיינע פים ווי שארפע נאַד־לען. נעבען מיר געהט דער פאַרמער און דערצעהלט מיר, וואָס פאַר א גערעטענים עס איז היי־יאָהר. זיין פּנים

שונמית

שווימען אהער אויף דעם שטילען, גלאטען וואסער, טויטע בלעטער...

און דאס ציהט זיך אזוי נאכאנאנד, נאכאנאנד...

איך שטעק אריין מיין האנד צווישען דער שווימענדער מחנה און נעהם ארויס אן איינצעלן בלאט, און טריקען עס אפּ און וואַרעם עס, און הויך דערויף.

און די גרויסע פּראַצעסיע פון טויטע בלעטער שווימט און טראגט זיך אראפּ טייך־צו, נאכאנאנד, נאכאנאנד...

1912.

שונמית

(ביבליש בילד)

פערזאנען:

קענינג דוד, 70 יאָהר אַלט.
שבנא, אויפזעהער פון קעניגליכען הויף, 40 יאָהר אַלט.
זבדיה, דעם קענינג'ס לייב בעדיענטער, 20 יאָהר אַלט.
די שונמית, אַ בויערן-מיידעל, 16 יאָהר אַלט.

אַן אינוועניג ציממער אין דעם קעניגליכען פּאַלאַץ. דוד זיצט האַלב אָנגעלעהנט אויף אַ הויפען פון קיסענס און טעפּיכער. אויף זייגע פים איז אַ דעקע פון

שבנא.

(קומט געהענטער)

דער גאָט, וועלכער שפּרייט זיין שוץ איבער דיין טהראָן, איז מיין וועגווייזער געווען...

דוד.

(אונגעדולדיג)

און ?....

שבנא.

און האָט מיר צו דער האַנד געבראַכט א בליהענדע רויז, וואָס וועט דיין האַרץ בעדופטיגען. זעכצעהן יאָהר איז זי אַלט...

דוד.

(מיט שטראַהלענדע אויגען)

דערצעהל !

שבנא.

פון איין ברעג יהודה ביז דעם אַנדערען האָב איך געוואַנדערט. אונזערע קעמלען האָבען הונדערטער מיילען דורכגעטראָטען, און מיין ערפאַהרען אויג האָט געשפּיאָנט

טיגער־פעל. ער קוקט געשפּאַנט צו דעם אַיינגאַנג.
שטאַרק אונרוהיג.

זבדיה.

(בעוויזט זיך אין אַיינגאַנג. בוקט זיך)

שבנא וואַרט אין דעם פּאָדער־צימער.

דוד.

לאָז איהם אַריין.

(זבדיה אָב).

שבנא.

(אין טהיר, זיך טיעף בויגענדיג)

פּריעדען צו דעם הערשער פון יהודה !

דוד.

(מאַכט אַ בעוועגונג, ווי ער וואָלט זיך וועלען אויפשטעלען,
אַבער בלייבט זיצען).

האָסטו ערפילט מיין שליחות ?

ליכען וואונש... איך האָב זיי אַ וויינגאָרטען צונעזאָגט
און צעהן אַקער לאַנד און אַ סטאָדע שעפּסען...

דוד.

און זיי האָבען זיך דערפרעהט —

שבנא.

זיי האָבען אייגעוויליגט... זי איז נעווען די עלטסטע. נאָך צעהן קינדער זיינען נעווען אין דער קליינער הורבה, און די לייט זיינען נעווען אָרעם און אָהן שפּייז... מען האָט דאָס מיידעל גערופען... אַרום זיינען די אינגערע עופה'לעך געשטאַנען, נאַקעטע, פֿאַרהונגערטע, און האָבען זיך אָן איהרע קליידער געהאַלטען... און דאָס מיידעל האָט נעזאָגט : איך וועל טהאָן דעם בעגעהר פון מיין פּאָטער און מיין מוטער... און היינט בעגינען איז זי מיט אונזער קאַראַוואַנע אין ירושלים אָנגעקומען...

דוד.

(האַסטיג)

וואו איז זי ?...

שבנא.

זי איז אין דעם שוץ פון דיין שלאָס...

און געזוכט צווישען די בערג־בעוואוינער און צווישען דער בעפעלקערונג פון די טהאלען... דו האסט בעפוילען זי זאל זיין יונג און שהען און אונשולדיג... אזעלכע, וואס ליעבט הארפען־שפיעל און קען זינגען, וואס איז גלוטיג און ליי־דענשאפטליך, און איז נאך קיינמאל ניט געצערטעלט גע־וואָרען פון א מענער־האנד... אָרעם און בעשיידען, און טריי און איבערגעבען צו איהרע עלטערען... אזעלכע, וואס זאל א נייע יוגענד דיר ברענגען, און אין דיינע אָרערען פרישע פונקען צינדען... שוועד איז געווען דאס זוכען, און איך האב שיער ניט פארצווייפעלט, אבער אין דעם קליינעם, פארוואָרפענעם דאָרף שונם — דאָרט, וואו עם וואוינט אן אָרעם בויערן־פאָלק, האב איך זי געפונען... איך האב זי צוערשט געטראָפען, טראָגענדיג א קרוג וואַ־סער פון דעם דאָרף־ברונעם, און דאס ליעד, וואס זי האט דערביי געזונגען, האט פארהילכט די גאנצע לאנקע...

דוד.

און דו האסט זיך צו איהר געוועדעט...

שבנא.

איך בין איהרע טריט נאכגעגאנגען ביז צו איהר וואוינונג, און איהרע עלטערען אנטפלעקט דיין קעניג־

שבנא.

ווי צוויי וואולקאנען מיט א נעבעל־שלייער פאַרצויגען. א געבאַרענע קעניגין. אָבער מילד ווי א טורטעל־טויב און גרייט צו ערפילען דעם וואונש פון איהר הערשער.

דוד.

(אין זיך געקערט)

א צענטער גאָלד זאָלסטו קריגען אויסגעצאָהלט פון מיין שאַץ־קאַמער. (בויגט מיט'ן קאָפּ צום צויבען, אז ער זאָל איהם פאַרלאָזען) היים מען זאָל זי ברינגען.

(שבנא אָב).

דוד.

(אַליין, שטאַרק אויפגערעגט און בלייך)

גאָט! ווי איך ציטער... איך, וואָס האָב אַלס פּאָסטוך א קעניג־טאָכטער אמאָל מיט מיינע בלויזע בליקען בעצוואונגען... איך שרעק זיך פאר אן אָרעמער דאָרפס־מיידעל... וועט זי מיך ליעבען?... ער האָט געזאָגט זי האָט שעהנע גרויסע אויגען. וועל איך אין זיי קענען אריינקוקען מיט מיין אמאָליגער זיכערקייט?... זיי בעזיעגען מיט מיין אלטען צויבער?... זיי וועלען פאַלען אויף מיינע אייגעשרומפפטע באקען, אויף מיין גראָען

דוד.

(בעלעבט)

ווי זעהט זי אויס ?...

שבנא.

זי איז פריש ווי דער טהוי וואָס פאַלט אויף די גראָזען פון חרמון. איהרע גליעדער זיינען וויך און בויגיג ווי די ווערבעס, וועלכע וויעגען זיך איבער דעם טיך שילוח, און איהר שטים טרעלט ווי די זילבער־גלעקלעך אויף דעם כהן־גהולים אפוד...

דוד.

און די אויגען ?...

שבנא.

שוואַרצע, גרויסע, ווי די אויגען פון אַ יונגער הירשין אויף די בשמים־בערג... און דאָס ליכט אין זיי בויט זיך ווי אַ שטראַהל אויפ'ן וואַסער, וועז דאָס מיטאָג־ווינדטע בלאָזט...

דוד.

זיינען זיי פייערדיג ?...

דוד.

(פריידיג)

רוף זי אַריין... (פאַרטראַכט זיך) ניין, נאָך ניט !... לאָז זי וואַרטען א ווייל און שפּעטער זאָל זי אַריינ־ געבראַכט ווערען. (שטעלט זיך, אַרונטערוואַרפענדיג פון די פּיס די טיגער־דעקע. גלייכט זיך אויס, זיך בעמויהענדיג צו ערשיינען יונג) קום, פאַרפּלעכט מיינע לאָקען, בעשפּריץ מיך מיט מירע און צינד אָן די ווייהרויך־פּאַן...

(דער דינסטער ציגדט אָן די ווייהרויך־פּאַן און בע־ שעפטיגט זיך אַרום דעם קעניג).

דוד.

זבדיה, זאָג מיר, האָסט א גלעיבטע ?...

זבדיה.

(פאַרווירט)

זי איז אין גליל... איך זעה זי בלויז זעלטען.

דוד.

פרעהט זי זיך, ווען דו בעזוכסט זי ?... קוסט זי דיך פיעל, ווען דו קומסט אַהין ?...

געזונצע֯טען שטערען, און אויף מיין פּאַרשנעעטען קאָפּ, און זיי וועל֯ען מיר דערצעה֯לען אז מיין גאָלד און מיין קענינג־מאַכט האָבען זי אַהער געבראַכט... איך וועל֯ אין זיי זעהן דעם גל֯אַנץ פון אַ מאַרטירערין און וועל֯ צוריק־שוידערען... זי וועט מיך קוסען און וועט טראַכטען, אז מיט די קוסען בעצאָה֯לט זי פּאַר איהר פּאָטער׳ס צעהן אַקער ל֯אַנד, און פּאַרזאָרגט איהרע אַרעמע ברידער און שוועסטער... זי וועט זיך ניט וועהרען און ניט ראַנג֯לען אין מיינע אַרעמס. זי וועט מיינע קאָל֯טע ל֯יפּען זויגען, וועז איך וועל֯ איהר הייסען, זי וועט זיך צו מיין ברוסט דריקען וועז איך וועל֯ עס בעגעהרען, זי וועט שמייכ֯לען אויף מיין בעפּעה֯ל, אוז זי וועט טאַנצען וועז עס וועט אזוי געפּע֯לען מיין קאָפּריז... אָבער איהרע אויגען ?... זיי וועל֯ען קוקען אויף מיר מיל֯דּ, תחנונים׳דיג... זיי וועל֯ען מיך ניט טראָצען, מיך ניט טאַד֯לען, נאָר ב ע ט ע ן וועל֯ען זיי — בעטען אין דעם נאָמען פון איהר יוגענד אוז איהר אונשול֯דּ, איך זאָל֯ זי אָפּל֯אָזען... (בעקוקט זיין געזיכט אין אַ זילבער־בל֯עך) וועט זי דאָס יונגע דיכטער־האַרץ זעהן אונטער דעם אַל֯טען קענינג׳ס קנייטשען ?...

זבדיה.

(אין אַיינגאַנג. זיך בוקענדיג)

די שונמית איז געקומען...

זבדיה.

זי איז געווען אין פעלד... שניט־צייט איז עס געווע־
זען, און דאָס גאַנצע הויזגעזינד האָט גאַרבען געבונדען...
זי האָט מיך דערזעהן פון גאַנץ ווייט און האָט זיך געלאָזט
לויפען באָרפוס איבער די אָפּגעשניטענע בייטען דורך
אויפגעשטעלטע רייהען פון גאַרבען... אין איהר האַנד
האָט זי נאָך געהאַלטען א שטרוי־באַנד, מיט וועלכען מען
פּאַרבינדט די זאַנגען און...

דוד.

...זי איז דיר געפאַלען אויף'ן האַלז ?

זבדיה.

זי האָט מיר לאַכענדיג ארום דעם קאָפּ דעם שטרוי־
באַנד געקניפּט און געזאָגט, אז איך בין איהר געקרוינ־
טער... (פּאַרהאַלט זיך).

דוד.

(שמייכלענדיג)

איהר געקרוינטער מלך... (ערנסט) האָסטו זי געבע־
טען, זי זאָל דיך פּעסט צום הארצען דריקען ?... האָסט
איהר ג ע ה י י ס ע ן זי זאָל דיך קוסען ?...

זבדיה.

(פּאַרשעהמט)

זי האָט מיך זעהר ליעב... מיר זיינען פּאַרקנאַסט נאָך פון יאָהרען צוריק, ווען איך האָב נאָך געאַרבייט אין די דאָרטיגע ווייניגערטנער אלס טאָג־לויהנער...

דוד.

און זי בענקט נאָך דיר, ווען זי זעהט דיך ניט ?

זבדיה.

זי ווייניט, ווען איך פּאַרלאָז זי, און צעהלט די טעג ביז מיין נעקסטען אורלויב...

דוד.

(פּאַראינטערעסירט)

דערצעהל מיר ווי זי האָט דיך אויפגענומען, ווען דו ביזט לעצטען מאל געווען זי זעהן... מאָרגען זאָלסטו אויף א וואָך קיין גליל געהן, און דיין כלה פון מיר א גאָלדענעם ארעם־באַנד ברענגען... אָבער דערצעהל ווי האָט זי דיך אויפגענומען...

דוד.

(אָננעהמענדיג פלוצלינג אַ מינע פון שטרענגער קעניג־ווירדע)

רוף אַריין די שונמית !...

(זבדיה אָב. דער קעניג ווערט שטאַרק צוטראָגען. זיינע הענד טרויסלען זיך לייכט).

די שונמית.

(זיך בוקענדיג, צומישט)

פריעדען צו דעם קעניג !

דוד.

(קוקט זי אָן אַ לענגערע צייט, ענטציקט פון איהר שעהנהייט און נאָך מעהר נערוועז)

דו ביזט שעהן... וואונדער־שעהן ביזטו...

די שונמית.

(ווי איבערזאָגענדיג אימעצעמס רייד)

געלויבט איז גאָט וואָס ער האָט מיר געגעבען לייט־זעליגקייט אין די אויגען פון דעם גנעדיגען קעניג.

(זי קוקט אויף איהם צושראָקען, ווי גיט וויסענדיג, וואָס זי דאַרף אייגענטליך טהאָן).

זבדיה.

(צומישט פון די פראַגען)

זי... מיר האָבען פון פרייד ניט געקענט א וואָרט ריידען... מיר האָבען...

דוד.

(ערמוטהיגעדיג)

דערצעהל...

זבדיה.

מיר האָבען קוסענדיג זיך אָן אלץ פאַרגעסען... ביז איהר פאַטער האָט אונז צוגעשריען, מיר זאָלען קומען אויפ'ן פעלד...

דוד.

(מיט אַן אויסדרוק פון אונטערדריקטען שמערץ)

ברענגסטו איהר מתנות, וועו דו קומסט ?...

זבדיה.

זי וויל איך זאָל די געלדשטיקער שפאַרען ביז מיר וועלען א ווייננאַרטען קויפען און וועלען חתונה האָבען...

מיט שוועד אויפ'ן גאַרטעל,
און זיעג אויפ'ן שטערען,
איהר קומט ער צו קוסען
פון ד'אויגען די טהרערען...

ער שענקט איהר זיין צעפּטער,
ער זעצט זי אויף טהראָנען,
ער בויט איהר פּאַלאַצען,
ביים בארג פון לבנון...

זי ליעגט אויף דער ברוסט איהם,
זי וויל ניט קיין קרוינען,
זי וויל ער זאָל ליעבע
מיט ליעבע בעלוינען...

(דער קעניג האָט אין דער ציט פון איהר זינגען
געהאַלטען פּאַרעקט דאָס געזיכט. די אויגען פון
שונמית גליהען און קוקען פּאַרטרויכט...)

דוד.

דיר געפעהלט, ווי איך זעה, דאָס ליעד ?...

די שונמית.

עס איז דאָס שענסטע, וואָס ווערט געזונגען אין

דוד.

(צערטליך)

קענסטו זינגען און שפּיעלען אויף א גיטאַרע ?...

די שׂונמית.

אין אונזער דאָרף זינגען און שפּיעלען מיר אַלע...

דוד.

(נעהמט אַרונטער פון דעך וואַנד א גאַלדענע גיטאַרע, זעצט די שׂונמית אַוועק נעבען זיך אויף א טעפּיך און זאָגט):

שפּיעל א לידעם־ליעד, ווי מען שפּיעלט עם ביי אייך אין שונם...

די שׂונמית.

(זי קוקט נאָך אַלץ ווי א צושראָקענע הינדין... לאַנגזאַם בע־ריהרט זי די סטרונעס, דאַן הויבט זי אָן צו זינגען, בעגלויי־טענדיג זיך אַליין אויפ'ן אינסטרומענט)

צעהן טויזענדער פּלשתים
דער'הרג'עט דער גבור,
און קומט א געקרוינטער
צוריק צו זיין לידעם־ליעד...

דוד.

אלע אייערע מיידלעך אין שונם וואלטען זיך געווים פארליעבט אין איהם, וועז ער זאל זיך בעווייזען אין דארף...

די שונמית.

(שטיל)

מיר וואלטען איהם פארגעטערט...

דוד.

(איראניש)

אפשר לעבט ער ערגעץ וואו, און איז פארקריפעלט פון קריעג און אלט און געבויגען און זיינע יאסלעס זיינען אהן צייהנער ?...

די שונמית.

(דערשראקען)

אבער ווי קען דאס זיין ?...

דוד.

מיין קינד, ער האט דאך אייביג ניט געקענט יונג זיין...

אונזער געגענד צווישען די פעלד־ארבייטער, און ס׳איז מיין ליעבלינג...

דוד.

וואר האָט פאַרפאַסט דאָס שהנע ליער ?

די שונמית.

(נאַאיוו)

איך וויים ניט... עס גהט ארום אין פאַלק שוין פון צהנדליגע יאָהרען, נאָך פון די צייטען, וואן די קריעגער פלענען ארויסגעהן אין שלאַכט אקעגען די פּלשתים.

דוד.

(שמייכלענדיג)

וואן דו זינגסט עס, טראכסטו אודאי פון דעם מאן, וואָס האָט דאָס ליער פאַרפאַסט ?...

די שונמית.

(פאַר׳חלומ׳ט)

ער האָט געמוזט זיין שהן און הויך, מיט רויטע ליפען און שוואַרצע ווייכע אויגען...

זיינע הויבע שלאנקע לענדען, אויפ'ן קאפ גלאנצט זיין בעציערטער קיוואר און סאנדאלען פון ווייסען הירש־פעל טראגט ער אויף די פיס, און אין דער האנד האלט ער א גאלדענע הארפע...

דוד.

(זיינע אויגען שיינען און ער איז ווי פארוונגט)

...און ווען ער געהט אויף דער גאס, שטעקען זיך ארויס פארשלייערטע קעפ, און קוקען נאך זיינע טריט, מיט ברענענדע בליקען... און הערצער קלאפען און לעבצען נאך דעם העלדישען זינגער...

די שונמית.

(רויידענדיג אלץ מיט מעהר גלוט און פארגעסענדיג די גע־גענווארט פון דעם קעניג)

און ווען ער זינגט אדער ער שפיעלט אויף זיין הארפע, צוגיסט ער ווילדע פארלאנגען אין די הערצער, און יעדער ווי‌ל זיינע ליפען קוסען, זיך צו זיין ברוסט פרעסען, איהם די לאקען שטרייפען, איהם אלע זיינע גליהענדע געזאנגען ארויסזויגען און אין זיינע ארעמס פארגעהן און...

די שונמית.

(מיט קינדערשער עקשנות)

ביי אונז איז ער אייביג יונג. (איהרע אויגען צינדען זיך אָן) איך קען איהם זעהן פאַר מיינע אויגען, דעם שעהנעם זינגער...

דוד.

(מיט אונטערדריקטער ביטערקייט)

אָט מאָל מיר איהם אוים... איך וועל זיצען נעבען דיר און הערען...

די שונמית.

(הינגעריסען)

ער איז גלייך ווי א פאַלמען־בוים און פון זיינע אויגען שלאָגען גאַנצע גאַרבען פון וואַרעמע, צערטליכע שטראַהלען... זיינע ליפּען זיינען ווי בעפּאַרבען מיט דעם פרישען סאָק פון רויטע וויינטרויבען... זיינע באַקען זיינען לייכט גערויטעלט ווי דער ערשטער סימן פון דעם מאָרגענ׳ס קומען, און זיינע געקרייזעלטע לאָקען פלאַטערען און פלאָנטערען זיך ווי א געדיכטע מחנה פון שפּיעלענדע ראָבען... א זילבערנער גאַרטעל נעהמט אַרום

די שונמית.

(קוקט צוערשט מיסטרויאוש אויפ'ן קעניג, דאַן וויעגט זי לאַנגזאַם דעם קאָפּ אויף „יא").

דוד.

ניט אַכטענדיג וואָס ער וואָלט זיין אַלט און וואָלט ניט מעהר אויסזעהן ווי דו האָסט איהם געשילדערט ?...

די שונמית.

אָבער זיינע לייַדער, זיינע זיסע לייַדער ?...

דוד.

און דו וואָלסט איהם דיין יוגענד און דיין לייַבע געגעבען צוליעב זיינע זיסע לייַדער ?...

די שונמית.

(שטיל און פּעסט)

יא !...

דוד.

(גליהענדיג פון לייַדענשאַפּט, ציהט זי פּלוצלונג צו זיך)

קום די ליפּען מיינע... גים אַריין דיין ווירצינג נשמה אין מיר...

(דוד לויגט זיון האַנד אויף דעם האַלז פון דער שונמית. זי ציטערט אויף און פאַרשטומט).

דוד.

(געפיהלפול)

שונמית, לעג דיין קאָפּ אויף מיין שוים...

די שונמית.

(שוידערט אויף, ווי אַ פראָסט וואָלט זי דורכגענומען און געהאָרכט מעכאַניש).

מיין שעהן קינד, און איצט אויך נאָך וואָלסטו גע־ליעבט יענעם קריעגער, ווען דו זאָלסט איהם זעהן ?

די שונמית.

(מיט אַן אויסדרוק פון פאַרזיכט)

מיין ליעבע געהערט צו דעם קעניג...

דוד.

(מיט אַ טרויריגען שמייכעל)

דיין קערפער בלויז... דו ביזט צו יונג צו זאָגען ליגען, און דיין ליגען וועט פון מיר קיין לויהן ניט קריגען... זאָג מיר, דו וואָלסט איהם זעהר געליעבט ?

ספריה עממית בטורונטו
יידישע
פאלקס ביבליאטעק
טאראנטע
JEWISH PUBLIC LIBRARY TORONTO

די שונמית.

(קוקט אויף איהם פאַרווירט).

דוד.

א י ך בין עס...

די שונמית.

(מיט שטאַרק אויגען)

דו ?..... (זי מעסט איהם אָפּ פון קאָפּ ביז די פיס, ווי זוכענדיג די שוואַרצע לאָקען, די מעכטיגע ברוסט און די העלדישע לענדען).

דוד.

(ענטפערענדיג איהר בליק)

ד א מ א ל ס בין איך געווען ווי דו האָסט מיך אויסגעמאָלט...

די שונמית.

(שוידערט).

דוד.

אָבער די ליעדער, די שענע ליעדער ?...

די שונמית.

(נעהמט איהם אַרום און קוסט זיהם לאַנגזאַם).

דוד.

דו ביזט קאַלט... דיינע הענד זיינען פראָסטיג, דיינע ליפּען זיינען אייז, און דו ביזט בלייך... שענק מיר אַלע דיינע פֿארבאָרגענע פֿלאַמען...

די שונמית.

(דריקט זיך צו איהם, קעמפּפענדיג מיט איהר ווידערווילען).

דוד.

דו האָסט דאָך פֿארשפּראָכען צו ליעבען...

די שונמית.

(לעבלאָז)

איך האָב פֿארשפּראָכען צו טהאָן אַלצדינג, וואָס דער קעניג וויל פֿארלאַנגען...

דוד.

ניין, ניט דאָס... דו האָסט דאָך פֿארשפּראָכען צו ליעבען יענעם זינגער...

לעגענדען און האַלב-לעגענדען

די שונמית.

(קאַלט, מיט אָנגעשטרענגטער צערטליכקייט)

איך וועל טהאָן אַלצדינג וואָס דער קענינ וועט בע־
געהרען...

(פּאָרהאַנג פּאַלט לאַנגזאַם).

פּורפּור־וואלקענס

די דריי־טעג־אַלטע זונן, אַ גרויסע, אַ פייערדיגע, אַ רונדע, האָט זיך לעבצענדיג געצויגען צו דער ברוסט פון דעם פיער־טעג־אַלטען ים... און דער פּאַרליעבטער ריעז האָט זיך געהויבען, און געקרויזט זיינע וואַסערדיגע ליפּען, און זיך געשטרעקט צו איהר אום זי אַרויינצוזויגען מיט איהר גאַנצער גלוט...

די פינגער פון דעם בורא האָבען מיט אַ לעצטען ריהר, דערענדיגט דאָס מייסטער־ווערק — דעם מענשען, און די וועלט איז געווען פאַלקאָמען.

און דער מייסטער־בעשעפער האָט זיך צוריקגעצויגען איבער אַלע הימלען, און האָט נאָך אמאָל בעקוקט די שטערען און די ערד און דעם ים, און די פישען, און די פויגלען.

— געלונגען !

אָבער דער בורא האָט פון אימעצנ'ס ליפּען דאָס וואָרט הערען געוואָלט. אפשר, אפשר פעהלט נאָך עפּעס?...

און כביכול׳ס געזיכט האָט זיך בעוויקעלט מיט דיקע דונקעלע וואָלקענ־פאלדער, און מיט שטיל׳ער טרויריגקייט האָט ער געפרעגט: —

„זאָג, מיין קינד, עס איז נאָך צייט... איך וועל צוריק אויף דער ערד ארונטערנידערן, און נייע זעקס טעג וועל איך שאפען, נאָר פאלקאָמען זאָל עס זיין..."

— „מייסטער פון הימל" — האָט די זעלביגע שטים געענטפערט — „עס פעהלט דער וואָס זאָל קענען אזא פאלקאָמענהייט בעזינגען... א שעפפער ווי דו וואָלט ער מוזען זיין..."

און איבער דעם בורא׳ס געזיכט האָט זיך א עניוות׳דיגער פורפור צוגאָסען...

און דאָס זיינען די וואָלקענס, און דער פורפור, וואָס מען זעהט ווען די זונן פארגעהט...

1911.

אפשר אַ ווינקעל פליגעלע ערגעץ אויף אַ קאַליטען זומער־פויגעלע, ניט דערפאַרבען אַקוראַט ריכטיג ?

אפשר אַ שופ פון אַ פיצעלע פיש אין אַ פאַרוואַר־פענעם טייך, ניט געגנוי אָפּגעצירקעלט ?

אפשר אַן אונטערשט בלעטעלע פון אַן איינזאַמען קוסט ערגעץ אין אַ בארג־שפּאַלט פאַרקריפּעלט געלאָזט?...

און געזיפצט האָט ער...

איז דער גאַנצער הימעל־חיל געקומען אין ענט־פער אויף דעם דאָזיגען זיפץ, און האָבען געוואַרט אויף אַ בעפעהל.

— „פעהלט עפּעס, ערגעץ־וואו ?"

— „אַלצדינג איז פאַלקאָמען" — האָבען ענטציקטע מיליאָנען אין כאָר געענטפערט, און דער גערויש פון די פליגלען איז געווען ווי דאָס רוישען פון הונדערט ים'ען.

— „האָט איהר גאָר ניט באַמערקט ? אַ שטויב אַ ניט־פאַרטיגען ?"

— „גאָר ניט, גאָר ניט, האָרר פון די וועלטען".

— „האָט איהר ניט אַ געקריוודעטען טהוי־טראָפּען ערגעץ וואו דערזעהן ?"

— אַלץ איז פאַלקאָמענהייט און שעהנהייט".

— „עס פעהלט לחלוטין גאָר ניט ?"

— „עס פעהלט..."

די גרויסע מחנה פון מיליאָסען ליכטיגע קעפּ האָט זיך צוטרייסעלט אַזוי ווי אַ שטורעם וואָלט זיי צורודערט.

אימיצער האָט דעם הימעל פאַראונרייניגט.

האָט ער אַראָפּגענידערט און זיך געזעסן אויף אַ שטיין אין אַ גרויסן קוואַלען פון אַלץ וואָס זיין אויג האָט געזען...

אויף מאָרגן פלעגט דער שטאָג, וועלכען דאָס ווייסע הימעל־קינד האָט געטרעטען אויף דער לאַנקע, זיין בעדעקט מיט גאָלדענע, רויטע, און בלאָע קווייטען...

און שעהנער פון אַלע מלאכים וואָס האָבען די ערד בעזוכט איז געווען שמחזאי, און האָלד געהאַט האָט ער די פעלדער און זיי וועלדער מעהר ווי די הימלען, און יעדען טאָג, פלעגט ער זיך אַרויס'גנב'ען, און זיך אומשפּיעלען צווישען די הויכע גראָזען, און שטיפּען מיט די בלאָע שאָטענס פון די שלאַנקע פּאַלם־בוימער.

אָבער שמחזאי האָט מיט אַמאָל געמומען בענקען. ער האָט געהערט אז אויף דער ערד זיינען דאָ מענשען, און איהם האָט זיך געראַכט, אז זיי מוזען זיין לעבליך און פול מיט חן אָהן א שיעור, און שעהנער פיעל פון די מלאכים...

איהם האָט זיך געוואָלט זעהן א מענשען.

און געזוכט האָט ער און געפרעגט האָט ער ביי די קאָליבּרטע בארג־פויגלען : —

„ווי זעהען אוים די מענשען ? זיינען זיי טאקע וואונדער־שעהן ? האָט איהר אמאָל געהאַט דעם זכות זיי פון נאָהנטען צו בעקוקען ?—"

האָבען זיי איהם אָנגעוויזען אויף א טייך, וואָס האָט ווייס געשימערט אין די שטראַהלען פון דער זונן.

איסטהד

דאן זיינען נאָך די הימלען און די ערד געווען יונג, און די נאָהנטע קרובה'שאפט פון ביידען האָט זיך ווי א צערטליכער הויך אין דער לופט געפיהלט, און דער נאָקעטער יעגער־מענש וואנדערנדיג איבער די ווייטע גראָז־סטעפעס אָדער דורך דעם שטילען צווייג־פלאָנטער פון דעם ריעזען־וואלד, האָט אָפט פארנעהמען געקענט דעם אָפקלאנג פון די הימלישע כארען...

דאָרט וואו די רויטע זונן איז יעדען פארנאכט ארונטערגעזונקען, איז א טהויער געווען מיט א רויז־רויטען גארדין פארהאנגען... און פאסירען פלעגט אָפט, אז א ווייסער מלאך פלעגט פאמעליך פאנאנדערעפענען די גארדינען, ארויסשטעקען זיין גאָלד־געלען לאָקען־קאָפ און זיך ארומקוקען מיט נאיוו־בלאָע אויגען, אויף די בליהענדע אונטער־הימלישע וועלט, און דאן נייגיריג ארויספלאָטערען...

איבער די בערג איז ער געפלויגען, אין די טהאלען

מאל ניט געהערט, ניט אויף דער ערד און ניט אויפ'ן הימעל...

און שמחזאי איז געבליבען אויף דער ערד, און גע־גליהט האָט אין איהם בלויז איין בעגעהר — דער בע־געהר צו איסטהר'ן...

יעדען טאָג פלעגען איסטהר'ס ריינע אויגען איהם אָנקוקען מיט א געבעט און איהר צונג האָט איהם גע־מוסר'ט : —

„וואָרום געהסטו ניט אין דיין הימעל צוריק ?" —

„דיין ווייסען לייב וויל איך" — פלעגט זיין תשובה זיין.

און איינמאל ווען זיינע וועלטער זיינען געוואָרען הייסער און דרינגענדער ווי געוועהנליך, האָט אין איס־טהר'ס אויג זיך א פונק בעוויזען און זי האָט געזאָגט:—

„מיין ווייסען לייב זאָלסטו האָבען, אָבער מיט איין בעדינג..."

„אלץ, אלץ..."

„בלויז איין בעדינג... דו זאָלסט מיך דעם הויליגען שפּרוך אויסלערנען, מיט וועלכען דו הויבסט זיך אויף צו די הימלען..."

די ברענענדע ליפּען האָבען דאָס הויליגע וואָרט אַרויסגעלעדט...

אָבער ווען שמחזאי האָט געוואָלט איסטהר'ן צו זיין ברוסט צודריקען, איהר די רויטע ליפּען קוסען, זיך אין איהרע האָאר פאַרפלעכטען, און דעם פולען לויהן

נייגיריג און שעמעוודיג, און זיך נאָכאַנאַנד ארומ־קוקענדיג, איז דער מלאך האלב געפלויגען האלב געגאַנ־גען אהין, וואו דאָס וואסער האָט געגלאַנצט... צווישען די בוימער וואָס האָבען דעם ברעג געזוימט, האָט ער זיך בעהאלטען און פון דאָרטען געקוקט און געזוכט.

דאן האָט ער דערזעהן, די שעהנע איסטהר באָדענ־דיג איהרע וווייסע גליעדער, אונטער אן אריבערהענגענ־דען וועדע־בוים. ארום איהר האָט זיך דאָס וואסער געפלוישקעט און געשוימעלט, און איבער איהר קאָפ האָבען געשפריצט און געבלישטשעט די וואסער־טראָ־פענס...

שמחזאי׳ס מלאך־הארץ האָט אונטער זיין בעפלי־גלטער ברוסט זיך מיט א ווילדער לוסט צוברענט...

דעם הימל האָט ער פארגעסען... און וועז א פייער האָט זיך אנגעצונדען אין דעם מערב, צום צייכען אז אלע מלאכים דארפען שירה זינגען, האָט שמחזאי זיינע פלויג־לען אזוי אויסגעשפרייט, אז ער זאל דעם צייכען ניט זעהן, און ער זאל קענען קוקען אויף איסטהר׳ס וווייסען לייב, אויף איהרע שווארצע האָאר־צעפ, און אויף איהרע גרויסע דונקעלע אויגען...

און וועז ער האָט גערעדט צו איהר, און איהרע רויטע ליפען האָבען זיך געעפענט איהם אן ענטפער צו געבען, און איהר שטים האָט ארויסגעקלונגען אין דער טיף־ און וואלד־אויזאמקייט, האָט זיך שמחזאי׳ן געראכט, אז אזעלכע שעהנע טענער האָט ער נאָך קיין־

אדם הראשון'ס שעהנהייט

שעהן, וואונדער־שעהן איז אדם הראשון געווען, וען ער האָט צום ערשטען מאָל זיינע אויגען געעפענט. צום ערשטען מאָל אין זיינע נאָז־לעכער די באַלזאַמדיגע לופט פון דער יונגער וועלט אריינגעצויגען, און צום ערשטען מאָל דעם לעבען אנטקעגען געשמייכעלט... כביכול'ס שאַפענדע פינגער האָבען אויף זיין פנים זייער שימער פאַרטריפט, און ער האָט געלויכטען מיט דער ליכטיגקייט פונ'ם זיבענטען הימל...

און וען ער האָט זיינע פרישע גליעדער אויסגעשטרעקט, און הויך און גלייך, מיט געוועלבטער ברוסט, זיין ערשטען שפּאַציר דורכ'ן גן־עדן געמאַכט, האָבען אַלע גראָזען און בלאָע בלומעלעך זיך געוואונשען ער זאָל איבער זיי זיין וועג מאַכען, כדי זיי זאָלען קענען די ווייסע הויט פון זיין פוס־זויל א קוס טהאָן...

די בליהונגען פון די בויטער האָבען זיך פאַר דער צייט פון זייערע שטענגלעך אָפּגעריסען, און זיך געאיילט אראָפּצופאַלען, אום זיי זאָלען פאַלענדיג, זיין שולטער אויף א רגע בעריהרען...

פון זיין הימעל־פארשוועכונג געניסען — זייגען זיינע פליגלען פון שרעק צוזאמענגעפאלען...

איסטהר איז אין א ווייסען שטראהל מגולגל געוואָרען, און האָט הימעל־ווערטס העכער און העכער זיך געהויבען... דאָרט איז זי אלם א לייכטענדער שטערען ענגען געבליבען...

אָבער שמחזאי איז מעהר אין הימעל ניט ארויף... א זינדיגער איז ער אויף דער ערד פארבליבען...

1910.

די פאַרלאָרענע שפּראַך

אין די ערשטע טעג נאָך דער וועלט־בעשאַפונג, איז צווישען אַלע בעשעפענישען פון דער וועלט א נאָהנ־טע ברידערשאַפט געווען. אַלע האָבען א שפּראַך געהאַט, אויף וועלכע זיי פלעגען זיך צוזאַמענרעדען, און דער מענש פלעגט אויך אויף דאָזיגער שפּראַך רעדען, און צווישען מענש און גראָז און בוים און טייך און שטע־רען איז קיין סוד ניט געווען...

אין שטילע, שטערען־בעשפּריצטע נעכט, פלעגט דער מענש זיצען ביי דעם זוים פון טייך, און א שמועס האַלטען מיט די זילבער־גענפלעקטע וועלען, און די בריטע גרינע בוימער פלעגען זיך אינטים אין דעם געשפּרעך ארײַנמישען, און די פינקלענדע שטערען פלעגען פון זייער ווייטער הויך, פון צייט צו צייט, זייער טהייל אַראָפ־שושקען...

וען דער מענש האָט זיך פאַרזינדיגט, האָט זיך א קלאַה איבער דער גאַנצער וועלט פאַרשפּרייט, און דער לשון האָט איטליכען אָפּגענומען... אויפגעהערט האָבען זיי צו רעדען. און אויף שטום־לשון בלויז, און ווינקענ־

די זונן־שטראַהלען האָבען זיך געריסען דורך די צווייג־נעצען, כאָטש איין מינוט צו קענען אַרום זיינע שוואַרצע לאַנגע האָאר ארומטאַנצען...

די פוינלען האָבען אַריינגעקוקט אין זיינע גרויסע רוהיגע אויגען, און האָבען געוואַרט ער זאָל פון זיינע ליפען א קול אַרויסלאָזען... און גאָלדענע ביענען זיינען איהם נאָכגעפלויגען, אום עפעס פון זיין ריח צו נאַשען, און עס דערנאָך אין זייער האָניג אַריינצואָטהעמען...

און די הויכע פאַלמען האָבען זיך צוגעבויגען שפּיץ צו שפּיץ און זיך צוגעמורמעלט: —

„גאָט געהט אין גן־ערן אום..."

און די מלאכים האָבען דערהערט די שושקעריי פון די פאַלמען, און זיי זיינען געקומען ז ע ה ן ג א ט...

שירה זינגען האָבען זיי פאַר איהם געוואָלט...

און כביכול פון זיין טהראָן האָט זיך מיט זיין אר־בייט געפרעהט, אָבער שירה האָבען די מלאכים צו אדם'ן נ י ט געזונגען — :

אויף אדם'ס ברעמען איז פלוצלונג א שוועכער שלאָף געפאַלען, און האַלב־טויט זיינען זיינע גליעדער געלעגען אויף דער שטילער ערד...

אַלע האָבען זייער טעות אויסגעפונען... און בע־וואונדערונג האָט זיך אין רחמנות פארביטען...

1910.

דער ערשטער טויט

אויסגעצויגען אויף דעם גראָז איז דער יונגער הבל געלעגען... שטאַר און שטייף זיינען די מעכטיג־נאקעטע אָרעמס און פיס געווען, און אָפענע גלאָצענדע וויסלעך, האָבען אָהן לעבען צום הימל ארויפגעקוקט... און פון די שלייפען ביז צום האלז האָט זיך געצויגען א רויט־פארגליווערטער פּאַס — די חתימה פון טויט, דער זיעגעל פון קין'ס מאָרד...

און אדם פון איין זייט און חוה פון דער אַנדערער זייט, האָבען געקוקט אויף דעם שטילען בר־מנן, און האָבען געווויינט און געשריען : —

„הבל, יונגער שטארקער זוהן אונזערער, פארוואָס „שטעהסטו ניט אויף ? פארוואָס טרייסעלסטו זיך ניט „אויף פון דיין גראָז־גלעגער, פארוואָס לויפסטו ניט מיט „די הינדען גלייך, צווישען די בארג־פעלזען ? פארוואָס „פייפסטו ניט צו די פויגלען ארום ?..."

און אין זיינע פארגלאָזטע שוואַרצאפלען האָבען זיי אריינגעקוקט, און האָבען מיט אנגסטען געפרענט : —

דיג, אדער זיפצענדיג האבען זיי איינער דעם צווייטען זיך דערקענען געלאזט...

און אלע זיינען תמיד בעטריבט און פארטראכט... דען איטלעכער זוכט די סודות פון דעם צווייטען צו דערגעהן, און קען זיי קיינמאל ניט אויסגעפינען...

דער הימעל קוקט אויף דעם בלאען טיף, און זוכט פון דעם רונצעלדיגען פנים, די טיעפע וואסער גענעימניסען ארויסצושעפען... די גראזען שעפטשען און שטרעקען זיך, און ווילען די סודות פון די בוימער כאפען... און די בוימער ציהען אוים די שמאכטענדיגע צווייגען צו דעם זונענאונטערגאנג, און פרעגען: וואס מיינען די גאלדענע וואלקען?...

און צווישען זיי גהט אום דער מענש, שטום און פארשלאסען, און מיט פייכט־גליהענדע אויגען, זוכט און פארשט ער, די נעהיימניסען פון ערד און פון הימעל...

דען די בעשעפענישען פון דער ערד זיינען פארדעקטע סודות איינער פאר'ן צווייטען געווארען...

1910.

כען ערד־מאַנטעל האָבען זיי אויף איהם אַרויפגעשאָטען, מיט גראָז און מיט בלעטער האָבען זיי זיין רוה־פלאַץ בעשפּרייט...

און וועז זיי זיינען צוריק פון וואַלד אַרוים, אין דער לעצטער אבענד־רויטקייט, אליין אָהן הבל'ען, האָבען זיי א נייעם שווארצען געדאַנקען געטראָגען אין זיך — דעם געדאַנקען פון טויט...

און הינטער זיי זיינען די שוואַלבען, און די טויבען, און די ראָבען נאָכגעפלויגען, און מיט מעהר ליעבשאפט ווי אַלע מאָל, גערעדט צו זיי אויף פויגעל־לשון...

די אַנגסט פון טויט האָט מענשען און פויגעל ענגער צוזאַמענגעקניפּט...

1910.

„ווען וועלען זיי זיך מיט פייערלעך אנפילען ? ווען „וועלען די לאנגע ברעמען זיך בעווענען אנהויבען ?"

דען קיינמאל נאך האבען זיי דעם טויט ניט געזעהן... ניט פארשטאנען האבען זיי, ניט געוואוסט וואס וועט געשעהן, און וואס זיי דארפען טהאן...

אבער די קלוגע פויגלען ארום האבען געוואוסט אז הבל איז טויט, אז זיינע ליפען וועלען זיך מעהר ניט ריהרען, און זיין בלוט איז אויף אייביג פארפראָרען. זיי האבען שוין זייערע חברים־פויגלען געזעהן טויט פון בוים ארונטערפאלען, און געוואוסט אז דאס איז דער סוף.

און מיט רחמנות האבען די שוואלבען, און די טויבען, און די ראבען, געדרעהט זיך אין קרייזען איבער די קעפ פון אדם'ן און חוה'ן, און אויף זייער פויגעל־לשון מנחם־אבל געווען די אלטע...

אבער די אלטע האבען ניט פארשטאנען.

דאן האט א קלוגער ראב פון ערגעץ־וואו אין זיין שנאבעל, א טויטען ראב־קאמעראד געבראכט, און פאר זיי אין די אויגען, האט ער פאר דעם קאלטען פויגעל, מיט זיין שווארצען שנאבעל און זיינע קרומע נעגעל א גרוב געמאכט, און איהם דרינען אויסגעבעט און מיט ערד פארשאטען...

האבען אדם און חוה דעם פויגעל'ס קבורה געזהן און האבען פארשטאנען...

אין דעם שאטענדיגען וואלד, האבען זיי פאר זייער קינד א קבר געגראבען, אין דעם פייכטען ערד־שוים האבען זיי זיין יונגען גבור־לייב ארייניגעלעגט... א ווייר־

דאָזיגע העמדעל האָט געהאַט די סגולה, אז דער וואָס האָט עס געטראָגען אויף זיין לייב, האָט ארויפגעוואָרפען א מורא, אויף אַלע וויִלדע חיות און אויף אַלע עופות...

וועו אדם האָט זיינע לאַנגע יאָהרען אויסגעלעבט, און האָט זיך אומגעקעהרט צו דעם שטויב פון וועלכען ער איז געוואָרען, איז דאָס העמדעל איבערגעגאַנגען צו זיין יורש...

און אַזוי איז דאָס העמדעל געקומען צו נמרוד'ן.

און נמרוד איז געווען פון דער נאַטור א גרויזאַמער מענש, איהם האָט זיך געוועלט געוועלטיגען איבער אַלע־מען, און די קרוין פון א מושל בכפו טראָגען, אָבער א טרום איז ער געווען, און מורא געהאַט פאַר זיין אייגענעם שאָטען...

האָט ער אָנגעטהאָן אויף זיין לייב אונטער אַלע קלייד־דער, דאָס ירושה־העמדעל און האָט געזומען זיין פייַלענ־בויגען און איז ארויס אין וואַלד, און וואו ער איז גע־גאַנגען זיינען די חיות און די פויגלען פאַרציטערטע ע־וואָרען, און לייבען און לעמפערטען און טיגערס זיינען נאָהנט צו זיין בויגען געקומען, און זיך ניט וועהרענדיג, געלאָזט זיך שיסען אָדער פאַנגען...

איז נמרוד'ס נאָמען ארויס איבער דער גאַנצער וועלט. זיינע גבורות האָט מען זיך דערצעהלט, זיינע העלדישקייטען גערוהמט, ביז ער איז דער קעניג איבער אַלע מענשען געוואָרען, און אַלע האָבען געהאָרכט דעם בעפעהל פון זיין מויל...

דאם ירושה־העמדעל

גאט׳ס בעפעהל איז ארויס : —

פון דעם שטילען זונניגען גן־ערן זאל אדם ארויס־געהן, אום זיך מעהר אהין ניט צוריקצוקעהרען... מיט פיין און שוויים זאל ער זיך מיט דער ערד ראנגלען אום פון איהר זיין טעגליכען ביסען ארויסצורייסען... מיט בלוטיגע פינגער זאל ער די שטעכע דיגע דערנער אויספליקען מוזען, אום זיינע זאנגען צו ראטעוען, און זיין לעבען זאל זיין מאטערנים, און זיין פרייד — א רגע אהן וועהטאגען, און זיין האפנונג — א ק א ר ג ע ר לויהן פאר ש ו ע ר ע מיה...

און וועז גאט האט געזעהן דאס עלענדע פאאר, שטעהענדיג ביי די טהירען פון גן־ערן, שטום זיך געזעגענדיג מיט די פרוכט־בעלאדענע בוימער, מיט די הויך־שפריצענדע קוואלען, מיט די וואונדער־פארביגע קלוגע פויגלען — האט ער אויף זיי גרוים מיטלייד געקריגען און ער האט אדם׳ען געשאנקען א העמדעל. און דאס

דאן האָט גאָט צו זיינע מלאכים געזאָגט : —

„געהט און צומישט די שפראַכען פון די וואָס אַר־
בייטען אויף דעם דאָזיגען טהורעם, און זאָל דער זינ־
דיגען בנין אויפהערען א דאָרן אין מיינע אויגען צו
זיין..."

1910.

וויל קיינער האָט ניט געוואוסט אז זיין גבורה קומט בלויז פון דעם גע'ירשנ'טען העמדל...

און טאָג פאַר טאָג איז נמרוד שטאָלצער געוואָרען, ביז די ערד איז איהם וועניג געוואָרען, און ער האָט אויך דעם הימל בעצווינגען געוואָלט...

טויזענדער מענשען האָט ער צוזאַמענגערופען אין האָט זיי געהייסען בויען א הויכען־הויכען טהורעם, אזעל־כען וואָס זאָל ביז צום סאַמע הימל ארויפשטייגען.

און די מענשען האָבען געטהאָן זיין בעגעהר און האָבען געשלעפט לעהם און ציגל און געבויט דעם טהו־רעם פאַר נמרוד'ן... און וואָס העכער דאָס נעבי איז געוואָרען אלץ שווערער איז געוואָרען דאָס לעהם־שלעפען און דאָס ציגל־ברענגען...

וועז זיי זיינען שוין געווען גאַנץ הויך, בלעגט דער טרוס נמרוד, אָנגעטהאָן אין זיין גע'ירשנ'טען גבורה־העמד, שטעהן אונטען און אָנקוועלען... און וועז אימע־צער פון די לעהם־שלעפערס וואָס האָבען פון אונטען אזוי ווי די מוראַשקעס אויסגעזעהן, האָט זיך ארבייטענדיג אויסגעגליטשט, און איז א צושאָטענער אויף טויט ארונ־טערגעפאלען — פלעגט נמרוד זיך צומאל ניט אומקוקען...

„איך האָב א סך" — פלעגט ער זאָגען.

אבער וועז א ציגל פלעגט ארונטערפאלען, פלעגט ער מלא חמה וועדען.

„א הונדערט נפשות — איידער א ציגל פון מיין בנין" — פלעגט ער שרייען...

האָט מען דעם שטעקען צוגענומען אין דעם פּאָלאָיז פון דעם עגיפּטישען קעניג.

און יתרו וואָס איז געווען אייגער פון די חרטומים און צויבערער פון פּרעה, האָט דעם דאָזיגען וואונדער־שטעקען דערזעהן, און האָט איהם אַרויסגע'גנב'עט און האָט איהם אייגנגעפּאָנצט ביי זיך אין גאָרטען, וואו ער האָט אַרויסגעלאָזען שעהנע בליהונגען...

אָבער קיינער ניט, אָפילו יתרו אַליין מיט זיין גאַנצער צויבער־קראַפט, האָט צו דעם בוימעל צוגעהן געקענט. א פּאַרבאָרגענע האַנד האָט איטליכען וואָס האָט געוואָגט עס אָנצוריהרען, אָפּגעשלייידערט צוריק...

וועז דער יונגער משה איז געקומען צו יתרו'ן און איז אין יתרו'ס גאָרטען אַריין, איז ער אָהן שרעק צו דעם וואונדער־בוים צוגענאָנגען. און נאָכדעם ווי ער האָט דעם אייגנעקריצטען נאָמען פון גאָט איבערגעלייענט, האָט ער דעם שטאָם פון דער ערד אַרויסגעצויגען, און דער שטעקען האָט זיך ניט געוועהרט...

דער אַלטער צויבערער האָט עס דערזעהן, און ער האָט צו זיינע טעכטער אויסגעשריען: —

„אָט ד ע ר מאָן וועט די אידען פון מצרים בעפרייען..."

1910.

דער וואונדער־שטעקען

וועז דער זעקסטער טאָג פון דער וועלט־בעשאפונג האָט זיך געהאַלטען ביים אויסלעשען, און באַלד־שוין האָט געזאַלט אָנקומען דער אבענד פון רוה — האָט גאָט בעשאפען דעם וואונדער־שטעקען...

און ער האָט אויף איהם זיין אייגענעם נאָמען אויסגעשניטען, און ערד און הימל, זונז און לבנה, וועלען אוז פעלזען האָבען אַ בעפעהל געקריגען, צו געהאָרכען דעם שטעקען'ס מאַכט...

און דאַן האָט איהם גאָט אוועקגעשאַנקען צו אדם'ן אין גן־עדן, און אדם האָט איהם איבערגעלאָזען בירושה צו חנוך'ן, און וועז חנוך איז לעבעדיגערהייד אַרויף אין הימל, האָט ער איהם צו זיין עלטסטען זוהן איבערגעלאָזען. און אַזוי איז דער וואונדער־שטעקען איבערגעגעבען געווארען פון פאַטער צו זוהן, ביז עס איז אין יוסף'ס הענד געקומען.

נאָך יוסף'ס טויט, וועז די קינדער פון ישראל זיינען אין פינסטערען גשן פארטריבען געווארען, און זיינען פארשקלאפטע לעהם־שלעפער ביי די מצריים געווארען,

און שנעל געלאָפען איז דער ליגען, געזוכט, געפרעגט, ביז ער האָט די קללה בעגעגענט.

— ווילסטו מיין זיווג זיין ? — האָט דער ליגען געפרעגט.

— וואָס וועסטו מיר אלס נדן געבען ? — האָט איהם די קללה צוריקגעפרעגט.

— איך האָב גאָרניט. אָבער מיר וועט די וועלט געהערען. מע לאָזט מיך אין תבה ניט אריין, מיט דיר וועט מען מיך אַריינלאָזען. און דאָן ווען דער מבול וועט זיין אריבער און איך וועל ווידער אויף דער פרייער וועלט ארוים, דאָן וועט אלץ וואָס איך וועל פאַרדינען אין דיין האנד זיין.

און די קללה האָט איינגעשטימט. און נח האָט ביידען אריינגענומען.

און ווען זיי זיינען ארוים פון דער תבה האָט דער ליגען אוצרות געזאמעלט, רייכטהימער אָנגעשאפט אָבער זיין זווג האָט אלצדינג צוגענומען. אזוי איז דער אָפמאך געווען...

און דער ליגען איז תמיד געבליבען אָרעם...

1910.

דאָס פּאָאָר

פּאָאָר־ווייז זיינען אלע בעשעפּענישען פון דער וועלט געקומען צו נח'ס תּבה ער זאָל זיי אַרײַננעהמען... קיינער אָהן א זווג איז ניט אַרײַנגעלאָזען געוואָרען. דען דער בעפּהל פון גאָט איז געווען: „נעהם אַריין צו פּאָאָר פון יעדער מין וואָם לעבט אויף דער ערד".

און וועז די טהויערען פון דער תּבה האָבען שוין געזאָלט צוגעריגעלט ווערען, איז הינקערינג געקומען צולויפען דער ליגען:

— נעהם מיך אַריין אין דיין תּבה! — האָט ער זיך ביי נח'ן געקלאָגט.

— וואו איז דיין פּאָאָר? — איז געווען דער ענטפער.

— איך האָב ניט קיין פּאָאָר. אלע פלעגען מיך פּאַרשטויסען וויל איך בין מאום, — האָט זיך דער ליגען געבעטען — נעהם מיך אַריין אליין.

— ברענג א פּאָאָר אָדער וועז אין מבול פּאַרטרונקען!

און זייער הונגער געזעטיגט, און זייערע גליעדער אויס־
גערוהט אין דעם קיהלען שאָטען, און האָבען זיך ווידער
פֿארטיג געמאַכט צום וועג, פלעגט זיי אברהם בענשען.

האָבען זיי זייערע גארטלען אויפגעמאַכט און פון
דאָרטען זילבערשטיקער ארויסגענומען, אָדער אימעצער
האָט דאנקען געוואָלט — פלעגט אברהם זיי זאָגען : —
„דאנקט דעם גאָט פון דער קוואל און דעם גאָט פון
די פעלדער, וואָס איהר האָט מיט זייער טראנק און מיט
זייער פרובט זיך געקוויקט..."

און אויף דעם האלז פון אברהם'ען איז א טהייערער
דימענטשטיין געהאנגען. וועד עס איז געקומען מיט א
ביטערען געמיטה, אָדער קראנק, פלעגט פון דעם שטיין
א היילונג קריגען...

און אברהם פלעגט ליעבליך שמייכלען וועז ער
פלעגט די געהיילטע זעהן, און זיין פנים פלעגט שיינען
אזוי ווי דער דאָזיגער דימענטשטיין... און וועז עס איז
געקומען די שעה, און אברהם האָט זיינע גוטע שמייכל־
דיגע אויגען אויף אייביג צוגעמאַכט, האָט אן אונגע־
זעהענע האנד דעם דימענטשטיין פון זיין האלז ארונ־
טערגענומען, און אויפגעהאנגען אויף דער זונן...

פון דאמאַלסט אן זיינען די שטראהלען פון דער
זונן א רפואה פאר קראנקע געוואָרען....

און וועז א חולה־מסוכן נאָך א שווערער פיבער־נאַכט,
שמייכלט אקעגען די ערשטע שטראהלען פון דער זונן
און ווערט גענעזען, איז עס דער דימענטשטיין פון אברהם,
וואָס האָט איהם א רפואה געבראַכט...

1910.

אברהם אבינו'ס דימענטשטיין

ביי דעם טראקט וואָס האָט זיך געצויגען צו דעם הייסען מדבר, אונטער ברייטע שאָטענדיגע אייכענבוימער, איז געשטאנען דאָס הויז פון אברהם אבינו.

וועו די מיטאג־זונן האָט צוגליהט די לאַנדשאפט ארום און ארום אוו דער זאמד־וועג האָט ווי א גלעט שלאנג אויסגעזעהן פון דער ווייטען, פונקלענדיג, און זיך דרעהענדיג ביז צום הימל'ס ראנד אוועק — פלעגט אברהם שטעהן ביי זיין טויער, און מאכענדיג פון זיין לינקער האנד א שירעם פאר זיינע אויגען פון די ברע־ נענדע שטראהלען, פלעגט ער קוקען צי עס קומט ניט אימעצער אָן אויפ'ן שליאך... האָט ער פון ווייטען דעם פלעק פון א ווייסען טורבאן דערזעהן, אָדער דעם מאטען קלונג פון קעמעל־גלעקלעך געהערט, פלעגט זיין הארץ מיט פרייד אויפשפרינגען...

און וועו די וואנדערער זיינען ביז צו די אייכענ־ בוימער געקומען, פלעגט ער זיי אנטקעגען לויפען, און אליין פלעגט ער זייערע קעמלען אָפזאטלען, און קאלטע וואסער פונ'ם קוואל, און מילך און פריש־געבאקטע מעהל־קוכענס, פאר די מיערע געסט בריינגען...

און וועו זיי פלעגען האָבען זייער דורשט געשטילט

שפּעטער, ווען די העלע זונן האָט ארויסגעבראָכען אויף דעם מרבר, און דער טרומפּייט האָט געשאָלט צו „קבלת התורה", האָבען זיך די צעלט־גארדינען געעפענט. און צום בארג סיני זיינען געגאנגען שטאָלצע, קרעפטיגע, שהנע געשטאָלטען...

א פּאָלק פון פּרינצען זיינען עם געווען... און א הימעל־חן האָט ווי א קראָנץ פון רויזען בעציערט איט־ליכען שטערען...

.2

אויף זיין ריכטער־שטוהל איז דער בורא געזעסען, און פּאר איהם זיינען אויף שטראָהל־געפּלאָכטענע קיי־טען, די וואָג־שאָלען פון אמת געהאנגען... און צו די זונען און צו די פּלאָנעטען איז זיין אורטהייל ארויס: —

„הייבט ווען איך מיין פּאָלק מיין תורה אלם מתנה דערלאָנגען... פון לאנגע אייביגקייטען האָב איך געווארט אויף היינטיגען טאָג, און ווארטענדיג האָב איך איך בעשאפען. איצט זאָל עס געשען, און אייער שיקזאָל וועלען ז י י ענטשיידען...

„וועלען זיי מיין געשאנק אננעהמען, דאן זאָלט איהר זיך אין אייערע קרייזען דרעהען און ליכט און ווארעמ־קייט פּארשפּרייטען און מיט די מלאכים שירה זינגען...

„אויב נ י ט, זאָלט איהר ווידער אין כאאס פּארשלונגען ווערען, און פינסטערנים און פּוסטקייט זאָל

מתן תורה

1.

אין דער פריה איידער די תורה האָט געזאָלט געגעבען ווערען, האָבען כתות מלאכים ארומגערינגעלט דעם שטראָהלענדען כסא הכבוד און געבעטען האָבען זיי :

„גאָט פון ליכט און פון שעהנקייט, דו ווילסט דיין אוצר פארשענקען צו די שקלאָפען וואָס דו האָסט פון מצרים ארויסגעפיהרט. אָבער פאַרקריפּעלט זיינען זיי, און געבויגען, מיאוס איז זייער געשטאַלט פון לעהם־שלעפען געוואָרען... ווילסטו זיי זאָלען מיט זייער העסליכקייט דיין שכינה אַנטקעגען־קומען ? ווילסטו זיי זאָלען, געברַאָכענע און געפייניגטע, דיינע ווערטער צונעהמען ?...״

האָט גאָט זיינע הייליגע שלוחים ארונטערגעשיקט. קוויקענדע דופטען זיינען אין אלע צעלטען אריינגעדרונגען, און מלאכים־פליגלען האָבען געוועהט איבער איטליכען געלעגער, און געשושקעט אין די אויערען פון יעדען שלאָפענדען שקלאַף...

דער געשלונגען און זיך געצויגען פון הימעל, באלד ווייס, און באלד גרעל, און באלד רויט...

אבער דער שימער פון די פלאמען איז געפאלען אויף פארגלאזטע אויגען, אויף שטארע בר־מנן ווייסלעך . . . קיינער האט ניט מעהר געזעהן, קיינער האט ניט מעהר געהערט...

דאך באלד האט א זיסער באלזאמדיגער טהוי פון דער העלער לופט, פון דעם לאזור־קלארען הימעל, ארונ־טערגעטריפט אויף די פארגליווערטע פנים'ער, און ווי פליטען־קלאנג האט געגומען טרעלען : —

„איך האב אייך פון מצרים ארויסגעפיהרט און מיינע געליעבטע קינדער זייט איהר..."

און די מתים־מאסע האט זיך א טרייסעל געטהאן, א שטורעם פון פרייד־זיפצען האט דעם שטילען זאמד אויפגעווירבעלט...

און זעקס מאל הונדערט טויזענד אויערען, האבען ווידער זיך צוגעהערט צו דער שטים פון גאט...

.1910

זיין ארום מיין טהרן... מיין פלוך־אטהעם זאל אייך אין תהו־ובוהו פארוואנדלען..."

און ווען פון דעם פלאמענדען סיני־בארג האָט ארונ־טערגעשאלט צום מדבר־פאלק דער אנפרעג: —

„ווילט איהר מיינע ווערטער אננעהמען?"

האבען די זונן און די שטערען פון אנגסטען זיך באשאטענט, און ציטערנדיג האבען זייערע שטראהלען ארומגעטאנצט ארום די קינדער פון ישראל...

„מיר ווילען טהאן און געהארכען..." —

האבען ששים רבוא העלזער ארויסגערופען זייער ענטפער... און א פרייד־גשרייי איז פון שטערען צו שטער־רען גאלאפען...

.3

„דער גאָט פון ראכע בין איך"...

אויף דעם הונדערט־טויזענד קעפיגען מענשען־ים איז א בלייענער שרעק געפאלען... די לעבעדיגע ווילען האבען זיך אויפגעהערט צו רודערען און צו ריהרען, און דער דו־נער האָט זיך געקייקעלט איבער א שטומער בית־עולם־מאסע, אין דער מורא'דיגער שטילקייט פון דער מדבר... דער אָטהעם איז איטליכען פון פחד פארגאנגען און די נשמה איז ארוים...

סיני האָט פון טויזענד וואולקאן־מיילער רויכיגע פלאמען געשפיגען, און די פלאמען האבען זיך איינאנ־

דאָס בילד פון דעם מאן וואָס זיין האַרץ איז אַן „אוקינוס פון ליעבע".

האָט ער געשיקט רופען די גרעסטע קינסטלער פון זיין לאַנד, זיי געהייסען אויסקלייבען פון צוויישען זיך דעם פּעהיגסטען און דעם געשיקטעסטען, און צו איהם געזאָגט : —

„א גרויסען חיל וועל איך מיט דיר שיקען, און קעמפֿען בעלאָדען מיט כל טוב, און דו וועסט געהן און דו וועסט דעם גרויסען מאן געבען די מתנות און דאן וועסטו זיין בילד אויף דיין לייוועגט אויסמאָלען און וועסט עס מיר ברענגען, אום איך זאָל קענען זיין הילף געזיכט האָבען פּאר מיר יעדען טאָג".

און א גרויסער קינסטלער איז דאָס געווען. האָט ער א רויז אויפגעמאָלט, פלעגען די ביענען קומען זייער האָניג־זאפט פון איהר צו ציהען, און האָט ער פויגלען געמאכט פלעגען מענשען די הענד אויסשטרעקען אום זיי צו כאפען. —

האָט געוואנדערט און געוואנדערט דער קינסטלער, און הינטער איהם דער חיל, ביז זיי זיינען געקומען דאָרט וואו די שבטים האָבען זייערע געצעלטען אויפגעשלאָגען. אָבער וען ער האָט געפרעגט וואו איז דער גרויסער מאן, ער זאָל איהם די מתנות קענען אָפּגעבען, האָט מען די קעפּ געשאָקעלט, און אימעצער האָט איהם געזאָגט : — „זיין געלעגער איז אויף דער ערד, זיין צודעק איז זיין לייוועגט־מאנטעל, און זיין שפּייז וועניגער ווי די שפּייז פון דעם פויגעל אין דער לופט..."

דער געזעצגעבער

ווי א וועלט וואָס טראָגט זיך אוּן שפּרייט זיך פּאַ־
נאַנדער, ביז זי שלאָגט זיך אָפּ אָן א ווייטען פּאַרוואָר־
פּענעם ברעג, אזוי האָט זיך געטראָגען אוּן געשפּרייט ביז
זי איז אָנגעקומען אין א ווייטען קעניגרייך פּוּן מאָרגענ־
לאַנד — די נאַכריכט : —

„אין דעם גרויסען מדבר וואָס ציהט זיך פּוּן מצרים
ביז כנען, וואַנדערט א פּאָלק פּוּן זעקס מאָל הונדערט
טויזענד מענשען, געפּיהרט פּוּן א גאָט אין דער געשטאַלט
פּוּן א מענשען, אוּן די אַלע זעקס מאָל הונדערט טויזענד
לעבענס הענגען אָפּ אוּן ווערען געהרט אוּן אויפּגע־
האַלטען פּוּן איהם, דען זיין הארץ איז אָן אוקינוס פּוּן
ליעבע, אוּן דער מינדעסטער פּוּן זיי איז איהם טהייערער
אוּן ליעבער, ווי דאָס שווארצאפּעל פּוּן זיין אויג..."

אוּן דער קעניג פּוּן דעם דאָזיגען ווייטען קעניגרייך
האָט געהערט דערפּוּן, אוּן ער איז געוואָרען פּאַרטראַכט,
אוּן וואו ער איז געגאַנגען האָט פּאַר איהם געשימערט

און א צווייטען קינסטלער האָט דער מלך געשיקט. און די געשיכטע האָט זיך ווידערהאָלט. און נאָך איינער איז געפאָלען א קרבן פון דעם קעניג׳ס צאָרן. און א דריטער איז אַוועק אויף דעם קעניג׳ס שליחות, און דער פּנים אויפ׳ן בילד איז נאָך הארטער און נאָך גרויזאַמער געווען.

ווען א פיערטער איז צוריקגעקומען און האָט ציטערנדיג זיין טויט־אורטהייל ערוואַרטעט, איז דער קעניג פאַרזונקען פלוצלינג אין א פינסטערע שווייגענים, און דעם קינסטלער האָט ער מעהר ניט געהייסען טייטען...

און אליין איז ער אַוועק אויף דער רייזע צום מדבר, אָהן חיל און אָהן מתנות, ביז ער איז געקומען צו דעם נביא׳ס געצעלט. און ווען ער האָט זיין פּנים דערבליקט, האָט א שרעק איהם פאַרפאַרען דעם מאַרך.

די קינסטלער האָבען איהם ניט געגאַרט : א געבאַרענעם טיראַן׳ס געזיכט האָט ער פאַר זיך געזעהן.

ציטערנדיג אין גאַנצען קערפער איז ער דאָן געפאַלען דעם נביא צו די פיס, און האָט געזאָגט : —

„הייליגער, דו ביזט דער מאַן וואָס זיין הארץ איז „אן „אוקינום פון ליעבע", און איך האָב דיין בילד תמיד „פאַר מיינע אויגען האָבען געוואַלט. און שלוחים האָב „איך אהער געשיקט, די גרעסטע קינסטלער, און ריכטיג „האָבען זיי דיך געמאָלט און האָבען דערפאַר מיט זייער „לעבען בעצאָהלט, דען די שטריכען פון דיין פּנים זיינען „פון א „געבאָרענעם טיראַן". —

און דער פראָפעט האָט דעם קעניג מיט צאָרן אָנגעקוקט, און האָט איהם געהייסען געהן צוריק אין זיין

גראַד דאָן איז משה פּאַרבייגענאַנגען... אָבער דער שליח האָט ניט פּרובירט איהם זיינע געשאַנקען אויס־פּעקלען. נאָר אויף זיין געזיכט האָט ער געקוקט און אַ ציטער איז דורכגעלאָפּען דורך אַלע זיינע גליעדער...

דעם קעניג׳ס פּאַרלאַנג האָט אָבער אויסגעפּיהרט ווערען געמוזט.

האָט ער זיך הינטער דעם הייליגען מאַן׳ס געצעלט פּאַרלויערט און מיט זיינע אייידעלסטע פּאַרבען, שטריך נאָך שטריך פון דעם פּראָפעט׳ס געזיכט געפּינזעלט, ביז אַ צווייטער פּראָפעט האָט אויף דעם טויטען לייווענט אויפגעלעבט...

צוריק האָט דער חיל געוואַנדערט. אָבער וועז דער קינסטלער האָט דאָס בילד געבראַכט פּאַר דעם הערשער פון דעם וווייטען קעניגרייך אין מאָרגען־לאַנד, איז דער לעצטער אויפגעשפּרונגען פון צאָרן : —

„ניטַרטרעכטיגער ליגנער — האָט ער געשריען — „ווילסטו דיין קעניג אָפּנארען ? איז דאָס די געשטאַלט „פון דעם מאַן וואָס זיין האַרץ אין אַן אוקינום פון ליעבע ? „די ליפּען זיינען צוזאַמענגעפּרעסט, די אויגען זיינען „פּייערדיג און גרויזאַם? דאָס איז אַ געבאָרענער טיראַן...״

אומזיסט האָט דער קינסטלער געשוואָרען, אַז זיינע הענד האָבען נאָך קיינמאָל אַזוי טריי ניט געדינט, אַז קיינמאָל איז איהם נאָך נישט געלונגען צו בעפעלטיגען דעם אמת אויף לייווענט ווי איצטיגם מאָל. מיט זיין לעבען האָט בעצאָהלען געמוזט...

כביכול'ס טהרערען

אויבער די פארצעהרענדע פלאמען האבען דעם בית המקדש אנגעריהרט, האט א גאנצ פון ווייסע פייער־זאנ־גען ארויס פון דעם בנין, צו דעם הויכען הימעל ארויפ־געפלאטערט...

די שכינה האט איהר וואוינונג פארלאזען און איז צוריק צו גאט'ס טהראן ארויף.

און וועז דער ריקער רויך פון די פלאקערנדע וועגר איז הוצפה'דיג ארויפגעשטיגען, האט זיך ארום כביכול'ס שטערען א שווארצער וואלקען געוויקעלט, און אין זיינע אויגען זיינען צווויי טהרערען געשטאנען...

איבער אלע וועלטען האט זיך א שווערע מרה־שחורה פארשפרייט, די ווייסע פליגלען פון די מלאכים זיינען דונקעל געוואָרען, און אויפגעהערט האט דאם ליעד פון די פלאנעטען...

דער תהו־ובהו האט זיין פינסטערען שלונד געעפענט און זיך מכין געווען, אלץ וואס דער בורא האט אין די ששת ימי בראשית בעשאפען, צו פארשלינגען...

לאנד, און זיין רעשט פון לעבען פארברינגען אין תשובה און טרויער אויף זיינע אונשולדיגע אפפער...

„אבער ביזט דו ניט דער מאן וואס זיין הארץ איז „אן אוקינוס פון ליעבע" ?... — האט דער מלך בליק און געבראכען געפרעגט.

„איך בין עס... אבער איך בין דער ג ע ז ע צ ג ע־ „ב ע ר און דער פיהרער פון א פאלק".

און אין זיין געצעלט איז דער נביא האסטיג פארשוואונדען געוואָרען...

1911.

די ליעבינגען פון גאט

איידער די נשמות ווערען אראָפגעשיקט אויף דער זינדיגער ערד, שוועבען זיי אַרום ווי קליינע פייערדינע זומער־פויגעלעך אין דעם אונענדליכען רוים פון די וועל־טען, מיט דינענקע מילך־ווייסע פערעמלעך בעהעפט צו דער שכינה... וואָס מעהר זיי דערווייטערען זיך פון כביכול׳ס טהראָן, אַלץ מעהר שפינען זיי אַרויס פון זיך די דאָזיגע פערעמלעך, און ווען זיי דערנעהנטערען זיך ווידער זיי זיי אַרויף, אויף זייערע קליינע ליכטיגע פלי־געלעך.

און אַלע האָבען זיי ליעב, אי גאָט אי זיינע מלאכים. און פאַר זיי איז ניטאָ קיין פאַרשלאָסענער פלאַץ. אומע־טום מעגען די שעהנע נשמה׳לעך אַרומפלאַטערען, און אַ גרויסער גלאַנצענדער מלאך ווען ער פליהט דורך, רודערנדיג מיט זיינע ריעזיגע פליגלען, בלייבט הענגען אין עטהער, און שמייכעלט ווען ער זעהט מחנות פון זיי אַרומטאַנצענדיג אויף די ווייטע פעלדער פון הימעל...

מיט אמאָל שאָלט אַ טראָמפייט, און אַ זילבער־העלער קול רופט אויס: „די און די נשמה זאָל אַריין

און א מורא'דיגער שטורעם האָט דעם וועלטען־בוי הין און הער געשלייִדערט. די אייביגע פונדאַמענטען האָבען זיך געוואקעלט... כביכול'ס זיפּץ איז עס געווען...

און מטטרון וועלכער שטעהט תמיד נעבען גאָט'ס שטוהל, און איז איבער אַלע מלאכים געשטעלט, האָט זיך צום פוס־בענקעל פון כסא־הכבוד געבויגען און געבעטען: —

„האַרר פון ליכט און פינסטערנים, געווועלטיגער פון אַלע וועלטען, לאָז מיך דיינע טהערערען וויינען, און זאָל דיין בליק ווידער ליכטיג ווערען, און זאָל ניט דיין וועלק פארניכטעט ווערען...."

האָט זיך כביכול'ס שטוהל איבער אַלע וועלטען אויפגעהויבען, העכער און העכער, דאָרט וואו קיין מלאך'ס אויג קען ניט דערגרייכען, דאָרט וואו גאָט האָט זיינע וועלטען געטרוימט איידער ער האָט זיי בעשאפען. און דאָרט האָט כביכול אין איינזאמקייט, אין פארבערגענים געווויינט...

1910.

„וען וועט עס שוין אנהויבען צוריקלערנען וואס עס האָט פאַרגעסען ?"

און אין דעם טאָג וואָס דאָס קינד הויבט אָן געהן אין חדר, שמייכעלט כביכול און זאָגט :

„געבענשט זאָל עס זיין".

אָבער דער שווארצער מלאך־המות לויערט אויף די דאָזיגע ליעבלינגען פון גאָט, און טראָגט פיעל פון זיי אַוועק אונטער זיינע וויסטע פליגלען, איידער מע האָט זיי אין א טלית איינגעוויקעלט און צום רבי'ן געבראכט, אום אלף־בית צו לערנען...

ביים טויער פון הימל וואַרט שוין אויף דעם יונגען עופה'לע גאָט אליין, בכבודו ובעצמו, און פיהרט עם אַוועק אין ז י י ן חדר...

אין טויזענדער האַלב־רונדע רייהען אויף בענק פון גרינע זמאַראַגד־שטיינער מיט דימענטענע געלענדערס, זיצען די יונג־געשטאָרבענע קינדער און דער מלך מלכי המלכים זיצט אויף זיין שטוהל, און האַלט א לאַנגען, פון סאַפיר געמאַכטען טייטל, און לערנט מיט זיי...

און איבער די הימלען טראָגען זיך די עכאָ'ס פון די קינדערשע קול'כלעך ווי זיי חזר'ן נאָך אין כאָר די וועל־טער פון גאָט...

און דרויסען שטעהען כתות פון מלאכים און האַרכען ענטציקט...

1911.

אין דעם און דעם מוטערלייב". און איינע פון די מיליאָ־
נען נשמות דערשפּירט ווי די דינענקע מילך־פּעדעמלעך
פּאַלען אַרונטער לויז פון איהר פּליגעלע... אימעצער האָט
אָפּגעשניטען זייער צוזאַמענבאַנד מיט'ן כסא הכבוד... און
פּיעל פון די מלאכים, וועלן זיי דערזעהען עס, ווישען מיט
זייערע שנעע־פּעדערען א ליכטיגע טהרער אַרונטער...
אָבער גאָט'ס בעפעהל מוז געשעהן —.

און די נשמה קנייטשט זיך אויף און ווערט נאָך
קלענער, און איז בעקלעמט און בעטריבט... און כביכול
אליין איז אין גרויס עצבות...

א שליח שיקט ער איהר נאָך, ער זאָל מיט איהר
לערנען אין דעם לייב וואו זי וועט ליענגען צונויפּגע־
קנויפּלט וואַרטענדיג אויף געבורט... איבער דעם עובר
צינדט דער מלאך מיט זיין אָטהעם אָן א ליכט, און ער
לערנט מיט איהם טאָג און נאַכט, די פּאַרבערגענישען פון
דער תורה, און די געהיימניסען פון דער וועלט־בעשאַפונג...

אָבער ווען עס קומט די צייט פון געבורט, בלאָז
דער מלאך אויס דאָס ליכט, גיט דעם קליינעם נפש'ל
א שנעל אויף דער ליפּ און זאָגט : —

„איצט זאָלסטו אלצדינג אליין לערנען... און וואָס
דו וועסט אויסלערנען זאָל זיין דיין אייגענס — דער לוין
פון מיה, דער שכר פון פליים..."

און די טהרער וואָס די נשמה ווייגט, בלייבט נאָך,
אלס פייכטער טהוי אויף די ברעמען פון דעם ניי־גע־
באָרענעם קינד...

וואקסט דאָס קינד און גאָט וואַרט : —

(בופלו, ק"ג)

יהלום

אוסף ליאון וגרסיה

מקורי

#2330

JUN 18 '70	1944		
AUG 23 '79	14555		
AUG - 3 1990			
Yael Malinovich			
633 [illegible] 7133			

#2330

.נכסי מוזיאון

.6 N F 72

Toronto Jewish Public Library

THIS BOOK MAY BE KEPT

21 DAYS

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 4 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

OCT 4 '84
APR 19 '85
MAR 28 '86
JAN 16 '70
AUG 28 '79
AUG - 3 1990
JAN 2 8 1992